

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ
MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI
2009

Kirsi Luoto
Pirkanmaan maakuntamuseo/
Kulttuuriympäristöyksikkö

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
HANKEALUE	1
Alueen vesistöt ja niiden kehitys	2
Tutkimusalueen historia	2
AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	3
MENETELMÄT	3
Esiyöt	3
Kenttäyöt	4
Jälkityöt	5
TULOKSET	5
YHTEENVETO	6
LUETTELOT JA YLEISKARTAT	
Luettelo inventointikohteista	6
Kartat inventointikohteiden sijainnista	
Kohteet 5 ja 6	8
Kohteet 1, 3, 7, 18 ja 22	9
Kohteet 2, 4, 8 – 10, 13 – 17, 19 – 21 ja 23 – 34	10
Kohteet 11 ja 12	11
Kartat tutkituista alueista	
Sahalahti	12
Kerppola	13
Huutijärvi	14
Liuksiala ja Ahuli-järven ympäristö	15
Hirvenoja – Salmus	16
Salmus – Yräysjärvi	17
Paisinkulma – Hulikankulma	18
INVENTOINTIKOhteet	19
Kiinteät muinaisjäännökset	19
Löytöpaikat	87
Muut kohteet	114
Lähteet	154
Liitteet	
Liite 1. Mustavalkonegatiiviluettelo	
Liite 2. Luettelo digitaalisista kuvatallenteista	
Liite 3. Löytöluettelot	

LEMPÄÄLÄ - KANGASALA

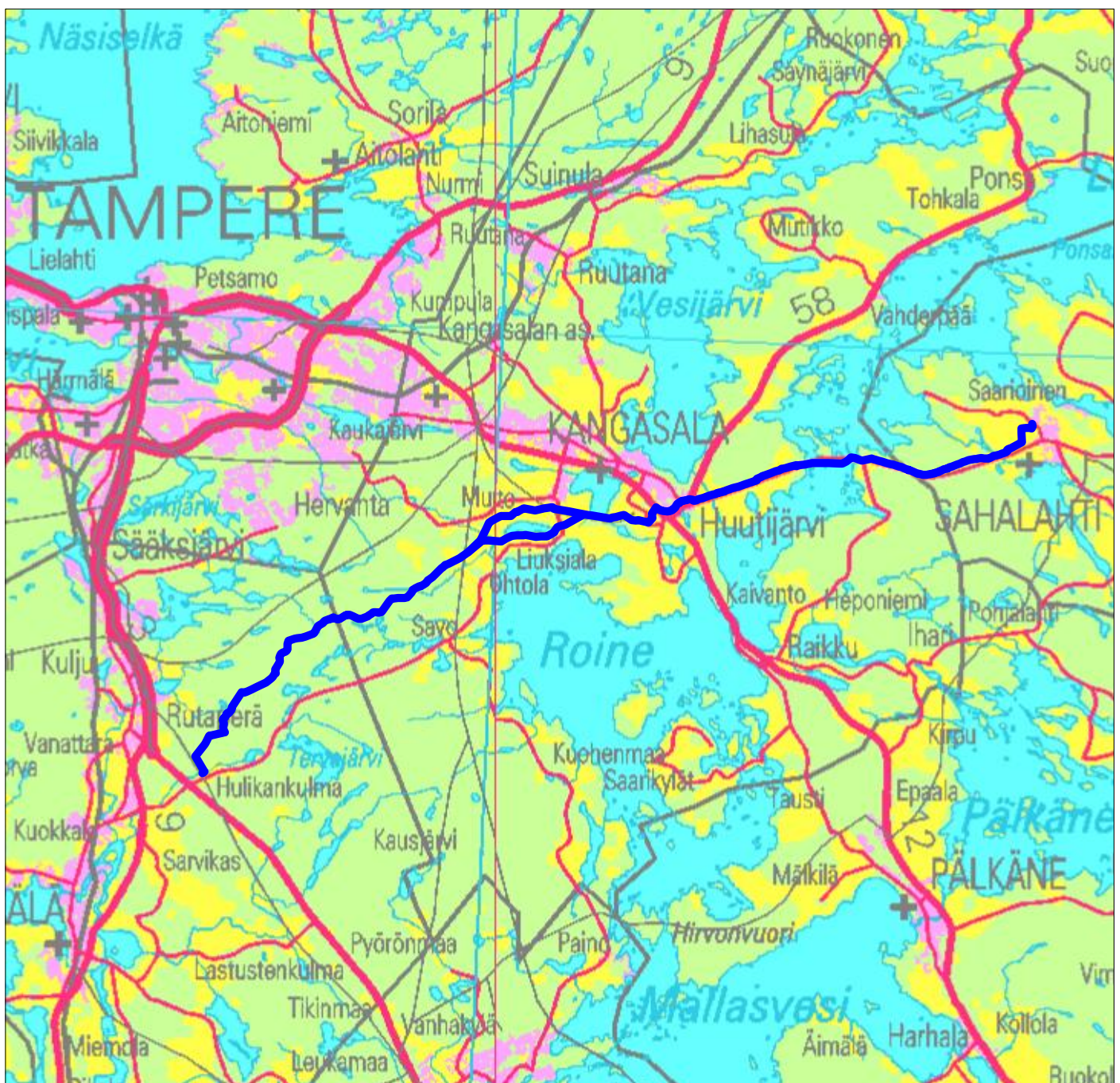
MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Suunnitellun maakaasuputkilinjan sijainti merkitty kartalle tummansinisellä viivalla.

Piirt. Kirsi Luoto

MK 1: 190 000

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

JOHDANTO

Pirkanmaan maakuntamuseo teki marraskuussa 2009 kiinteiden muinaisjäännösten inventoinnin Kangasalan ja Lempäälä alueella. Inventointi liittyi maakaasuputkilinjan suunnitteluhankkeeseen Lempäälän - Kangasalan (Sahalahden) alueella. Gasum Oy:n vetämässä hankkeessa oli edetty vaiheeseen, jossa tehtiin tarvittavia ympäristöselvityksiä maakaasuputkilinjan vaikutusalueella. Maakaasuputkilinjan rakentamisen on tarkoitus alkaa joulukuussa 2010 ja maakaasuputken tulisi olla käyttövalmiina lokakuun lopussa 2011.

Pirkanmaan maakuntamuseon 12.3.2009 päivätyn lausunnon perusteella maakaasuputken rakentaminen edellytti arkeologista inventointia. Etukäteen tiedettiin, että suunnitellulla linjalla tai sen läheisyydessä sijaitsee useita esihistoriallisen ajan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Näistä olemassa oleva tieto oli pääosin yli 15 vuotta vanhaa, joten se tuli päivittää. Suunnitellun maakaasuputkilinjan vaikutusalueella sijaitsevista historiallisen ajan kylätonteista oli jo aiemmin hankkeeseen liittyen tehty arkistoseelvitys (Salminen 2009), jota käytettiin tämän inventoinnin lähteenä.

Inventoinnin kenttätöitä tehtiin 10.-30.11.2009 välisenä aikana. Kenttätöiden aikana myös koekuopitettiin maakaasuputkilinjaa Sahalahdessa Rautian historiallisen kylätontin ja Heikkilän ja Mäkipään kivikautisten asuinpaikkojen ympäristössä yhteensä neljänä päivänä. Apuna koekuopituksessa oli fil. yo Jenny Skytt. Inventoinnin budjetti oli 7891 euroa ja niistä vastasi Muinaismuistolain 15 §:n mukaisesti Gasum Oy.

HANKEALUE

Suunniteltu maakaasuputkilinja tulisi kulkemaan Lempäälästä, Marjamäen venttiiliasemalta, Kangasalan Sahalahdelle. Maakaasuputkilinjan pituus on noin 30 kilometriä. Putken rakentaminen vaatii noin kymmenen metrin työskentelyalueen. Inventoinnin ajankohtana suunnitellusta putkilinjauksesta oli olemassa kaksi vaihtoehtoa; Kangasalan Ahuli-järven pohjois- tai eteläpuolinen linjaus. Inventoinnissa huomioitiin molemmat vaihtoehdot.

Linjan Lempäälän puoleisessa päässä suunniteltu maakaasuputkilinja kulkee pääosin harvaan asutun metsäisen alueen läpi. Alueen maasto käsittää lähinnä kivikkoisia moreenimäkiä ja soita. Maakaasuputkilinjaus kulkee täällä Salmuksen Natura-alueen läpi. Metsäalueella on retkeilyreittejä ja metsäautoteitä. Suunniteltu maakaasuputkilinja kulkeekin suurelta osin metsäautoteiden vierustaa.

Kangasalle tultaessa linjaus kulkee pääosin pelloksi raivatulla alavalla ja savipohjaisella maalla. Ahuli-järven ympäristössä linjaus kulkee myös valtakunnallisesti merkittäväksi kulttuurihistorialliseksi ympäristöksi luokitellun Liuksialan kartanon ja kulttuurimaiseman halki. Kangasalan Huutijärveltä Sahalahden linjaus sijoittuu pääasiassa maantie 325 eli Sahalahdentien viereen. Maasto täällä on lähinnä moreeni- ja kalliomäkistä metsää ja suota. Längelmäveden Pelisalmen kohdalla linja kulkee järvenpohjassa. Suunnitellun linjan vedenalaisen kohdan osalta inventointitarpeen ja mahdollisten lisätutkimusten määrittelystä vastaa Museoviraston Meriarkeologian yksikkö.

Alueen vesistöt ja niiden kehitys

Maisema oli keskiajalla ja uuden ajan alussa Sahalahdella Längelmäveden, Keljonjärven ja Kirkkojärven seudulla hyvin erilainen nykyiseen verrattuna. Järvien vedenpinnan korkeus on laskenut useita metrejä vuoden 1604 jälkeen. Taustalla tähän on pääasiassa luonnollinen jääkauden jälkeinen maankohoaminen, joka on muuttanut järvien laskusuuntia. Längelmävedelle syntyi vuonna 1604 uusi lasku-uoma järven eteläosaan Iharinkankaalle. Sen kautta vesi virtasi Pälkäneveteen, kun aiemmin laskujärvenä oli Roine Sarsankosken kautta.

Tämän mullistuksen jälkeen vedenkorkeuteen ovat vaikuttaneet lähinnä ihmisen toimet. Iharin uoma perattiin 1700-luvun puolivälissä, mikä entisestään laski vedenpintaa. Kaikkiaan veden pinta oli 1700-luvun puoliväliin tultaessa laskenut vuoden 1603 tasosta (89 m mpy) noin 2,5 metriä tasoon 86,4 m mpy. Vuonna 1830 juuri rakennetun Kaivannon kanavan sortuminen laski vedenpintaa entisestään kahdella metrillä. Lisäksi laivakanavan rakentaminen Valkeakoskella vuonna 1866 laski Längelmäveden vedenpintaa vielä puolella metrillä. (Raitio 2001, 39 - 41)

Kangasalan alueella tämä näkyy myös järvien vedenpintojen korkeudessa, mutta suurin muutos oli tuolla Sarsankosken kuivuminen. Koski kuivui hyvin nopeasti. Sarsankosken ja joen ympäristössä on runsaasti esihistoriallista asutusta, joka aikanaan on sijoittunut alueelle hyvien vesistöolosuhteiden vuoksi. Nykyään Sarsankoskesta ei ole jäljellä kuin kapea ja matala, kiemurteleva joki.

Vanhat järvien rantatörmät näkyvät tutkimusalueella maastossa paikoin selvästi. Esihistoriallinen asutus on sijainnut pääosin näillä vanhoilla rannoilla. Kivikautinen asutus sijaitsee tutkimusalueella lähinnä korkeuskäyrien 87 - 90 m mpy korkeudella. (Salminen 2009, 7)

Tutkimusalueen historia

Tutkimusalue on kuulunut keskiajalla Lempäälän ja Kangasalan osalta Ylä-Satakuntaan ja entisen Sahalahden kunnan osalta osittain Ylä-Satakuntaan ja osittain Hämeeseen. Kangasala ja Lempäälä muodostuivat omiksi hallintopitäjiksi ja seurakunniksi keskiajan kuluessa. Kangasala mainitaan hallintopitäjänä vuonna 1405 ja Lempäälä 1439. Sahalahden kylät ovat kuuluneet osittain Kangasalan hallintopitäjään ja seurakuntaan ja osittain Pälkäneen hallintopitäjään ja seurakuntaan (Raitio 2001:27).

Seurakuntien itsenäistyminen ajoittuu puolestaan Kangasalalla viimeistään vuoteen 1403 ja Lempäälässä vuoteen 1455. Suvannon (1973) mukaan keskiaikaisen Satakunnan järjestäytyminen hallinnollisesti on tapahtunut varhaisemmin kuin naapurimaakunnissa, mahdollisesti jo 1200-luvulla. Tähän viittaa niin sanottu Kyrön oikeus, jolla turkisalueen kymmenysverotus järjestettiin alueella 1200-luvun puolivälin jälkeen.

Kangasalan seutu on kristinuskon varhaisessa järjestäytymisvaiheessa kuulunut Pirkkalan suureen emäseurakuntaan. Joidenkin kirjoittajien mukaan on mahdollista, että alue olisi kuulunut Sääksmäenkin seurakuntaan. Kirjallisten lähteiden perusteella Kangasalan

itsenäinen seurakunta on syntynyt joskus 1300-luvun loppupuolella, viimeistään vuoteen 1403 mennessä, jolloin lähteissä mainitaan Kangasalan ensimmäinen kirkkoherra. Varhaisimmasta kirkkorakennuksesta on olemassa vielä vähemmän suoria kirjallisia lähteitä kuin itse seurakunnan syntymisestä. Ensimmäinen suora maininta Kangasalan kirkosta on vuodelta 1645, jolloin piispa määräsi seurakuntaa rakentamaan uuden kirkon edellisen mentyä niin huonoon kuntoon. (Salminen 2009, 8) Liuksialan kartanon mailla, noin 500 metriä kartanon päärakennuksesta pohjoiseen sijaitsevan Meurmanin yksityiskappelin ja hautausmaan aluetta pidetään Kangasalan vanhimman kirkon sijaintipaikkana (Hytönen 1995, 8 - 10).

AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Kangasalan perusinventoinnin teki vuonna 1993 HuK Teija Nurminen. Inventointi oli osa Tampereen museoiden vuonna 1993 aloitettua viisivuotista projektia, jossa oli tarkoitus inventoida Pirkanmaan kuntia. Kangasala sai näin kunnian olla ensimmäinen inventoiduista kunnista (Nurminen 1994, 1 - 2). Tätä ennen Kangasalaa oli inventoinut Ville Luho vuonna 1939 sekä Huutijärvellä Sarsan aluetta Mirja Koskimies vuonna 1971.

Kangasalla maakaasuputkilinjan suunnittelualueella on laajempia arkeologisia kaivaustutkimuksia tehty eritoten Huutijärvellä Sarsan asuinpaikkakompleksin alueella. Aluetta ovat tutkineet muun muassa Sakari Pälsi (1920 - 1932 välisenä aikana, C.F. Meinander vuonna 1954, Esko Sarasmo vuonna 1956 sekä Mirja Koskimies vuosien 1965 - 1969 ja 1972. Uudemmissa tutkimuksista Huutijärven alueella mainittakoon Museoviraston kaivaukset Pohtiolammen ja tiilitehtaan muinaisjäännöksellä vuonna 1999 Eeva-Liisa Schulzin johdolla sekä Pirkanmaan maakuntamuseon tutkimukset Huutijärven alueella vuosien 2001 - 2005 välisenä aikana Vadim Adelin toimesta.

Lempäälän osalta perusinventointi on tehty vuonna 1994. Kenttätöitä hankkeeseen teki HuK Marja Sipilä ja raportin inventoinnista kirjoitti vs. museoamanuenssi Juha-Matti Vuorinen. Tätä aiemmin oli Lempäälä inventoitu vuonna 1940 Ville Luhon toimesta. Lempäälään kuuluvan Säijän alueen oli Väinö Maajoki inventoinut vuonna 1939 Vesilahden inventoinnin yhteydessä. Tätä ennen oli A. O. Heikel julkaissut tietoja Lempäälän muinaisjäännöksistä kertomuksessaan Pirkkalan kihlakunnasta. Teos ilmestyi vuonna 1885 ja siihen liittyvät kenttätöitä oli tehty 1879. Kaivaustutkimuksia ei Lempäälän alueella suunnitellun maakaasuputkilinjan alueella ole tehty. Lähin kiinteä muinaisjäännös täällä on Lempäälän Pirunvuori, joka sijaitsee noin 260 metriä länteen suunnitellulta linjalta. Inventointien lisäksi Pirunvuorta on tutkittu kaivauksin vuonna 1929 Nils Cleven toimesta.

MENETELMÄT

Esityöt

Inventoinnissa käytettiin historiallisiin kylätontteihin liittyvän tausta- ja sijaintitiedon lähteenä Gasumin maakaasuputkihankeen esiselvityksenä syksyllä 2009 tehtyä arkistonselvitystä (Salminen 2009). Selvitykseen oli koottu tietoa alueella sijaitsevista asutushistoriallisista kohteista, lähinnä kylätonteista ja Vääksyn ja Liuksialan kartanoiden

torpista. Arkistonselvityksessä oli pyritty hankkimaan maakaasuputken suunnittelualueetta koskeva historiallinen kartta-materiaali mahdollisimman kattavasti alkaen vanhimmista 1600-luvulla tehdyistä kartoista 1700-luvun isojakokarttoihin. Karttoja oli etsitty Kansallisarkistosta Helsingistä ja Pirkanmaan - Satakunnan maanmittaustoimiston mikrofilmiarkistosta, lisäksi oli käytetty Tampereen kaupunginkirjaston (Pirkanmaan maakuntakirjasto) Pirkanmaata koskevan karttakokoelman karttoja. Kartat oli asemoitu nykyiselle peruskartalle käyttäen MapInfo-ohjelmaa ja kuvankäsittelyohjelmaa. Kartta-analyysien ja muun historiallisen lähdeaineiston, kuten pitäjänhistorioiden perusteella oli pyritty selvittämään tutkimusalueen historiallisten asuinpaikkojen ja muiden mahdollisten historiallisen ajan muinaisjäännösten sijainti.

Historiallisen ajan kohteiden inventoinnissa käytettiin pääsääntöisesti lähteinä Salmisen arkistonselvityksen yhteydessä tekemiä kylätonttien asemointeja. Joissakin tapauksissa (Rautian kylätontti Sahalahdella sekä Ohtolan kylätontti ja Wihtisen yksinäistalo Kangasalan lounaisosassa) isojakokartat asemoitiin peruskartalle uudelleen käyttäen apuna PhotoShop- ja MapInfo -ohjelmia.

Esihistoriallisten kohteiden kohdalla inventoinnin esityövaiheessa käytettiin lähteinä Kangasalan kohdalla Teija Nurmisen (1993) inventointiraporttia sekä Lempäälän kohdalla Marja Sipilän ja Juha-Matti Vuorisen (1994) inventointiraportteja. Ennestään tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten osalta lähteenä käytettiin edellä mainittujen inventointien lisäksi Pirkanmaan maakuntamuseon tietokantaa Pirkanmaan kiinteistä muinaisjäännöksistä sekä Museoviraston ylläpitämää muinaisjäännösrekisteriä.

Käyttäen lähteenä edellä mainittua arkistonselvitystä sekä inventointiraportteja pyrittiin maakaasuputken suunnittelualueelta esityövaiheessa paikantamaan potentiaaliset alueet, joilla ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä saattaisi sijaita. Inventoinnin kenttätöväiheen sujuvuuden varmistamiseksi laadittiin suunnitelma inventoinnin kulusta sekä karttaesitys, johon oli merkitty alueen luonnonympäristössä inventoinnin kannalta merkitykselliset ilmiöt, kuten muutokset vedenpinnan korkeudessa sekä moreeni/hiekkamaannokset tutkimusalueella.

Kenttätö

Kenttätö aloitettiin koekuoppittamalla suunniteltu maakaasuputkilinja Sahalahdessa Heikkilän ja Mäkipään kivikautisten asuinpaikkojen ja Rautian historiallisen ajan kylätontin ympäristössä. Mukana koekuoppia kaivamassa oli fil.yo Jenny Skytt. Tutkimuksiin Sahalahdessa käytettiin yhteensä neljä kenttätöpäivää. Sahalahdessa suunnitellulla maakaasuputkilinjalla suoritettiin myös jonkin verran pintapöimintää.

Pääsääntöisesti inventoija toimi kuitenkin yksin. Käytettyjä menetelmiä prospektoinnissa olivat inventointialueen silmäääräinen havainnointi, koepistojen ja -kuoppien kaivaminen sekä pintapöiminta kaistoittain alueilla, joilla pellot olivat kynnöksellä. Kynnettyjä pelloja oli kuitenkin verrattain vähän, mikä vaikutti havaintomahdollisuuksiin etenkin inventoitaessa Liuksialan kartanon alueen ja Ahuli-järven rantojen pelloja ja vainioita. Erityisesti

mainittakoon peltoalue Liuksialan kappelin kiinteän muinaisjäännöksen ympäristössä: täällä pellot olivat sängellä ja havaintomahdollisuudet heikot.

Inventoinnissa läpikäytyt kohteet dokumentoitiin sanallisesti ja kuvaamalla kohteet niin mustavalkofilmille kuin digitaalikamerallakin. Kaikki kentällä tehdyt löydöt otettiin talteen ja käytiin läpi inventoinnin jälkityövaiheessa, jolloin suurin osa niistä karsittiin epärelevantteina pois.

Jälkityöt

Jälkityöt tehtiin talven 2009 - 2010 kuluessa Pirkanmaan maakuntamuseossa. Inventoinnissa saadut löydöt luetteloidiin Kansallismuseon kokoelmiin, mustavalkonegatiivit ja digitaaliset kuvatallenteet puolestaan Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistoon ja osin Tampereen museoiden Siiri-kuvatietokantaan. Alkuperäinen raportti löytyy Pirkanmaan maakuntamuseon arkistosta, kopiot kertomuksesta lähetettiin Museoviraston Rakennushistorian osaston arkistoon sekä työn tilaajalle.

TULOKSET

Maakaasuputkilinjan suunnittelualueen inventoinnissa tarkastettiin yhteensä 12 kiinteää muinaisjäännöstä, joista neljä oli ennestään tunnettuja. Entuudestaan tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä olivat Vääksyn (Wexiö) kuninkaankartano ja keskiaikainen kylätontti, Liuksialan (Liuxiala) kuninkaankartano (1000001945), Huutijärven kivikautinen asuinpaikka (211010003) sekä Liuksialan kappelin rautakautinen ruumiskalmisto (211010022). Kohteista Vääksyn kuninkaankartanolla ei inventointiajankohtana ollut vielä muinaisjäännösrekisteritunnusta.

Ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä paikannettiin inventoinnissa yhteensä kahdeksan (inventoinnin kohteet 1 - 12). Näistä kolme oli historiallisen ajan kylätontteja (Rautia [Rautio], Kerppola [Kerppola] ja Leipi [Leifwi]), yksi historiallisen ajan asuinpaikka (Uotila 2), yksi historiallisen ajan yksinäistalon tontti (Wihtinen [Vihtinen]) ja kaksi Liuksialan kartanon torppia (Suontaka ja Leru).

Irtolöytöpaikkoja inventoinnissa paikannettiin yhteensä yhdeksän (inventoinnin kohteet 13 - 21). Kaikki yhtä lukuun ottamatta käsittivät historiallisen ajan löytöjä. Kivikautisia löytöjä tehtiin Liuksialan haan löytöpaikalta. Inventoinnissa paikannettiin myös 13 niin kutsuttua "muuta kohdetta". Nämä ovat kohteita, jotka eivät itsessään täytä kiinteille muinaisjäännöksille asetettuja kriteerejä, mutta joilla kuitenkin on kulttuurihistoriallista arvoa. Kohteiden joukkoon on muun muassa luetteloitu Liuksialan torpanpaikkoja, joille ei inventoinnin yhteydessä tehty maastotarkastusta.

YHTEENVETO

Maakaasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologisessa inventoinnissa selvisi, että suunnitellun maakaasuputkilinjan linjausten kohdalla (Kangasalan Huutijärvi) ja välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita ennestään tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Lisäksi linjojen välittömässä läheisyydestä löydettiin ennestään tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä (kohteet 5 ja 6 eli Uotila 2 ja Rautia [Rautio]) sekä irtolöytöpaikkoja (kohteet 13 - 16, 18 - 20). Mikäli maakaasuputkilinja aiotaan rakentaa suunnitelmien mukaisesti, tulee mahdollisista jatkotutkimuksista koskien edellä mainittuja kohteita pyytää lausunto museoviranomaiselta.

LUETTELO INVENTOINTIKOhteista

Kylä	Inv. nro.	Kohde	MJ-tyyppi	Ajoitus	PK
Vääksy	1	Vääksy (Wexiö)	asuinpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	2	Liuksialan kartano (Liuxiala)	asuinpaikat	keskiaikainen	214102
Nuorto	3	Huutijärvi	asuinpaikat	kivikautinen	214102
Liuksiala	4	Liuksialan kappeli	hautapaikat	rautakautinen	214102
Rautia	5	Uotila 2	asuinpaikat	ajoittamaton	214105
Rautia	6	Rautia (Rautio)	asuinpaikat	historiallinen	214105
Kerppola	7	Kerppola (Kerppola)	asuinpaikat	historiallinen	214102
Leipi	8	Leipi (Leifwi)	asuinpaikat	keskiaikainen	214102
Liuksiala	9	Suontaka	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	10	Leru	asuinpaikat	uusi aika	214102
Ohtola	11	Ohtola (Ochtola)	asuinpaikat	historiallinen	212311
Ohtola	12	Wihtinen (Vihtinen)	asuinpaikat	historiallinen	212311
Liuksiala	13	Liuksialan ranta	löytöpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	14	Äijälä	löytöpaikat	ajoittamaton	214102
Liuksiala	15	Liuksialan haka	löytöpaikat	esihistoriallinen	214102
Liuksiala	16	Leruntie	löytöpaikat	historiallinen	214102
Hyppärilä	17	Uotila	löytöpaikat	historiallinen	214102

Huutijärvi	18	Lepistöntie	löytöpaikat	historiallinen	214102
	19	Saranpää	löytöpaikat	historiallinen	214102
	20	Paavola	löytöpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	21	Kallionpää	löytöpaikat	historiallinen	214102
Vääksy	22	Lentola 4	asuinpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	23	Liuksialan kivimylly	työ- ja valmistuspaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	24	Kuskinmäki	asuinpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	25	Liuksialan saha	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	26	Liuksialan tiiliruukki	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	27	Suontaka 2	asuinpaikat	historiallinen	214102
Liuksiala	28	Veräjängö	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	29	Rata	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	30	Smedens	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	31	Wanha torppa	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	32	Raitinpää	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	33	Suontaka 3	asuinpaikat	uusi aika	214102
Liuksiala	34	Suontaka 4	asuinpaikat	uusi aika	214102

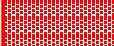
KANGASALA

Inventointikohteiden 5 ja 6 sijainti

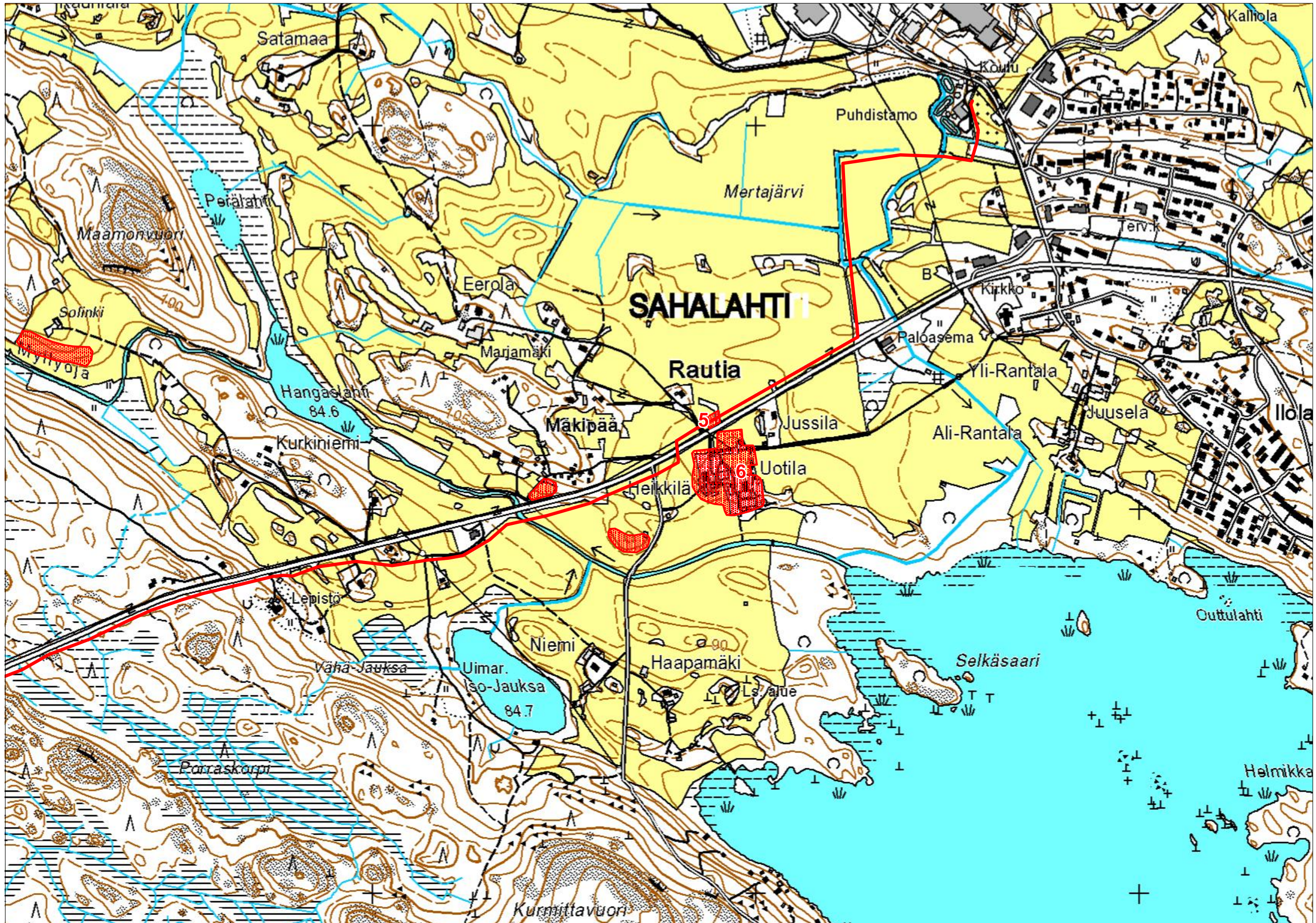
Piirt. Kirsi Luoto

MK 1: 10 000

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006 PK 2141 05

 Kiinteä muinaisjäännös

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

KANGASALA

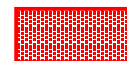
Inventointikohteiden 1, 3, 7, 18 ja 22 sijainti

MK 1: 15 000

Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006 PK 2141 02

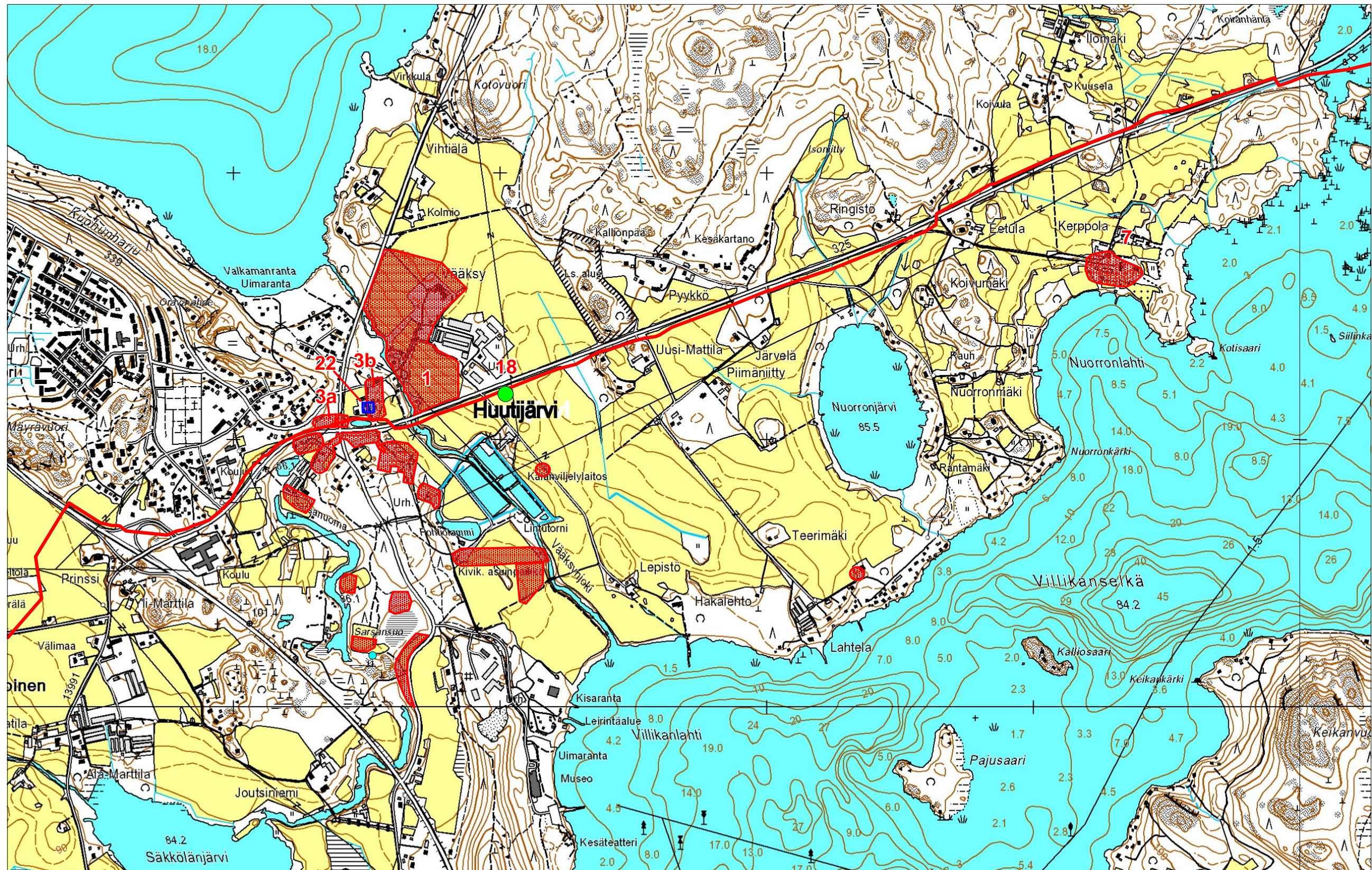
 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

 Kiinteä muinaisjännös

 Rajattu muu kohde

 Löytöpaikka

 Rajaamaton muu kohde

KANGASALA

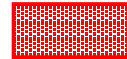
Inventointikohteiden 2, 4, 8 - 10, 13 - 17, 19 - 21 ja 23 - 34 sijainti

MK 1: 15 000

Piirt. Kirsi Luoto

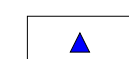
(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006 PK 2141 02

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

 Kiinteä muinaisjäänös

 Rajattu muu kohde

 Löytöpaikka

 Rajaamaton muu kohde

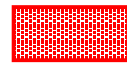
KANGASALA

Inventointikohteiden 11 ja 12 sijainti

MK 1: 15 000

Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006 PK 2141 02 ja 2123 11

Kiinteä muinaisjännös

Maakaasuputken suunniteltu linjaus

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Tarkastetut alueet

MK 1: 15 000

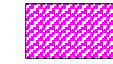
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

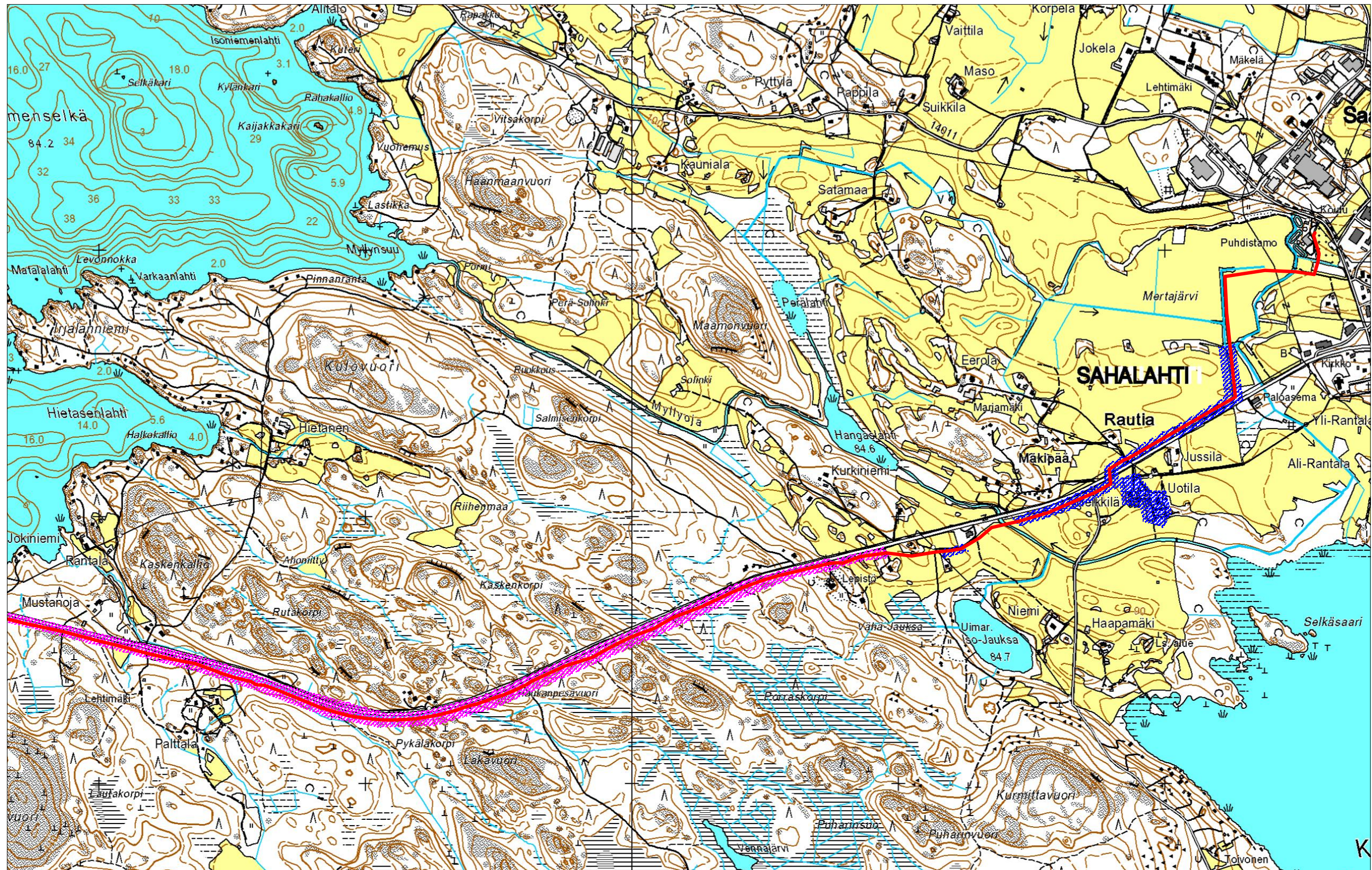
PK 2141 05

Koekuopitettu, pintapoitettu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoinnitu alue

Silmämääräisesti havainnoinnitu alue

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

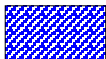
Tarkastetut alueet

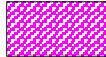
MK 1: 15 000

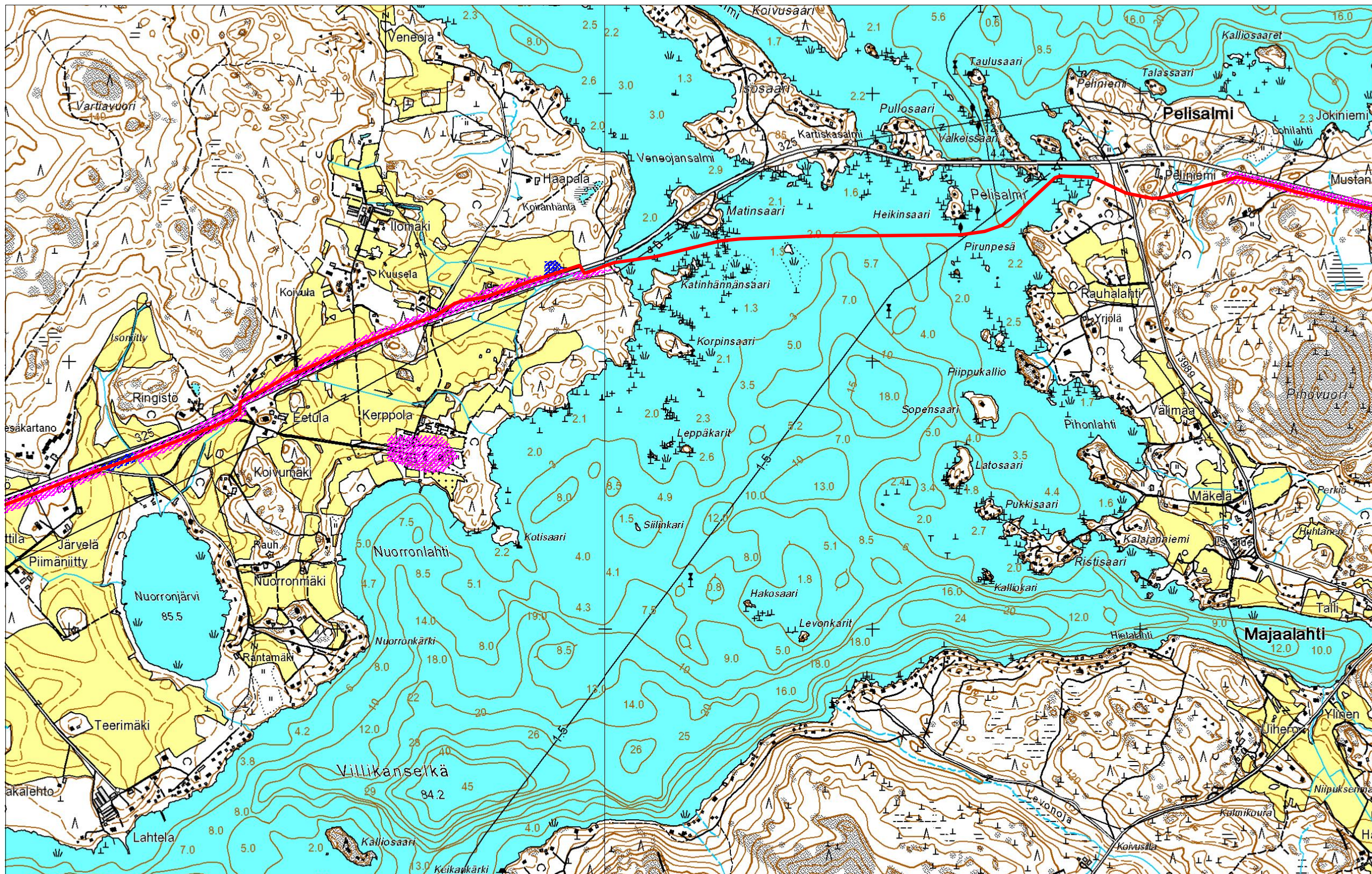
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

PK 2141 05 ja 2141 02

 Koekuopitettu, pintapoitettu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoinnuttu alue

 Silmämääräisesti havainnoinnuttu alue

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Tarkastetut alueet

MK 1: 15 000

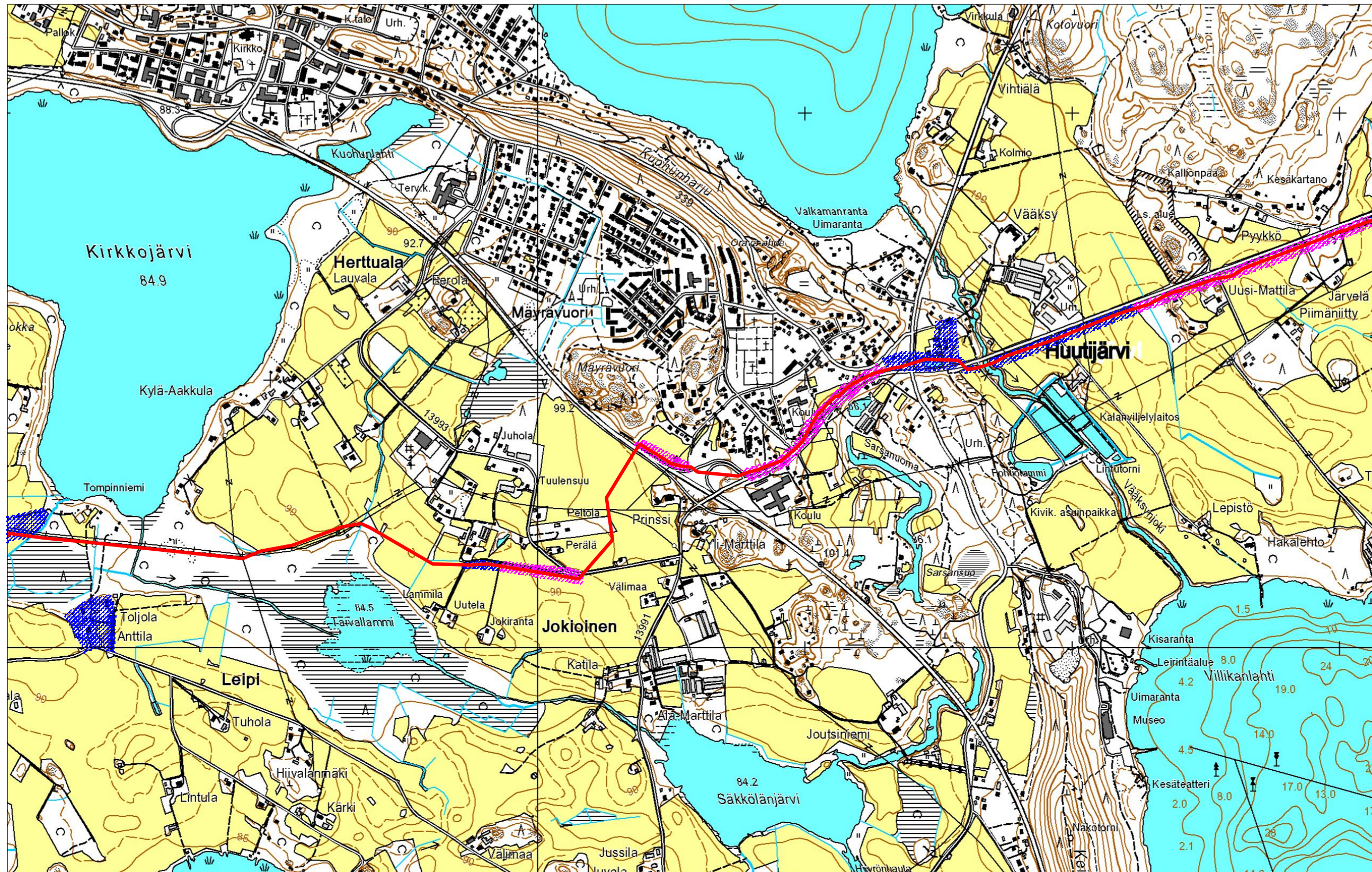
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

PK 2141 02

 Koekuopitettu, pintapoitettu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoinnitu alue

 Silmämääräisesti havainnoinnitu alue

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Tarkastetut alueet

MK 1: 15 000

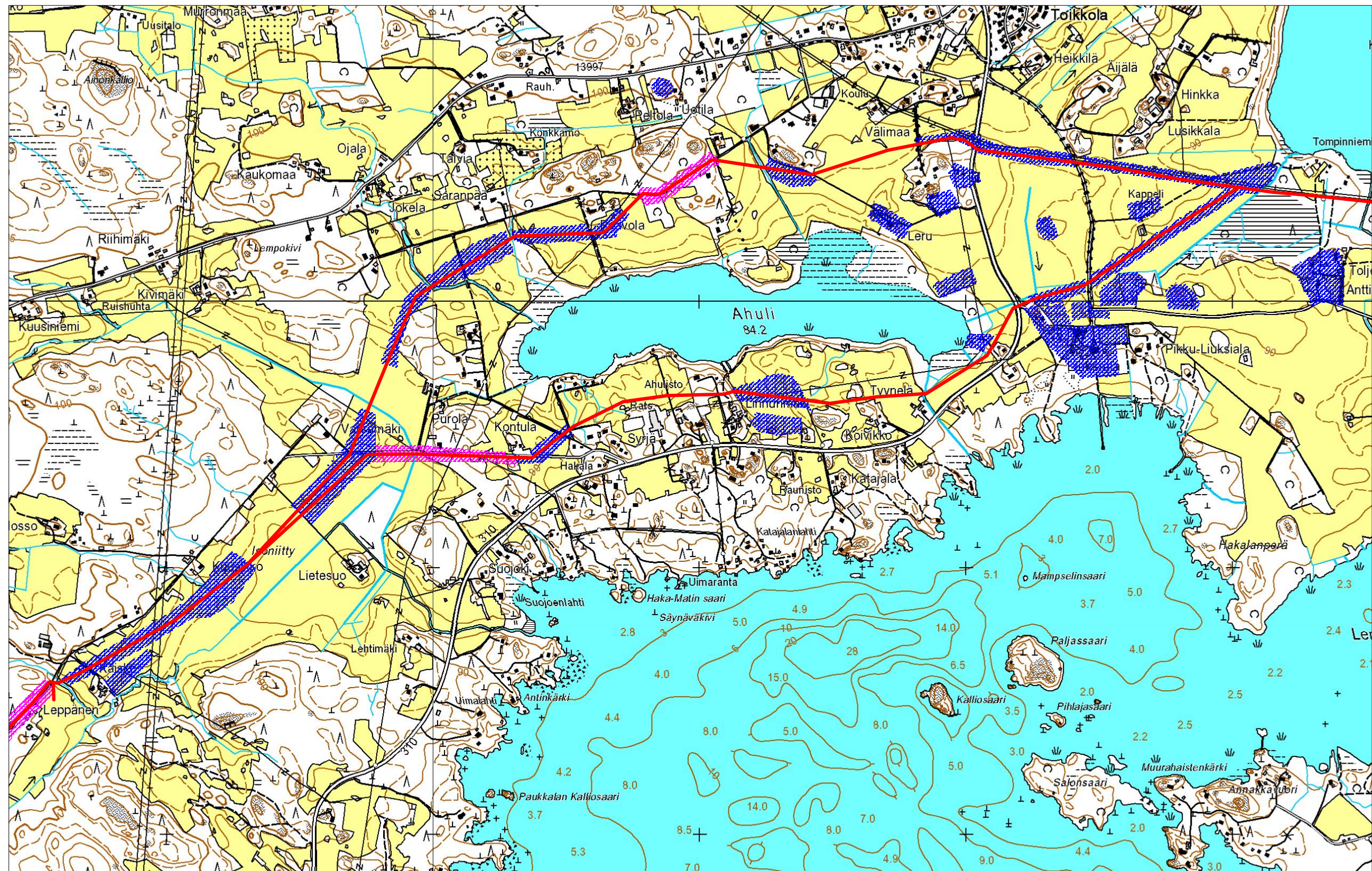
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

PK 2141 02

 Koekuopitettu, pintapoitettu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoitu alue

 Silmämääräisesti havainnoitu alue

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Tarkastetut alueet

MK 1: 15 000

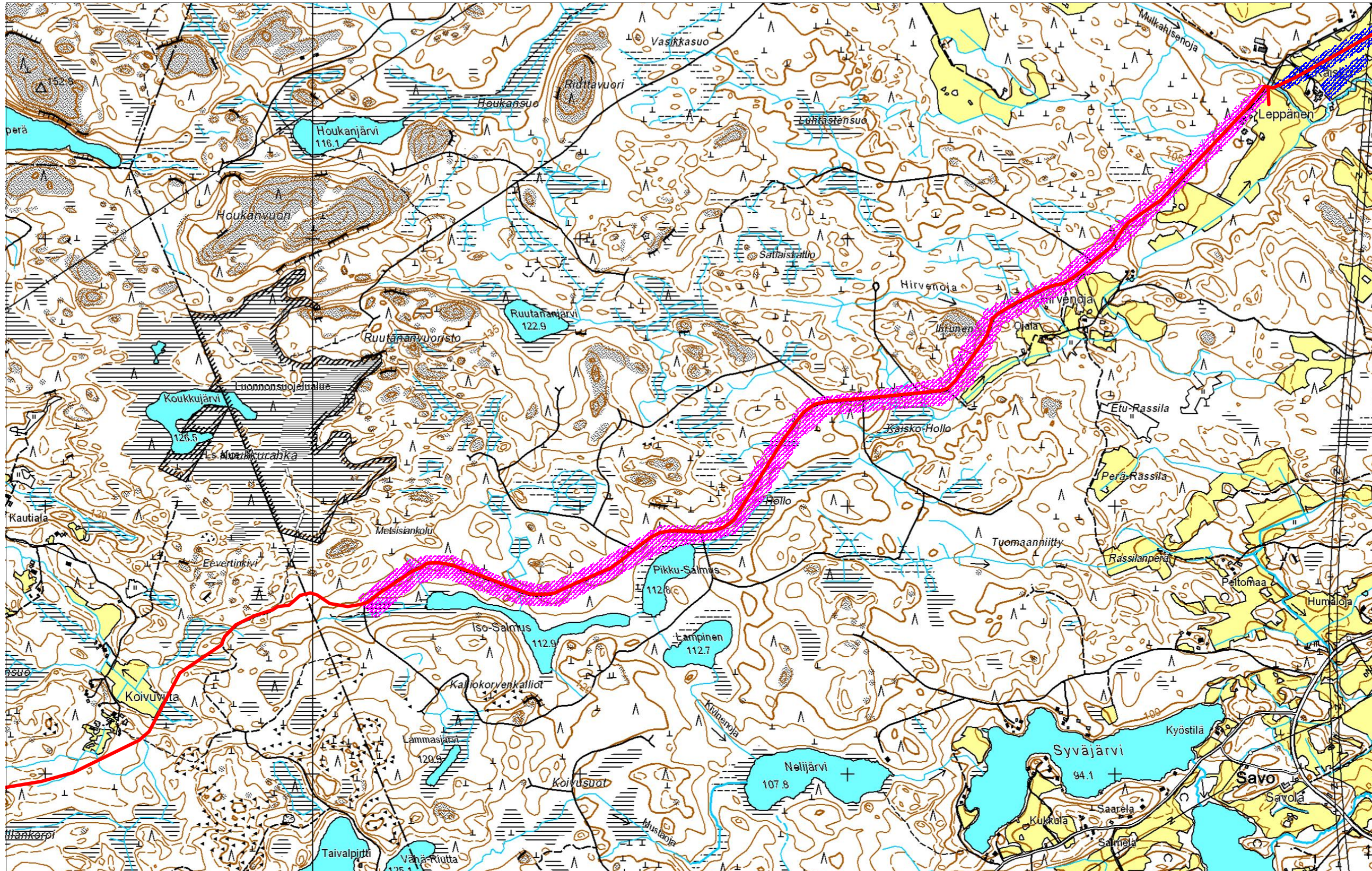
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

PK 2123 11

 Koekuopitettu, pintapöimittu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoitu alue

 Silmämääräisesti havainnoitu alue

KANGASALA - LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

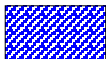
Tarkastetut alueet

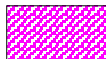
MK 1: 15 000

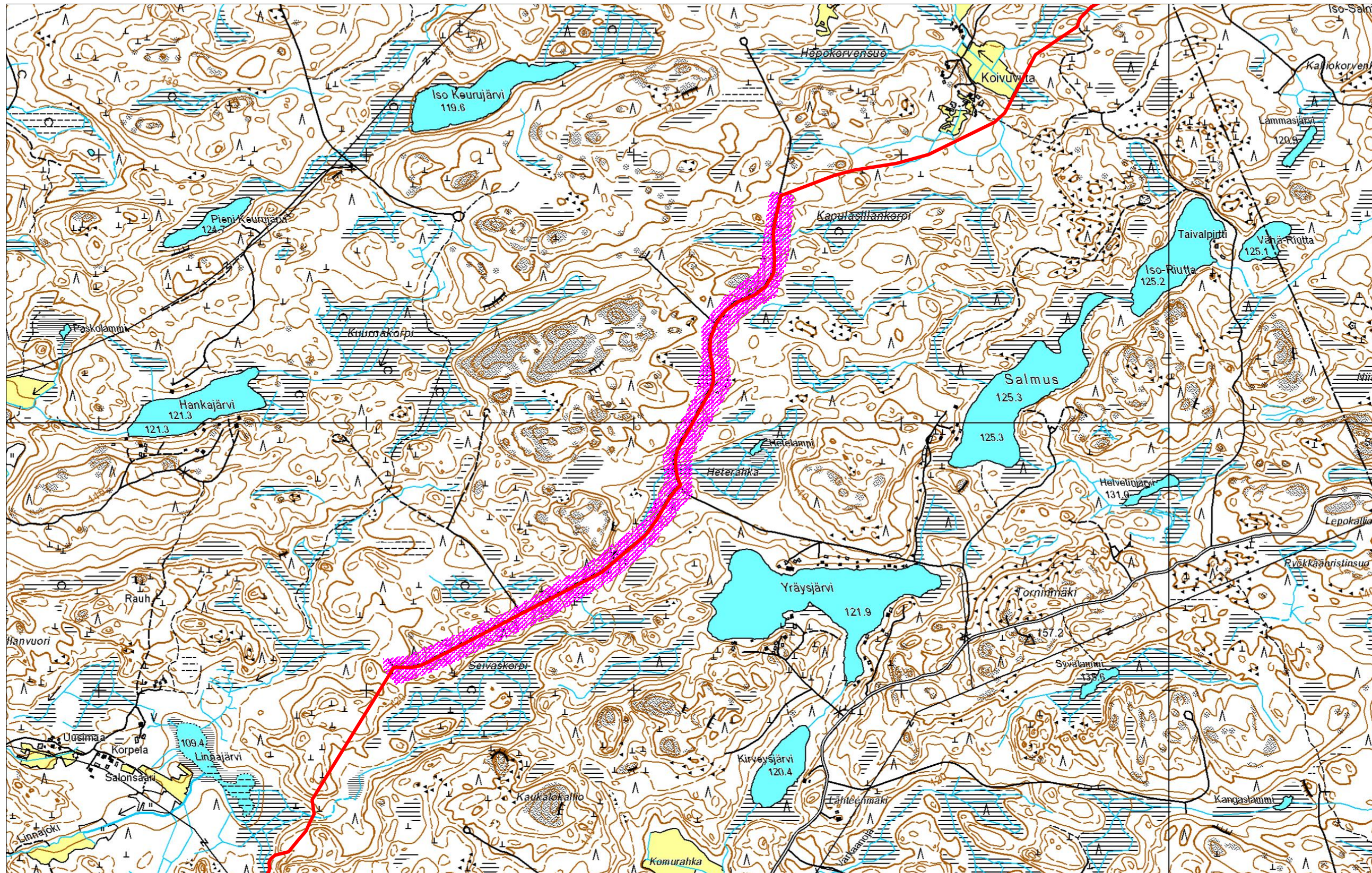
Piirt. Kirsi Luoto

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

PK 2123 10 ja 2123 11

 Koekuopitettu, pintapoitettu tai tarkemmin silmämääräisesti havainnoinnissa ollut alue

 Silmämääräisesti havainnoinnissa ollut alue

INVENTOINTIKOhteet

KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET

1. VÄÄKSY (WEXIÖ)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Vääksy
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Vääksy (Wexiö)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	1
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kuninkaankartanot, kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	keskiaika
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Huutijärvi
X1-koordinaatti	2506 506
X2-koordinaatti	2506 867
Y1-koordinaatti	6816 084
Y2-koordinaatti	6816 727
Z1-koordinaatti	0087
Z2-koordinaatti	0100
P1-koordinaatti	6819 465
P2-koordinaatti	6820 091
I1-koordinaatti	3346 525
I2-koordinaatti	3346 915
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-467-1-336
Kiinteistönimi Vääksy

Tutkimukset

Inventointi Timo Jussila 2007
Valvonta ja koetutkimus Kalle Luoto 2008
Pelastuskaivaus Kalle Luoto 2008
Karttaselvitys Hanna-Leena Salminen 2009

Sijainti ja maasto

Vääksyn kartano sijaitsee noin 2,9 kilometriä itäkaakkoon Kangasalan kirkosta, Sahalahdentien pohjoispuolella. Vesijärvi lainehtii luoteessa noin 200 meterin päässä kohteesta. Kohde sijaitsee Vääksynjoen itäpuolella koilliseen kohoavalla jokirannalla sekä pellolla rinteiden päällä.

Vuonna 1604 koettiin Vääksyssä suuri luonnonmullistus, kun Vääksyn joen virtaamissuunta muuttui ja kartanon vieressä ollut Sarsanuoma kuivui. Tämä johtui jääkauden jälkeisestä maanpinnan kohoamisesta, joka puhkasi Iharin kosken. Längelmävesi virtasi nyt Iharin eikä Vääksyn Sarsan kautta Roineeseen. Nykyään muinaisjäännösalue on pääasiassa rakentamatonta peltoaluetta. Muinaisjäännösalueen koillisosassa sijaitsee Vääksyn kartanon nykyinen, 1800-luvun puolivälissä rakennettu päärakennus.

Kohteen kuvaus

Vääksyn kylä mainitaan ensimmäisen kerran kirjallisissa lähteissä vuonna 1405 ja 1520-luvulla Vääksyn kylässä oli seitsemän tai kahdeksan taloa, joista yhden omisti aatelin Kirsti Pietarintytär. Tästä talosta kehittyi Vääksyn säterikartano kun siihen liitettiin 1500-luvun kuluessa muut kylän taloista. Juhana III lahjoitti kartanon vuonna 1561 Kaarina Hannuntyttärelle (Suvanto 1949: 83) ja kartano säilyi tämän jälkeen samalla suvulla 200 vuotta.

Kartanossa oli useita myllyjä sekä konepajateollisuutta 1800-luvulla. Tämän mahdollisti tilan halki Vesijärvestä Längelmäveteen virtaava Vääksyn joki. Joessa on edelleen pieni sähkölaitos, joka tuottaa sähköä tilan käyttöön. 1900-luvulle tultaessa tila rappioitui ja omistajat olivat eri puolilla Eurooppaa. Vuonna 1917 kartanon osti Antti Ahlströmin nuorin poika Birger, joka oli koulutukseltaan agronomi ja erittäin innokas maanviljelijä. Hänen aikanaan rakennettiin suurin osa nykyisistä tuotanto- ja asuinrakennuksista.

Vuoden 2009 inventoinnissa ei kohdetta tarkastettu. Sen eteläpuolella sijaitsevalla pellolla suoritettiin kuitenkin pintapoimintaa. Pintapoiminnassa saatiin yksi löytö, selttteripullon kappale (KM 2009099, ks. Kirsi Luodon raportin kohde numero 18). Kohteen läheisyydessä liikuttaessa ei inventoinnin aikana havaittu muutoksia vallitsevassa maankäytössä.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu tarkemmin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä.

Kohteen laajuus

Kohde on rajattu Timo Jussilan inventoinnissa (2007) määrittelemän muinaisjäännösalueen rajauksen mukaisesti.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, keskiaikaisissa asiakirjoissa mainittu asuinpaikka ja kartano, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen läheisyydessä, noin 40 metrin päässä muinaisjäännösalueen eteläreunasta

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 100 metriä etelälounaaseen sijaitsevat Huutijärven kivikautinen asuinpaikka (211010003), Sepänjärvi 1:n kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211010006), Pohtiolammen kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211 010 004) sekä 400 metriä kaakkoon Vääkyn kivikautinen asuinpaikka (211 010 005). Noin 2,5 kilometrin päässä idässä on Kerppolan historiallinen kyläpaikka (ks. Kirsi Luodon (2009) raportin kohde numero 7).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 5

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: kuva 6 = KYY 32:5

Kartat

MHA : Vääkyn tiluskartta v. 1821 Kangasala 7:b,c
Kohdekartta MK 1:5000, s. 23

Växjösyn kuninkaankartano ja historiallinen kylänpaikka. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatalenne
6. 17.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Vääksy (Wexiö) (1)

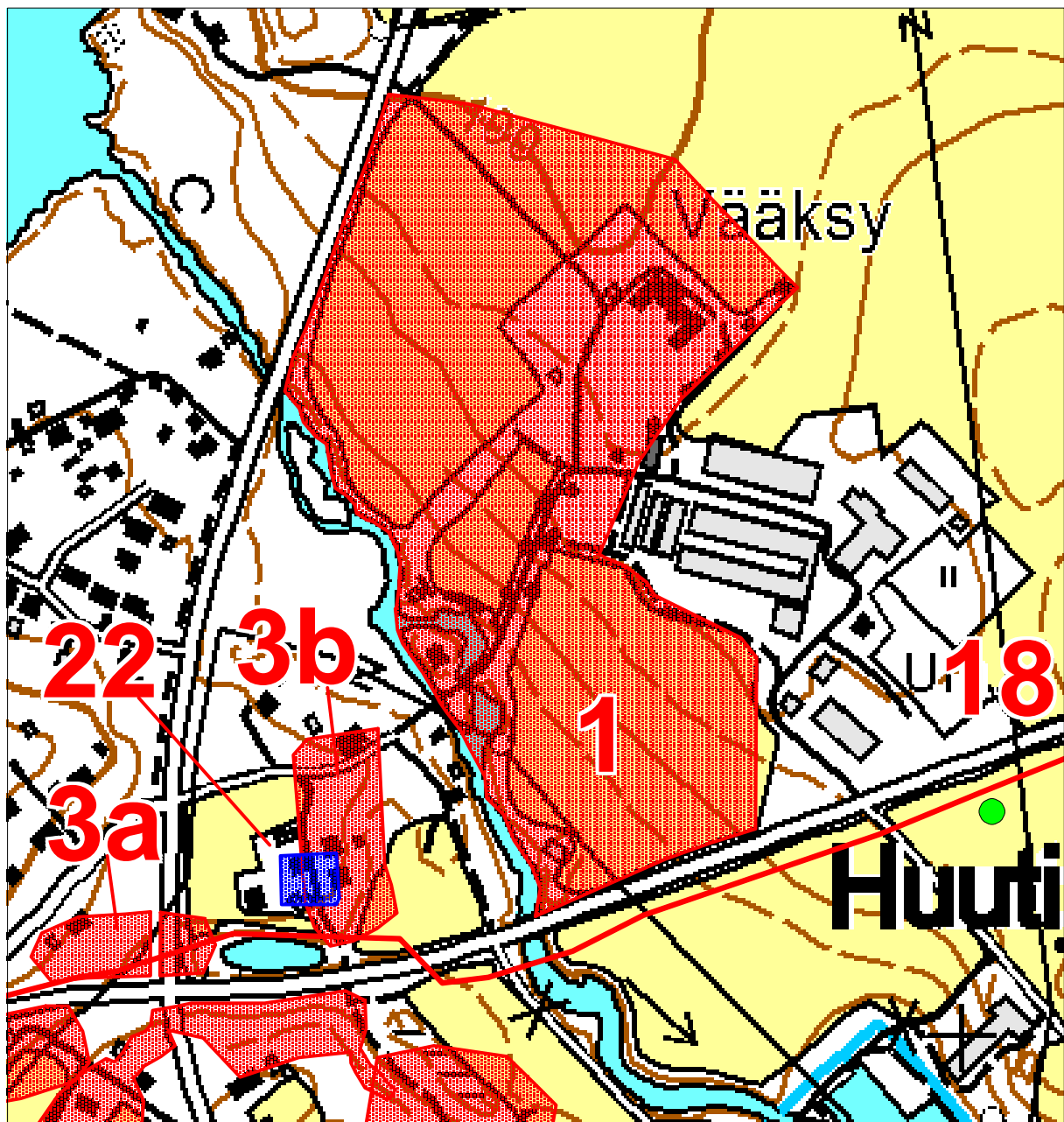
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

2. LIUKSIALAN KARTANO (LIUXIALA)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan kartano (Liuxiala)
Muinaisjäännöstunnus	1000001945
Inventointinumero	2
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kuninkaankartanot, kylänpaikat
Ajoitus	keskiaikainen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Kangasala
X1-koordinaatti	6814 713
X2-koordinaatti	6814 862
Y1-koordinaatti	2502 412
Y2-koordinaatti	2502 564
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 284
P2-koordinaatti	6818 425
I1-koordinaatti	3342 371
I2-koordinaatti	3342 530
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
Kiinteistötunnus	211-425-2-74
Kiinteistönimi	Liuksialan kartano

Tutkimukset

Karttaselvitys Hanna-Leena Salminen 2009

Sijainti ja maasto

Liuksialan kartano sijaitsee 2,9 kilometriä Kangasalan kirkosta lounaaseen, Kaarina Maununtyttärentien varrella, tien kaakkoispuolella, Roineen rannalla. Matkaa etelässä sijaitsevaan järvenrantaan on kohteelta 60 metriä. Pohjoisessa aukeaa avara peltoaukea.

Kartano sijaitsee aukean laidalla, pohjoiseen viettävän rinteiden päällä. Etelässä kohdetta reunustaa järvenrannan sekametsä sekä nykyisen Liuksialan kartanon puutarha ja rannan joutomaa. Kohteen välittömässä läheisyydessä on niin ikään nykyiseen kartanoon kuuluvat tuotantorakennukset.

Kohteen kuvaus

Ensimmäinen varma maininta Liuksialan kylästä on vuodelta 1508, jolloin kylässä pidettiin käräjät. Kuitenkin jo vuoden 1427 asiakirjassa mainittu Olavi Raro lienee Liuksialan Raruja. Vuonna 1541 taloja oli kylässä kuusi (Suvanto 1949, 84). Liuksiala muodostettiin vuonna 1556 kuninkaankartanoksi. Vuonna 1577 se läänitettiin leskikuningatar Kaarina Maununtyttäreelle, joka ylläpiti kartanossa hoviaan. Kartanon myöhempiä omistajia olivat hänen tyttärensä Sigrid Vasa, tämän poika Åke Tott, Klaus Tott ja amiraali Lorenz Creutz vanhempi. Myöhemmin kartanosta muodostettiin lääninkartano ja säteriratsutila. Vuodesta 1821 tila on ollut Meurman-suvun hallinnassa.

Liuksialan puinen päärakennus on rungoltaan vuodelta 1804. Nykyiseen asuunsa se muutettiin 1902 (B. Blom). Rakennuksen alla sijaitsevan kivikellarin on arveltu olevan peräisin 1500-luvulta. Muinaisjäännösalueella sijaitsee myös 1800-luvun lopusta/1900-luvun alusta peräisin oleva aitta. Muinaisjäännösalueeksi rajattu alue on muutoin pääasiassa puutarhaa ja puistoa, jossa on omenapuita sekä muita istutuksia. Päärakennuksen takana, Roineen puolella, noin 27 metriä lounaaseen, on 1930-luvulla rakennettu puutarhaan kuuluva levähdyspaikka (koko 6 x 7 metriä). Niin ikään muinaisjäännösalueella, päärakennuksesta noin 90 metriä kaakkoon sijaitsee puolestaan harmaakivistä rakennettu, 1900-luvulta peräisin oleva kellarillinen kasvihuoneenperustus (koko 12 x 14 metriä).

Tilustien varrella, muinaisjäännösalueen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat väentupa ja punatiilinen navetta, jotka ovat peräisin 1890-luvulta. Muinaisjäännösalueen ulkopuolella, mutta sen välittömässä läheisyydessä, alueen länsipuolella sijaitsee kartanon elinkeinotoimintaan liittyviä rakennuksia (konesuojia, silloja), jotka ovat betoniperustaisia. Kartano kulttuuriympäristöineen on avoin ja herkästi haavoittuva.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 20 000 neliometriä. Muinaisjäännösalueen rajausta perustuu 1696 ja 1785 karttojen asemointiin, alueen topografiaan ja maastokäynnillä tehtyihin havaintoihin.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 20 metriä kohteen haavoittuvan luonteen vuoksi. Suoja-alue sisältyy kohteen muinaisjäännösalueen rajaukseen.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, keskiaikaisissa asiakirjoissa mainittu asuinpaikka ja 1500-luvulla kuninkaankartanoksi muodostettu kartano, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteesta noin 200 metriä pohjoiseen olevalla linjalla.

Lähistön kohteet

Kohteelta noin 500 metriä pohjoiskoilliseen sijaitsee rautakautinen ruumiskalmisto Liuksialan kappeli (211 010 022), noin 750 metriä itäkoilliseen Leipin historiallinen kylätontti (ks. Kirsi Luodon (2009) raportin kohde numero 8), ja noin 800 metriä luoteeseen Suontaan ja Lerun torpanpaikat (ks. Kirsi Luodon (2009) raportin kohteet numero 9 ja 10).

Lisätietoja

Liuksialan kartanossa säilytetään kartanon historiasta kertovia asiakirjoja sekä huomattavaa tutkimuksellista arvoa omaavaa kartta-aineistoa.

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 10 – 12

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 12 - 15, 17 - 19, KY 32:6 - 10

Kartat

KA:

Liuksiala v. 1696 H34 13/1,

Liuksiala v. 1785 H34 13/2-10

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 29

Liuksialan kartanon pihapiiriä. Kuvattu lännestä. Digit. kuvatallenne 13. 18.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksialan kartano. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatallenne 17. 18.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksialan kartanon pihapiiriä. Kuvattu lounaasta. Digit.kuvatallenne 14. 18.11.2009, Kirsi luoto.

Liuksialan kartano, vanhan kasvihuoneen harmaakiviperustus. Kuvattu kaakosta. Digit.kuvatallenne 18. 18.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Liuksialan kartano (Liuxiala) (2)

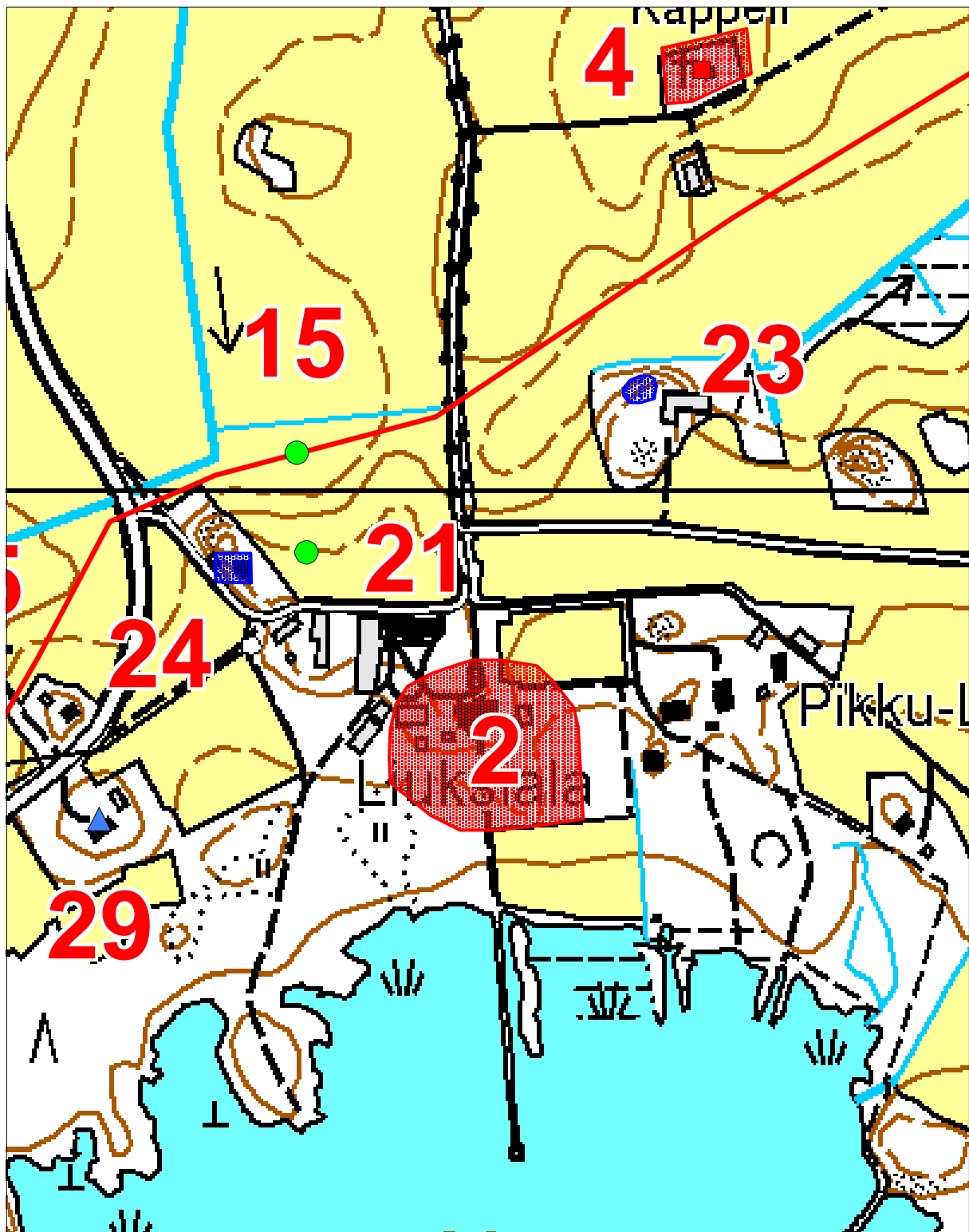
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

3. HUUTIJÄRVI

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Nuorto
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Huutijärvi
Muinaisjäännöstunnus	211 010 003
Inventointinumero	3
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	kivikautinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	5
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Kangasala
X1-koordinaatti	6815 869
X2-koordinaatti	6816 234
Y1-koordinaatti	2506 228
Y2-koordinaatti	2506 565
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0100
P1-koordinaatti	6819 263
P2-koordinaatti	6819 612
I1-koordinaatti	3346 237
I2-koordinaatti	3346 591
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-432-1-10
Kiinteistönimi Lammila

Kiinteistötunnus 211-432-1-38
Kiinteistönimi Penttilä

Kiinteistötunnus 211-432-1-60
Kiinteistönimi Nuorto

Kiinteistötunnus 211-432-1-8
Kiinteistönimi Kaunisto

Kiinteistötunnus 211-432-1-9
Kiinteistönimi Mäkelä

Kiinteistötunnus 211-467-1-27
Kiinteistönimi Kulmala

Kiinteistötunnus 211-467-1-28
Kiinteistönimi Kaunisto

Kiinteistötunnus 211-467-1-29
Kiinteistönimi Lammila

Kiinteistötunnus 211-467-1-336
Kiinteistönimi Vääksy

Kiinteistötunnus 211-467-1-337
Kiinteistönimi Haakenpuisto

Kiinteistötunnus 211-467-1-373
Kiinteistönimi Huhtakallio

Kiinteistötunnus	211-895-2-12
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Kiinteistötunnus	211-895-2-2
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Kiinteistötunnus	211-895-2-33
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Aiemmat löydöt

KM 13433 Kivik. asp.l. (kaivaus)
KM 15477 Kivitaltta
KM 18002 Asuinpaikkalöytö
KM 18173 Asuinpaikkalöytö
KM 18456 Asuinpaikkalöytöjä
KM 18457 Asuinpaikkalöytöjä
KM 18463 Asuinpaikkalöytöjä
KM 19263 Asuinpaikkalöytö
KM 32611 Asuinpaikkalöytöjä
KM 35511 Asuinpaikkalöytöjä
KM 35925 Asuinpaikkalöytöjä

Tutkimukset

Useita tutkimuksia 1939-1973
Inventointi T. Nurminen 1993
Koekaivaus V. Adel 2001
Koekaivaus H-M. Pellinen 2003
Koekaivaus V. Adel 2003
Koekaivaus K. Luoto 2006
Inventointi Kirsi Luoto 2009

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,7 kilometriä itäkaakkoon Kangasalan kirkosta, Kangasala - Sahalahti tien molemmin puolin Orivedentien risteuksen alueella ja läheisyydessä. Asuinpaikka sijaitsee Vääksynjoen länsipuolella, matkaa joelle on lähimmillään noin 80 metriä. Asuinpaikat ovat muinoin sijainneet Sarsan joen rannalla. Nykyään joki on kuivunut vuoden 1604 Iharinkosken puhkeamisen yhteydessä ja paikalla on kuivunut nk. Sarsanuoma. Maasto paikalla viettää kohti Sarsanuomaa. Alue on omakotialuetta.

Kohteen kuvaus

Asuinpaikka sijaitsee Sahalahti - Kangasala -tien ja Orivedentien risteuksen molemmin puolin, viljellyllä pellolla ja pihamaalla. Tienrakennuksen vuoksi aluetta on tutkittu laajalti. Alueeseen kuuluu 5 erinimistä asuinpaikkaa: a) LENTOLA 1: Kohde sijaitsee Kyljärven koillispuolella saunamökin pihamaalla kasvihuoneiden pohjoispuolella; b) AUTIO-LUNDEN: Kohde sijaitsee Oriveden ja Sahalahden teiden risteuksen tuntumassa; c) ELOMAA: Kohde sijaitsee Elomaan tontilla. Osa asuinpaikkaa oli ehtinyt tuhoutua rakennustöissä ennen kaivausta; d) SEPÄNJÄRVI II: Kohde on Sepänjärven ja Sahalahdentien eteläpuolella pieni metsikkö Aution talon ja itäpuolella olevan pellon välissä; e) HUUTOLA: Kohde sijaitsee Lentolan puutarhan koillispuolella muinaisen uoman etelärannalla. Paikka on osittain kyntökerroksen tuhoama. Kohde kuuluu Sarsan asuinpaikka-alueeseen.

Vuoden 2009 inventoinnissa tarkastettiin asuinpaikat Autio-Lunden (b) ja Elomaa (c). Autio-Lundenin asuinpaikan länsiosassa sijaitsee 1950- tai 1960-luvulla rakennettu asuinrakennus. Tontilla on myös autotalli. Pihamaa oli nurmella, tontin lounaisosa joutomaana. Asuinpaikan Orivedentien itäpuolella oleva osa on vanhaa peltoa, nykyään joutomaata. Tarkastusajankohtana ei asuinpaikalla havaittu merkkejä vallitsevan maankäytön muutoksista.

Elomaan asuinpaikalla sijaitsee kaksi 1950-luvulla rakennettua omakotitaloa piharakennuksineen. Talojen puutarhat ovat nurmella, siellä täällä on joitakin istutuksia ja omenapuita. Aivan muinaisjäännösalueen välittömässä läheisyydessä, ellei osin jopa muinaisjäännösalueella (?) sijaitsee uusi, 1990-luvulla rakennettu omakotitalo. Muutoin alueella ei vuoden 2009 inventoinnissa havaittu merkkejä vallitsevan maankäytön muutoksista.

Havaintomahdollisuudet

Kohtalaiset. Ennen peltona olleet alueet kasvoivat nyt heinää.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 35 300 neliometriä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi osin muinaisjäännösalueella ja sen välittömässä läheisyydessä eteläpuolella.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 100 metriä pohjoiskoilliseen sijaitsee Vääksyn historiallisen ajan asuinpaikka (ks. Kirsi Luodon (2009) raportin kohde numero 1). Sepänjärvi 1:n kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211010006) sijaitsee kohteen välittömässä läheisyydessä sen kaakkoispuolella ja Pohtiolammen kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211 010 004) noin 200 metrin päässä kohteesta kaakossa. Noin 120 metriä lounaaseen on kohteesta Lentola 3:n kivikautinen asuinpaikka (211 010 007).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 6, 8 ja 9

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 7 - 9 ja 11.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 36

Autio-Lundénin asuinpaikka. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatalenne 11. 17.11.2009, Kirsi Luoto.

Elomaan asuinpaikka. Kuvattu länsiluoteesta. Digit. kuvatalenne 9. 17.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Huutijärvi (3a - 3b)

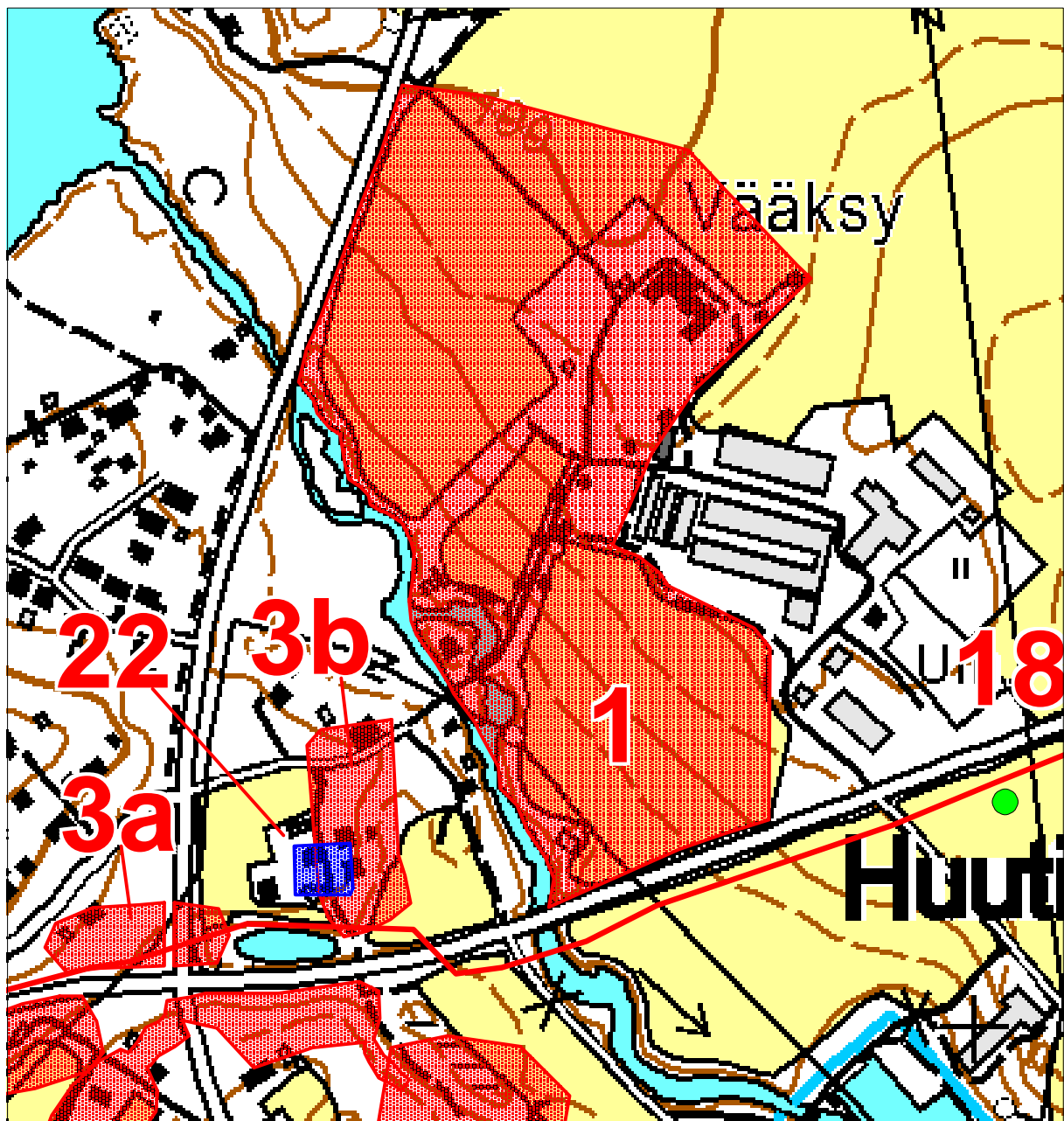
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

4. LIUKSIALAN KAPPELI

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan kappeli
Muinaisjäännöstunnus	211 010 022
Inventointinumero	4
MJ-tyyppi	hautapaikat
MJ-tyypin tarkenne	ruumiskalmistot
Ajoitus	rautakautinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Kangasala
X1-koordinaatti	6815 320
X2-koordinaatti	6815 382
Y1-koordinaatti	2502 638
Y2-koordinaatti	2502 708
Z1-koordinaatti	0093
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 880
P2-koordinaatti	6818 938
I1-koordinaatti	3342 625
I2-koordinaatti	3342 697
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
Kiinteistötunnus	211-425-1-37
Kiinteistönimi	Liuksialan kirkkomaa

Aiemmat löydöt

Kaksi merovingiaikaista keihäänkärkeä, viikinkiaikainen miekka, hevosenkenkäsolki ja saviastianpaloja. Esineitä ei ole luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin; niitä säilytetään Liuksialan kartanossa yksityismuseossa.

Tutkimukset

1939 Ville Luho inventointi

1949 Helmer Salmo tarkastus

1993 Teija Nurminen inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Kangasalan kirkosta noin 2,3 kilometriä lounaaseen, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Liuksialan kartanon mailla. Matkaa kohteelta on Kirkkojärven rantaan koilliseen noin 600 metriä ja etelälounaaseen Liuksialan kartanon päärakennukselle noin 500 metriä. Rautakautinen ruumiskalmisto sijaitsee Liuksialan kappelin ja yksityishautausmaan alueella. Kappelin aluetta ja hautausmaata ympäröi kiviaita, mutta muinaisjäännöksen todellista laajuutta ei tunneta. Kappelin alueella kasvaa 1916 istutettu männikkö, joka erottuu merkittävästi elementtinä Liuksialan kulttuurimaisemassa. Kappelin aluetta ja männikköä ympäröivät Liuksialan kartanon pellot.

Kohteen kuvaus

Kalmisto sijaitsee Kirkkojärven rannasta 600 metriä lounaaseen ja 500 metriä Liuksialan kartanon päärakennuksesta pohjoiskoilliseen Meurmannin suvun yksityishautausmaalla Peltomäki-nimisellä paikalla. Myöhäisrautakautinen, mahdollisesti pitkään käytössä ollut kalmisto on ainakin osittain tuhoutunut. Löytöinä paikalta on saatu muun muassa kaksi merovingiaikaista keihäänkärkeä, viikinkiaikainen miekka, hevosenkenkäsolki sekä saviastianpaloja. Esineitä ei ole luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin ja niitä säilytetään Liuksialan kartanossa.

Paikkaan liittyy myös perimätieto, jonka mukaan siellä on sijainnut Kangasalan ensimmäinen kirkko ja kirkkomaa. Muun muassa vuodelta 1696 olevaan karttaan ei kirkkoa ole merkitty, mutta karttaselityksessä kerrotaan paikalla sijainneen ikivanhan kirkon ja kirkkomaan, joka sittemmin on hävinnyt ("Een Uhrminnes gammal Kyrkhia och Kyrkhiegård, som i heedendomen hafver varet brugkeligh Kyrchia ähr alldeles ned fallen steen på steen", tieto teoksesta Hytönen Pentti 1995: Kangasalan kirkko ja sen palvelijat 1400 - 1995). Kangasalan keskiaikaisesta messukirjasta kerrotaan löytyneen piirros Liuksialan alueella olleesta pienestä nelionmuotoisesta kirkkorakennuksesta. Piirros saattaa olla peräisin 1600-luvun alkupuolelta. Lisäksi paikalla kerrotaan sijainneen kooltaan 14 x 28 metriä olleen kirkkorakennuksen. (Hytönen Pentti 1995: Kangasalan kirkko ja sen palvelijat 1400 - 1995, sivut 8 - 10).

Kohteella ei tämän hetkisen tiedon mukaan ole suoritettu arkeologisia kaivauksia, mutta tietoja jonkinlaisesta kaivaustoiminnasta koskien kappelin aluetta on kuitenkin olemassa. Teoksessa Kangasalan kirkko ja sen palvelijat 1400 - 1995 (Hytönen Pentti 1995) kerrotaan paikalla 1920-luvulla suoritetuista kaivauksesta, johon Muinaistieteellisen toimikunnan edustajana osallistui Alfred Hackman. Kaivauksissa löytyi laajuudeltaan 8 x 10 metriä oleva (kivi-?) perustus sekä vainajien jäänteitä. Kaivausten yhteydessä löydettyt vainajien jäänteet

koottiin ja haudattiin yhteishautaan. Vuonna 1930 valmistui paikalle Liuksialan kappeliksi kutsuttu ja siellä yhä seisova rakennus. Kappelin on suunnitellut arkkitehti Joosef Stenbäck ja sen piirustukset on aikanaan hyväksytetty Muinaistieteellisellä toimikunnalla. Tätä ennen on Liuksialan kappelin alueella sijainnut kartanon tuulimylly vuosien 1859 - 1926 välisenä aikana. Ilmeisesti kaivaukset, joihin Hackmankin osallistui, on järjestetty 1920-luvulla vuoden 1926 jälkeisenä aikana: paikalla sijainnut viimeisin ja jo rappeutunut tuulimylly purettiin vuonna 1926. Liuksialan kappelin alueelle rakennettiin vuonna 1931 suurikokoinen kiviristi kohdalle, jossa sijaitsi entisen puukirkon alttarin paikka. (Hytönen Pentti 1995: Kangasalan kirkko ja sen palvelijat 1400 - 1995, sivut 8 - 10)

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtuulliset: Kappelin ja yksityishautausmaan alueella olevassa metsässä kasvoi heinää, muttei muuta aluskasvillisuutta. Kappelin aluetta ympäröivä pelto oli kuitenkin sängellä, joten täällä havaintomahdollisuudet olivat heikot.

Kohteen laajuus

Noin 70 x 45 metriä.

Luokitusehdotus

-

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen etelä- tai pohjoispuolitse noin sadan metrin päässä kohteesta.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 500 metriä lounaaseen sijaitsee Liuksialan kuninkaankartano ja historiallinen kylänpaikka (1000001945). Kohteesta noin 700 ja 900 metriä länteen ja länsiluoteeseen sijaitsevat Liuksialan kartanon vanhat torpanpaikat Leru vuoden 2009 inventoinnin kohde 10) ja Suontaka (vuoden 2009 inventoinnin kohde 9). Kohteesta noin 600 metriä kaakkoon sijaitsee Leipin historiallinen kylänpaikka (vuoden 2009 inventoinnin kohde 8).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Neg. 13 ja 14.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Kuvat 21 - 23, KY 32:12 - 14.

Kartat

Inventointi 2009: kohdekartta MK 1:5000, s. 42

Liuksialan kappeli. Kuvattu etelälounaasta. Digit. kuvatallenne 22. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksialan kappelin metsälampare. Kuvattu idästä. Digit. kuvatallenne 23. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Liuksialan kappeli (4)

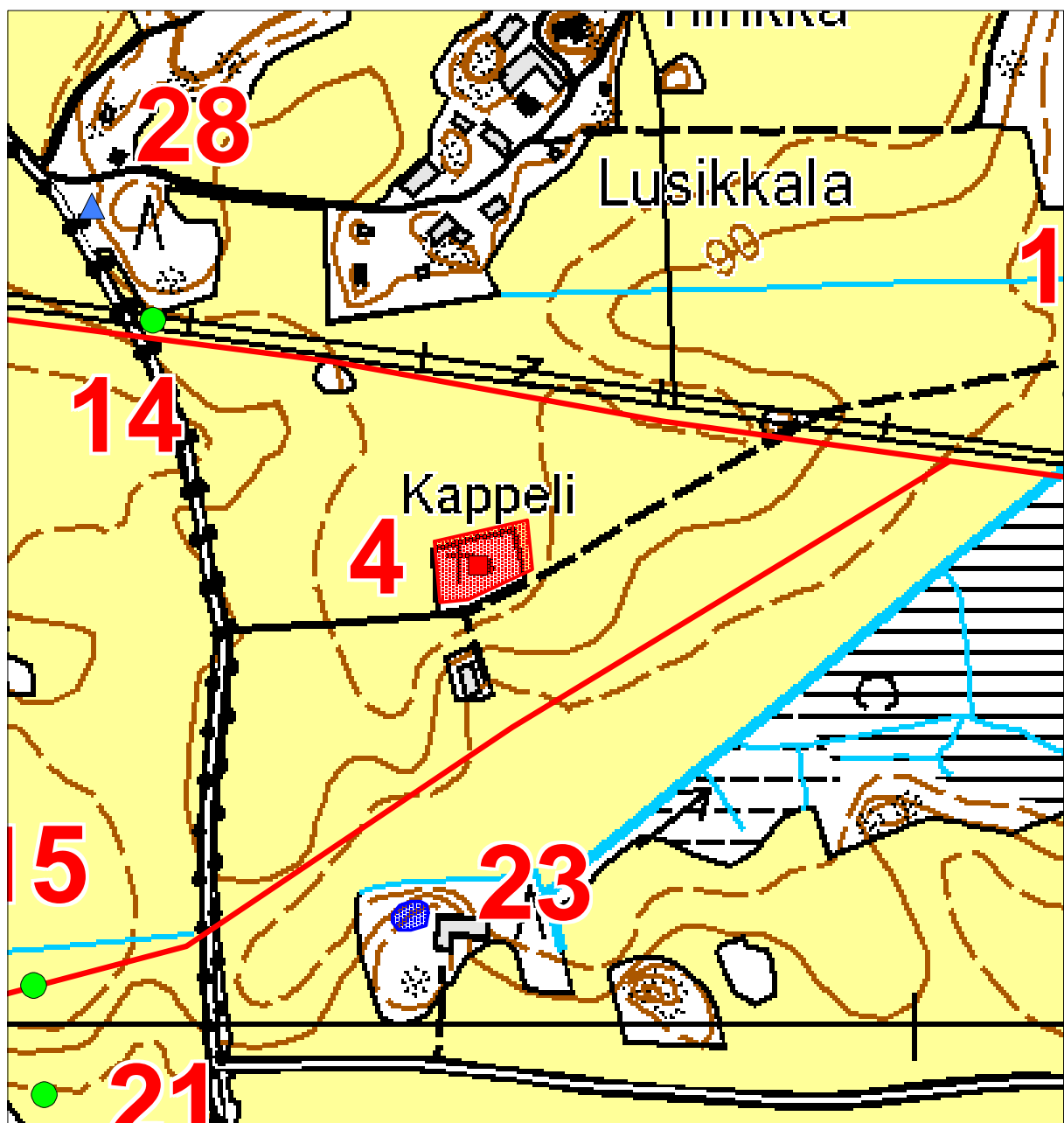
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

5. UOTILA 2

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Sahalahti
Kylä	Rautia
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Uotila 2
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	5
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	ajoittamaton
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 05
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6818 210
X2-koordinaatti	6818 258
Y1-koordinaatti	2516 866
Y2-koordinaatti	2516 905
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0092
P1-koordinaatti	6821 113
P2-koordinaatti	6821 159
I1-koordinaatti	3356 974
I2-koordinaatti	3357 016
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
MI-tiivistelmä	Paikalta on vuoden 2009 inventoinnissa löydetty koekuopasta 3 - 5 cm paksu kulttuurimaakerros. Löytöinä koekuopasta saatiin peltomulta- ja kulttuurimaakerrosten vaihettumiskerroksesta muutama tiilenpala.
Kiinteistötunnus	211-425-1-37
Kiinteistönimi	Jussila
Kiinteistötunnus	211-483-3-96
Kiinteistönimi	Heikkilä

Kiinteistötunnus
Kiinteistönimi

211-895-2-12
Yleinen tie

Tutkimukset

-

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 840 metriä länsilounaaseen Sahalahden kirkosta, Rautian kylässä, Sahaladen - Kangasalan -tien pohjoispuolella, lähellä tämän ja Mäkipäähän sekä Eerolaan vievän tien risteystä. Alue on tätä nykyä peltoa, jota idässä rajaa pieni pusikkoinen joutomaa-alue.

Maisema oli keskiajalla ja uuden ajan alussa Sahalahdella Längelmäveden, Keljonjärven ja Kirkkojärven seudulla hyvin erilainen nykyiseen verrattuna. Näiden järvien vedenpinnan korkeus on laskenut useita metrejä vuoden 1604 jälkeen, jolloin maankohoamisen vaikutuksesta Längelmävedelle puhkesi uusi lasku-uoma Iharin kankaalle. Tätä aiemmin oli laskujärvenä ollut Roine Sarsankosken kautta. Tämän jälkeen vedenpinnan korkeuteen on vaikuttanut myös ihmistoiminta kuten Iharin uoman perkaaminen 1700-luvulla sekä Kaivannon kanavan sortuminen vuonna 1830. Vedenpinnan korkeus oli ennen edellä mainittuja muutoksia noin 89 - 90 m mpy, josta lopulta laski nykyiseen 83 m mpy korkeuteen. Kohteen pohjoispuolella lainehti aikoinaan Mertajärvi.

Kohteen kuvaus

Paikalle tehtiin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä neljä koekuoppaa (50 x 50 cm), joista yhdessä oli havaittavissa kulttuurimaata. Tummanruskeaksi värjäytyneitä hietaa tuli koekuopasta numero 30 noin 3 - 5 senttimetrin paksuinen kerros 35 senttimetrin syvyydeltä. Kulttuurimaakerros sijaitsi selvästi peltokerroksen alla ja oli paksumpi koekuopan kaakkois- kuin luoteisreunalla. Peltokerroksen ja kulttuurimaakerroksen välisestä vaihtumiskerroksesta saatiin löytöinä kaksi palaa tiiltä. Muissa alueelle tehdyissä koekuopissa ei ollut havaittavissa kulttuurimaata. Löytöinä niistä saatiin peltokerroksesta pieniä tiilenpaloja, rautanaula sekä pala rautavarrasta.

Kohteen välittömässä läheisyydessä, noin 100 metriä etelään sijaitsee Raution historiallisen ajan kylätontti. Ensimmäiset kirjalliset maininnat Raution kylästä ovat 1500-luvun alusta, jolloin Pälkäneen käräjillä on toiminut lautamiehenä vuosina 1506 - 1509 Lauri Olavinpoika ja vuonna 1509 Heikki Olavinpoika (Suvanto 1972, 100). Vuoden 1539 maakirjan mukaan Raution kylässä oli tuolloin viisi taloa. Ensimmäinen kartta, jossa Raution kylän sijainti esiintyy, on vasta vuodelta 1887 (MHA 15:-g, karttalehti 1). Tämän kartan mukaan asemoituna kylänpaikka asettuu Sahalahti - Kangasala -tien eteläpuolelle nykyisen Heikkilän tilan tilakeskuksen kohdalle.

On mahdollista, että kohteesta tehdyt havainnot liittyvät Raution historialliseen kylänpaikkaan. Koska koekuopassa 30 havaitusta likamaakerroksesta ei kuitenkaan tullut löytöjä, ei mahdollisuutta sen esihistoriallisuudesta voi sulkea pois.

Havaintomahdollisuudet

Hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen laajuutta on vaikea arvioida, koska kulttuurimaannosta löydettiin vain yhdestä alueelle tehdystä koekuopasta. Koekuoppia tehtiin alueelle muutoinkin suhteellisen vähän, vain neljä kappaletta. Tehtyihin havaintoihin perustuen voidaan kuitenkin arvioida kohteen olevan suhteellisen pienialainen ja osin jo mahdollisesti tuhoutunut läheisen kevyenliikenteenväylän rakentamisen yhteydessä. Kohteen laajuuden selvittäminen vaatii tarkempia tutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi

Kohteen suoja-alueeksi ehdotetaan viittä metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen halki.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 250 metriä lounaaseen sijaitsee Heikkilän kivikautinen asuinpaikka (730 010 007), 420 metriä länteen Mäkipään kivikautinen asuinpaikka (730 010 006) sekä noin sata metriä etelään Raution historiallinen kylänpaikka (vuoden 2009 inventoinnin kohde numero 6).

Koekuopat

Sahalahti - Kangasala -tien ja Eerolaan ja Mäkipäähän vievän tien sekä pusikoituneen joutomaa-alueen väliselle peltoalueelle tehtiin yhteensä neljä (50 x 60 cm) koekuoppaa suunnitellun maakaasuputkilinjan kohdalle. Yhdessä koekuopista (numero 30) oli havaittavissa kulttuurimaakerros. Seuraavassa kuvaukset koekuoppien maannoksista:

Kk 29

savensekainen peltomulta 0 - 28 cm

hiesusavi 28 - 30 cm

Löytöinä peltokerroksesta tiilenkappale, rautanaula ja pala rautavarrasta.

Kk 30

peltomulta 0 - 35 cm

tummanruskea hieta (likamaa) 35 - 38 cm

vaaleanruskea hieta (likamaa) 38 - 43 cm

savi 43 - 47 cm

Löytöinä peltokerroksen ja kulttuurikerroksen vaihettumiskerroksesta kaksi tiilenpalaa.

Kk 31

peltomulta 0 - 33 cm

hiesusavi 33 - 38 cm

Kk 32

peltomulta 0 - 30 cm

hiesu 30 - 55 cm

hiesusavi 55 - 57 cm

Löytöinä peltokerroksesta tiilenpala.

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 3.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 1.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 48

Sahalahti, koekuoppa 30, kaakkoisprofiili. Huomaa tummanruskea likamaakerros. Digit. kuvatalenne 1. 12.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA (Sahalahti)

Uotila 2 (5) ja Rautia (Rautio) (6)

MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 4121 05

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

6. RAUTIA (RAUTIO)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Sahalahti
Kylä	Rautia
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Rautia (Rautio)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	6
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kyläpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 05
Peruskartan nimi	Sahalahti
X1-koordinaatti	6817 980
X2-koordinaatti	6818 211
Y1-koordinaatti	2516 839
Y2-koordinaatti	2517 013
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0093
P1-koordinaatti	6820 884
P2-koordinaatti	6821 107
I1-koordinaatti	3356 937
I2-koordinaatti	3357 121
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-483-1-86
Kiinteistönimi Jussila

Kiinteistötunnus 211-483-2-44
Kiinteistönimi Uotila

Kiinteistötunnus 211-483-3-96
Kiinteistönimi Heikkilä

Kiinteistötunnus 211-895-2-12
Kiinteistönimi Yleinen tie

Tutkimukset
Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 840 metriä lounaaseen Sahalahden kirkosta peltojen keskellä olevalla matalalla mäenkumpareella. Kylätontin alueella sijaitsee nykyään toimiva tilakeskus. Maisema oli keskiajalla ja uuden ajan alussa Sahalahdella Längelmäveden, Keljonjärven ja Kirkkojärven seudulla hyvin erilainen nykyiseen verrattuna. Näiden järvien vedenpinnan korkeus on laskenut useita metrejä vuoden 1604 jälkeen, jolloin maankohoamisen vaikutuksesta Längelmävedelle puhkesi uusi lasku-uoma Iharin kankaalle. Tätä aiemmin oli laskujärvenä ollut Roine Sarsankosken kautta. Tämän jälkeen vedenpinnan korkeuteen on vaikuttanut myös ihmistoiminta kuten Iharin uoman perkaaminen 1700-luvulla sekä Kaivannon kanavan sortuminen vuonna 1830. Vedenpinnan korkeus oli ennen edellä mainittuja muutoksia noin 89 - 90 m mpy, josta lopulta laski nykyiseen 83 m mpy korkeuteen.

Kohteen kuvaus

Ensimmäiset kirjalliset maininnat Raution kylästä ovat 1500-luvun alusta, jolloin Pälkäneen käräjillä on toiminut lautamiehenä vuosina 1506 - 1509 Lauri Olavinpoika ja vuonna 1509 Heikki Olavinpoika (Suvanto 1972, 100). Vuoden 1539 maakirjan mukaan Raution kylässä oli tuolloin viisi taloa. Sahalahti kuului keskiajalla suurelta osiltaan hallinnollisesti ja kirkollisesti Pälkäneeseen (Raitio 2001, 27 < Suvanto 1987, 305; 1972, 186 - 187). Kylän nimi Rautio/ Rautia viittaa raudankäsittelyyn ja lienee saanut alkunsa sepästä (Raitio 2001, 30).

Vuodelta 1762 on säilynyt isojakokartta, jossa kuvataan Rautian kylän peltojen ja niittyjen sijainti (Rungius 1762). Valitettavasti itse kylänpaikka ei kartassa näy. Ensimmäinen kartta, jossa Raution kylän sijainti esiintyy, on vasta vuodelta 1887 (MHA 15:-g, karttalehti 1). Tämän kartan mukaan asemoituna kylänpaikka asettuu Sahalahti - Kangasala -tien eteläpuolelle nykyisen Heikkilän tilan tilakeskuksen kohdalle sekä sen länsipuolelle. Näyttäk in siltä, ettei tontinsiirtoja ennen uusjakoa (1887) ole Rautiassa toimitettu (Jutikkala 1954, 37).

Paikalla käytiin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä. Alueen topografian perusteella vaikuttaa siltä, että kylä on sijainnut pääasiassa Heikkilän tilakeskuksen kohdalla, matalan moreenimäen korkeimmalla kohdalla sekä sen itärinteessä. Paikan korkeus merenpinnasta on 87,5 - 90 m mpy. Tämä sopii suurelta osin myös kuvaan Kirkkojärven ja nykyään kuivatun, entisen Mertajärven vedenpinnan korkeuteen (89 - 90m mpy) ennen vuotta 1604.

Nykyään paikalla sijaitsee asuttu Heikkilän tila sekä asumaton Uotilan tila. Heikkilän tilan päärakennus lienee rakennettu 1960-luvulla ja sijaitsee alueen korkeimmalla kohdalla, mäen länsireunalla. Tilaan kuuluu myös 1950-luvulla (?) rakennettu navetta, kevyesti perustettu aitta sekä kolme uudehkoa (1980-luvulla rakennettua?) suurta konesuojaa/ hallia. Paikalla aikanaan sijainneen Uotilan tilan päärakennus on purettu. Kylätontin alueella on tehty joitakin uusia hiekkapohjaisia teitä. Eräästä uudesta tieleikkauksesta kertoi isäntä tien teon yhteydessä löytäneensä kaksi päällekkäistä hirttä noin metrin syvyydestä. Isäntä kertoi myös vanhan kivisen kaivon sijainneen nykyisellä pellolla noin 100 metriä koilliseen tilan nykyisestä päärakennuksesta. Tätä nykyä kaivo on täytetty.

Pääosaltaan kylätontin alue on kuitenkin rakentamatonta. Onkin todennäköistä, että alueella on säilynyt maan pinnan alla historialliseen Rautian kylään liittyviä rakenteita.

Havaintomahdollisuudet

Kohtuulliset: tilakeskusta ympäröivät pellot olivat sängellä, eikä pintahavintoja niistä voitu näin ollen tehdä.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 620 neliometriä.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 20 metriä. Kylätontti sijaitsee nykyisen peltojen keskellä olevalla moreenikumpareella, eikä sitä uhkaa näillä näkymin uudentyypinen maankäyttö.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulki kylätontin pohjoisrajasta luoteeseen noin 50 - 70 metrin päässä.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 250 metriä lounaaseen sijaitsee Heikkilän kivikautinen asuinpaikka (730 010 007), 420 metriä länteen Mäkipään kivikautinen asuinpaikka (730 010 006) sekä noin sata metriä pohjoiseen Uotilan historialliselle ajalle ajoittuva asuinpaikka (vuoden 2009 inventoinnin numero 5).

Muut havainnot

Heikkilän isäntä kertoi havainneensa maata muokatessa " vanhoja nuotionpaikkoja" noin 280 metriä kaakkoon kylätontista sijaitsevalla mäenkumpareella kohdassa x: 6817 800, i: 2517 010. Tästä noin 125 metriä kaakkoon on isännän mukaan metsässä kiviäita. Havaintopaikkoja ei vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä pystytty tarkastamaan.

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 1 ja 2

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 2 ja 3, KYY 32: 2 ja 3

Kartat

Maanmittaushallituksen arkisto, Jyväskylä:

Rautio, isojakokartta v. 1768 Sahalahti 15: - b/-

Rautio, tiluskartta vuodelta 1887 Sahalahti 15:-g karttalehti 1

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 48

Rautian (Rautio) historiallinen kyläpaikka. Kuvattu koillisesta. Digit. kuvatalenne 2.
12.11.2009, Kirsi Luoto.

Rautian (Rautio) historiallinen kyläpaikka. Kuvattu koillisesta. Digit. kuvatalenne 3.
12.11.2009, Kirsi luoto.

7. KERPPOLA (KERPPOLA)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Kerppola
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Kerppola (Kerppola)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	7
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Huutijärvi
X1-koordinaatti	6816 568
X2-koordinaatti	6816 714
Y1-koordinaatti	2509 202
Y2-koordinaatti	2509 408
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0093
P1-koordinaatti	6819 825
P2-koordinaatti	6819 961
I1-koordinaatti	3349 241
I2-koordinaatti	3349 454
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
Kiinteistötunnus	211-415-2-25
Kiinteistönimi	Kerppola

Tutkimukset

Inventointi Timo Jussila 2007

Karttaselvitys Hanna-Leena Salminen 2009

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 5,3 kilometriä itäkaakkoon Kangasalan kirkosta, Längelmäveden Nuorronlahden rannalla, noin 460 metriä kaakkoon Sahalahdentiestä. Kylätontti sijaitsee lahdenpohjukan korkeimmalla kohdalla, nykyäänkin asutun tilakeskuksen mailla. Kylätontin

alueella on vanhoja rakennuksia sekä vanhoja lehtipuita (koivuja, jaloja lehtipuita) sekä suuria kuusia kasvava tilan puistomainen puutarha. Tilalle johtaa länsiluoteesta koivukuja. Tilakeskusta, jolla kylätontti sijaitsee, ympäröi sen pohjois-, länsi- ja lounaispuolelta pelto. Kylätontin alueen itäpuolella on sekametsää, joka idässä rajoittuu Längelmäveteen.

Kohteen kuvaus

Kerppolan kylää ei mainita suoraan keskiaikaisissa lähteissä. On silti mahdollista, että vuonna 1405 tehdyssä merkinnässä mainittu Henrik Kärpe on ollut Kerppolan isäntiä. Asiakirjan vahvistustilaisuudessa tehty merkintä nimittäin ilmoittaa, että siinä mainittu raja koskee Vääksyn ja Kerppolan rajoja. Muutoin kylän nimi ei esiinny keskiajan lähteissä, jollei oteta lukuun sitä mahdollisuutta, että vuonna 1508 mainittu Peder Wykoinen voisi olla Kerppolan Viikkoja. Vuoden 1541 maakirjan mukaan kylässä oli tuolloin kaksi taloa (Suvanto 1949, 83).

Isojaon aikaan 1700-luvulla Kerppolassa oli niin ikään kaksi taloa, joista toinen rustholli (MHA uudistusarkisto). Kirjallisissa lähteissä on useita mainintoja siitä, kuinka aikojen saatossa Kerppolalla ja Vääksyn kartanolla oli keskenään useita rajariitoja ja oikeuteen asti edenneitä vahingontekojuttuja (Jutikkala 1939, 239).

Kerppolan historiallisen kylän tonttimaat sijaitsevat nykyäänkin asutun tilakeskuksen mailla. Isojakokartan mukaan asemoitu kylänpaikka sijoittuu pääasiassa Kerppolan tilan nykyisen päärakennuksen länsi ja kaakkoispuolelle. Asemoidulla alueella ja koko tilakeskuksella on vanhan asuinpaikan leima; alueen rakennuskanta on vanhaa, 1800-luvulta tai 1900-luvun alusta peräisin olevaa. Päärakennuksen perustaa lienee korjattu myöhemmin. Tilakeskuksen alueella sijaitsee myös vanha tiilinen navettarakennus, riihi, talli sekä mahdollisesti muita piharakennuksia kuten aittoja (ks. kohta havaintomahdollisuudet). Asemoidun kylätontin kohdalla sijaitsee nykyään osa päärakennuksesta sekä vanha talli.

Kylätontin alueella voi olla säilynyt kiinteää muinaisjäännöstä, sillä alueen rakennuskanta on vanhaa ja kevyesti perustettua eikä alueella ollut havaittavissa muitakaan merkkejä uudemmasta intensiivisestä maankäytöstä.

Lyhyt kuvaus (muinaisjäännösluettelo varten)

Vanhin kirjallinen maininta Kerppolan kylästä saattaa olla jo keskiajalta: vuonna 1405 tehdyssä merkinnässä mainittu Henrik Kärpe voi olla Kerppolan isäntiä. Vuoden 1541 maakirjan mukaan kylässä oli tuolloin kaksi taloa. 1700-luvulla isojaon aikaan Kerppolassa oli niin ikään kaksi taloa, joista toinen rustholli. Alueella sijaitsee nykyäänkin asuttu tilakeskus.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat heikot: inventointihavainnot jouduttiin olosuhteiden pakosta tekemään pikaisesti silmäten käytäessä omistajapariskunnan puheilla tilan päärakennuksen portailla sekä kauempaa Sahalahdentien varresta.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 20000 neliometriä ja käsittää Kerppolan tilakeskuksen lähes kokonaan.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan vanhan kartta-aineiston perusteella asemoidun kylätontin alueella 10 metriä. Asemoidun alueen pohjois- ja itäpuoli on potentiaalista muinaisjäännösalueetta, jota ei olosuhteiden pakosta pystytty inventoinnin yhteydessä tarkastamaan mahdollisten maan pinnalle havaittavien rakenteiden varalta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy:n suunniteltu maakaasuputkilinja välillä Lempäälä - Kangasala (Sahalahti) kulkee Kerppolan historiallisen kylätontin pohjoispuolella, noin 460 metrin päässä pohjoisluoteessa, Sahalahdentien reunassa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 2,5 kilometriä länteen sijaitsee Vääksyn historiallinen kartanonpaikka sekä noin 2,7 kilometriä länsilounaaseen Huutijärven kivikautinen asuinpaikka (211010003), Sepänjärvi 1:n kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211010006), Pohtiolammen kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka (211 010 004) sekä Vääksyn kivikautinen asuinpaikka (211 010 005).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg 4.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Kuva 5 = KY 32:4.

Kartat

Kansallisarkisto:

Kerppolan isojakokartta vuodelta 1781. sig. H34 5/1-7

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 58

Kangasala, Kerppolan historiallinen kyläpaikka. Kuvattu luoteesta. Digit. kuvatallenne 5.
17.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Kerppola (Kerppola) (7)

MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

 Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

8. LEIPI (LEIFWI)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Leipi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Leipi (Leifwi)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	8
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kyläpaikat
Ajoitus	keskiaikainen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Huutijärvi
X1-koordinaatti	6814 978
X2-koordinaatti	6815 207
Y1-koordinaatti	2503 232
Y2-koordinaatti	2503 402
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 511
P2-koordinaatti	6818 732
I1-koordinaatti	3343 202
I2-koordinaatti	3343 383
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
Kiinteistötunnus	211-421-1-16
Kiinteistönimi	Taivallahti
Kiinteistötunnus	211-421-1-17
Kiinteistönimi	Pelto-Mänttälä
Kiinteistötunnus	211-421-1-18
Kiinteistönimi	Mänttälä I

Kiinteistötunnus 211-421-3-11
Kiinteistönimi Humalisto

Kiinteistötunnus 211-421-3-80
Kiinteistönimi Toljola

Kiinteistötunnus 211-421-5-1
Kiinteistönimi Tonttimaa

Kiinteistötunnus 211-421-5-2
Kiinteistönimi Vanha tonttimaa

Kiinteistötunnus 211-425-2-74
Kiinteistönimi Liuksialan kartano

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,3 kilometriä etelälounaaseen Kangasalan kirkosta, Kirkkojärven eteläpuolella, noin 500 metriä etelään järven rannasta. Yhä asuttua kylänpaikkaa ympäröivät pellot lännessä, etelässä ja idässä. Pohjoisessa maasto on hieman alavampaa sekametsää.

Kohteen kuvaus

Leipin kylästä ei ole mainintoja keskiaikaisissa lähteissä, mutta vuoden 1540 maakirjan mukaan kylä oli jo tuolloin verrattain suuri; taloja siellä oli 14 (Suvanto 1973, 219). Vuoden 1541 maakirjan mukaan taloja oli 15 ja kylä seudun toiseksi suurin (Suvanto 1949, 89). Isojakokartassa taloja on sen sijaan.

Leipin kylätontin kohdalla sijaitsee nykyään kolme asuttua tilaa. Näistä eteläisimmän pihapiiri on pääasiassa nurmella ja puutarhana. Puusto on tontilla osin vanhaa. Tontin lounaiskulma on joutomaata, jossa kasvaa muun muassa vadelpensaita. Tilan rakennuskanta on vanhaa; päärakennus ja ulkorakennus ovat molemmat 1800-luvun lopusta/ 1900-luvun alusta. Rakennukset ovat perustukseltaan kevyistä.

Edellä mainitun tilan pohjoispuolella sijaitsee tila, jonka rakennuskanta on huomattavasti nuorempaa. Täällä vanhan hirsisen päärakennuksen tilalle on vuonna 2001 rakennettu uusi päärakennus. Päärakennuksen vieressä on samoihin aikoihin rakennettu autotalli/ ateljee. Talon pihamaata on muokattu paljon: sinne on laitettu uusi nurmikko sekä istutettu muun muassa omenapuiden taimia. Takapihalla on myös maahan kaivettu imeytyskaivo. Talon isäntä kertoi pihamaata muokattaessa löydetyn "savenkökkäreitä", mahdollisesti tiiltä, palanutta savea tai saviastian palasia. Pohjoisessa kylätontin alue rajautuu tämän tilan alueella jyrkkään, osin kallioiseen mäkeen.

Kylätontin alueella sijaitseva koillisin tila on sekin nykyään asuttu. Tilan päärakennus on vanha, 1800-luvun lopusta tai 1900-luvun alusta. Päärakennukseen on kuitenkin tehty uudisosa eteläpäätyyn. Tämän perustukseltaan raskaan uuden osa pinta-ala on kuitenkin vain 4 x 8 metriä. Talon pihapiirissä sijaitsee myös 1900-luvulla rakennettu ulkorakennus sekä vanha lato. Tilan pihapiiri on nurmella ja heinällä ja siellä kasvaa marjapensaita sekä jokunen koivu ja kuusi.

Yhteenvetona voidaan todeta muinaisjäännöstä säilyneen mahdollisesti kylätontin etelä- ja koillisosassa. Sen sijaan alueen pohjois-luoteinen osa lienee ainakin osin tuhoutunut uudisrakennusten ja intensiivisen maanmuokkauksen vuoksi.

Lyhyt kuvaus (muinaisjäännösluettelo varten)

Leipin kylä esiintyy vuoden 1541 maakirjassa, jolloin kylässä oli jo useita taloja. Kylänpaikka on nykyäänkin asuttu.

Havaintomahdollisuudet

Hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen laajuus on noin 25000 neliometriä. Mahdollisesti tuhoutunutta osaa tästä on noin 5000 neliometriä.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan kymmentä metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy:n suunnittelema maakaasuputkilinja välille Kangasala - Lempäälä (Sahalahti) kulkee pohjoisessa noin 200 metrin päässä kylätontin pohjoisrajasta.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 870 metriä länsilounaaseen sijaitsee Liuksialan kartano (1000001945) ja noin 680 metriä luoteeseen Liuksialan kappeli (211010022).

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 36 - 39, KYY 32:20 ja 21

Kartat

MHA

Leipi, isojakokartta v. 1760-luku Kangasala 25:-

Inventointi 2009: Kohdekartta 1:5000, s. 65

Leipin historiallinen kylänpaikka. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatalenne 35. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

Leipin historiallinen kylänpaikka. Kuvattu idästä. Digit. kuvatalenne 38. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

Leipin historiallinen kyläpaikka. Kuvattu lännestä. Digit. kuvatallenne 39. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Leipi (Leifwi) (8)

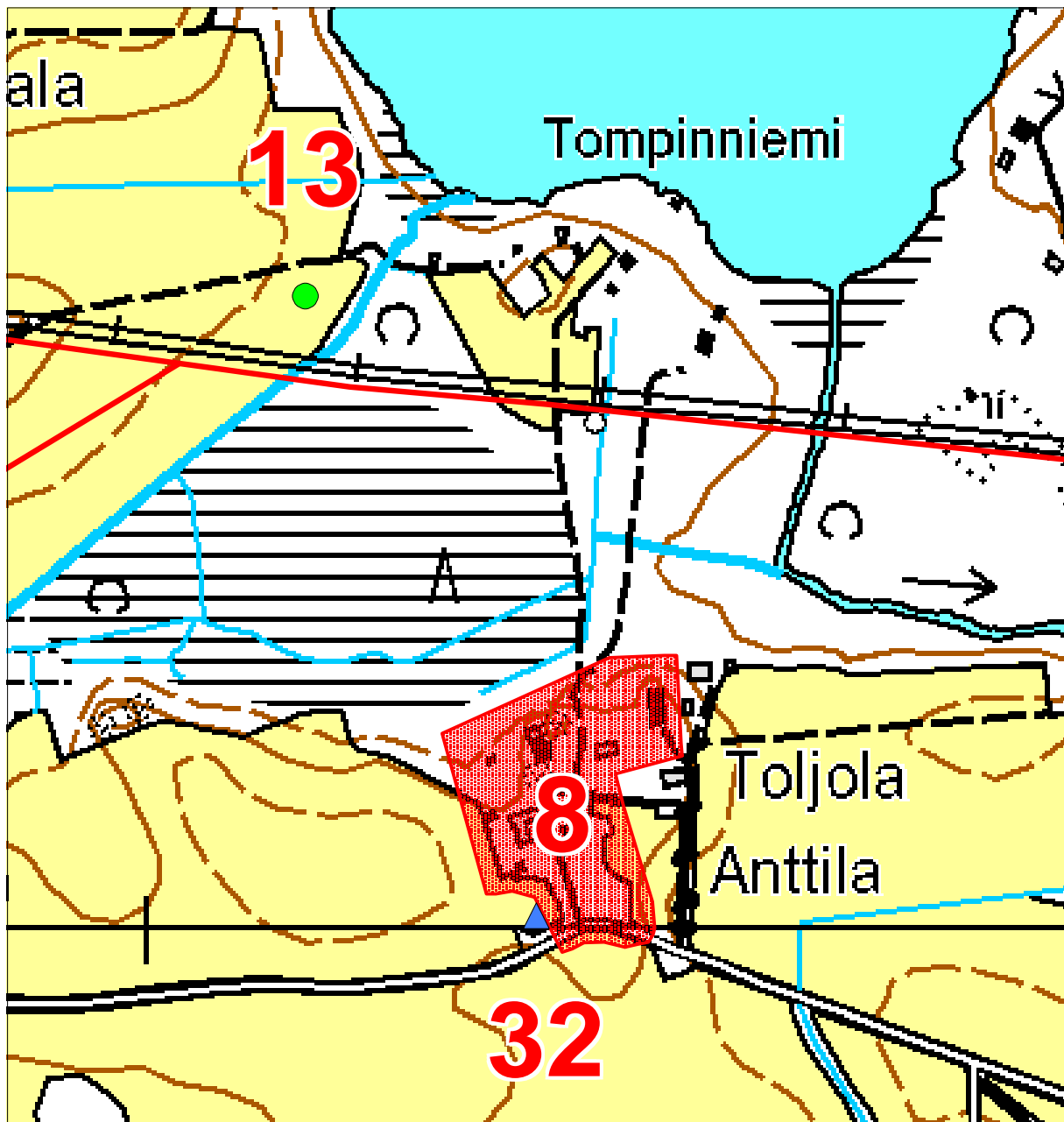
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

9. SUONTAKA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Suontaka
Muinaisjäännostunnus	
Inventointinumero	9
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1688
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Kangasala
X1-koordinaatti	6815 437
X2-koordinaatti	6815 463
Y1-koordinaatti	2501 966
Y2-koordinaatti	2501 983
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6819 028
P2-koordinaatti	6819 053
I1-koordinaatti	3341 958
I2-koordinaatti	3341 977
Koordinaattiselite	Muinaisjäänösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-425-2-74
Kiinteistönimi Liuksialan kartano

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,7 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kirkkojärven ja Ahulijärven välissä, Kaarina Maununtyttärentien länsipuolella, tien vieressä. Matkaa Ahulijärven rantaa on kohteelta noin 320 metriä. Kohde sijaitsee metsäisellä kumpareella. Sen länsipuolella aukeaa laaja, Liuksialan kartanoon kuuluva peltoaukea. Kohde sijaitsee

likipitäen metsäkumpareen korkeimmalla kohdalla. Vain 20 metrin päässä kohteesta pohjoiseen on pieni asuinrakennus piharakennuksineen.

Kohteen kuvaus

Kohde on yksi Liuksialan kartanoon kuuluneista torpista. Suontaka-niminen torppa esiintyy jo vuodelta 1696 peräisin olevassa kartassa (Kartta Liuksialan kartanoon kuuluvista tiluksista). Kartassa näkyy kolme rakennusta Liuksialan kartanon luoteispuolella, noin 800 metrin päässä kartanosta. Rakennusten vieressä on teksti "Suontaka torp". Liuksialan isojakokartan (1785) mukaan paikalla on tuolloin edelleen kolme rakennusta. Suontaka-nimistä torppaa ei kuitenkaan mainita Liuksialan torppana Längelmäveden seudun historian I:ssä osassa (Kangasala) (1954, 305). Suomen asutuksen yleisluettelossa Suontaka-niminen talo kuitenkin mainitaan ensimmäisen kerran jo vuonna 1688 samassa yhteydessä, missä on luetteloitu myös muita Liuksialan torppia. Vuonna 1969, eli vanhemman Suontakaa kuvaavan kartan piirtämisen ajankohtana, Suontaan torppaa piti Thomas Grelsson ja henkilöitä taloudessa oli kolme (SAY 1696).

Kohteen lähistöllä sijaitsee asuttu rakennus, mutta itse muinaisjäänös sijaitsee metsässä asutun paikan vieressä. Kiinteän muinaisjäänöksen rajat perustuvat isojakokartan mukaan tehtyyn asemoitiin. Metsässä, noin 25 metrin päässä asuinrakennuksesta etelään, asemoidun torpan paikalla, sijaitsee paikalta vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä löydetty rakenne 1. Rakenteen keskellä on laajuudeltaan noin 2 x 4 metriä oleva ja metrin syvyinen kuoppa. Kuoppa oli inventoinnin ajankohtana täytetty roskilla, joten se seinämiä ei pystytty havainnoimaan tarkemmin. Kuopan molemmin puolin oli korkeudeltaan noin metrin olevat maakumpareet. Koko rakenteen ulkomitat ovat 7 x 4 metriä. Rakenne lienee kellarillisen rakennuksen pohja.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtuulliset. Inventoinnin myöhäisestä ajankohdasta huolimatta maasto rakenteen 1 ympärillä oli ryeikkoista, mikä haittasi havainnointia.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 7300 neliometriä. Kiinteän muinaisjäänöksen rajat perustuvat vuoden 1785 isojakokartan asemointiin. Muinaisjäänösalue sisältää myös suoja-alueen.

Ehdotus suoja-alueeksi

Muinaisjäänökselle ehdotetaan viiden metrin suoja-aluetta.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1600-luvun lopulla perustettu torpanpaikka. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia). Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi lähimmillään torpanpaikan pohjoisrajaa noin 120 metrin päässä pohjoisessa.

Lähistön kohteet

Kohteen lounaispuolella, noin 270 metrin päässä, sijaitsee Liuksialan vanha torpanpaikka nimeltään Leru (ks. Kirsi Luodon (2009) inventointikertomuksen kohde numero 10). Noin 670 metrin päässä itäkaakossa sijaitsee puolestaan Liuksialan kappeli, rautakautinen hautapaikka (211 010 022) ja 770 metrin päässä kaakossa Liuksialan historiallinen kartanonpaikka (1000001945).

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 53 = KYY 32:30.

Kartat

Kansallisarkisto:

Liuksialan isojakokartta vuodelta 1785, J. Florin & A.C.J. Fattenborg. sig. H34 13/2-10. Kartta Liuksialan kartanon tiluksista vuodelta 1696. sig. H34 13/1. Saman kartan toista, paremmin säilynyttä kappaletta säilytetään Liuksialan kartanossa.

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 70

Liuksialan torppa Suontaka (9), rakenne 1. Kuvattu pohjoisesta. Digit. kuvatallenne 53.
19.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Suontaka (9) ja Leru (10)

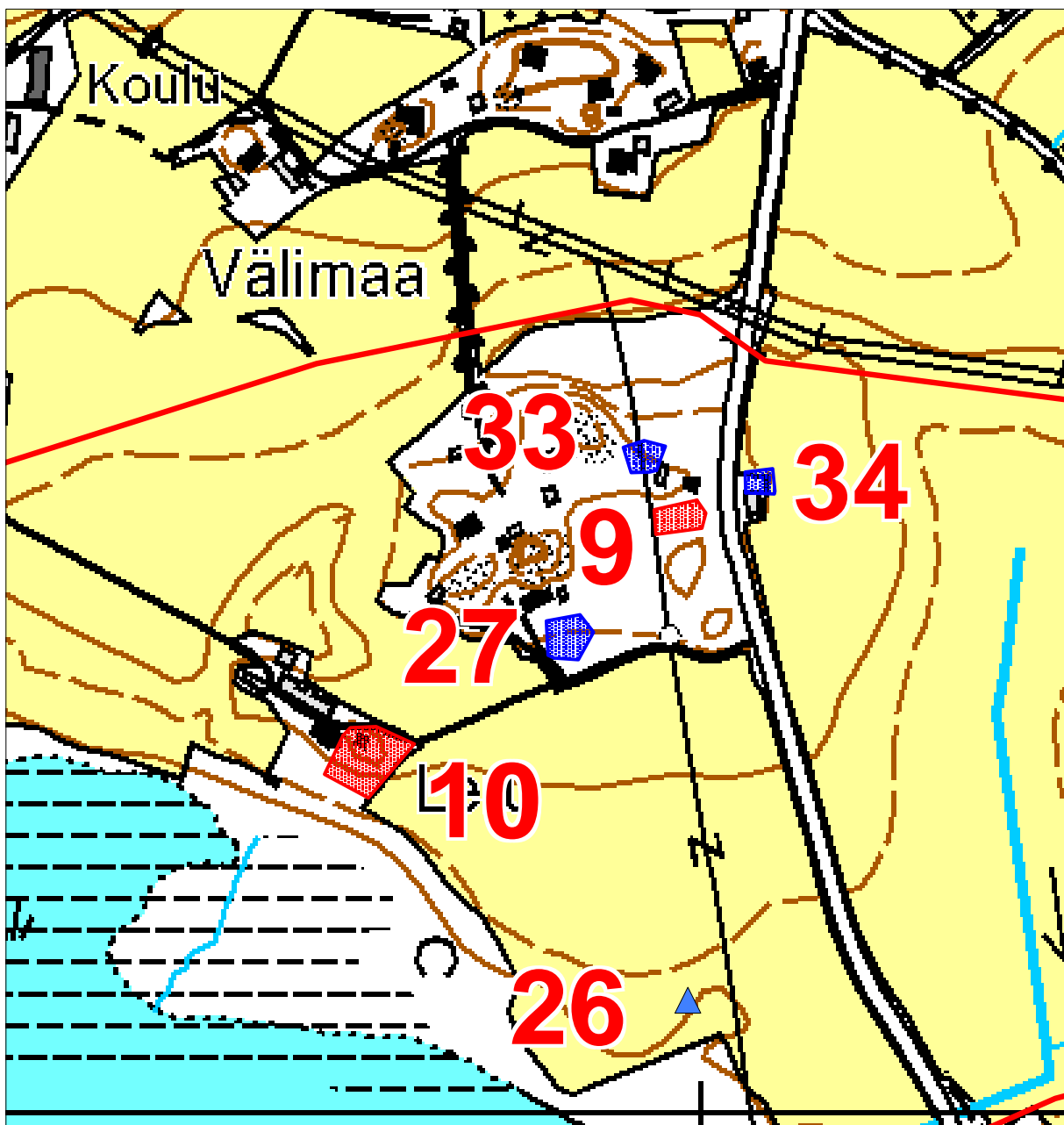
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

10. LERU

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Leru
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	10
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1740
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	Kangasala
X1-koordinaatti	6815 237
X2-koordinaatti	6815 293
Y1-koordinaatti	2501 964
Y2-koordinaatti	2501 983
Z1-koordinaatti	0087
Z2-koordinaatti	0093
P1-koordinaatti	6818 828
P2-koordinaatti	6818 883
I1-koordinaatti	3341 947
I2-koordinaatti	3341 969
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-425-1-185
Kiinteistönimi Leru

Kiinteistötunnus 211-425-2-74
Kiinteistönimi Liuksialan kartano

Tutkimukset
Salminen, Hanna-Leena 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin kolme kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kirkkojärven ja Ahulijärven välissä, Kaarina Maununtyttären tien länsipuolella. Matkaa Ahulijärven rantaan on kohteelta noin 100 metriä. Kohde sijaitsee toimivan tilakeskuksen välittömässä läheisyydessä. Kohdetta ja tilakeskusta ympäröivät pellot. Lounaassa on lehtimetsää, joka rajautuu Ahulijärven rantaan.

Kohteen kuvaus

Kohde mainitaan kirjallisissa lähteissä Liuksialan torppana vuodesta 1740 (Längelmävedenseudun historia I (Kangasala), 305). Vuoden 1785 isojakokartassa kohteen sijaintipaikalla ja sen vieressä on näkyvissä kaksi rakennusta, joista toinen kohteen kohdalla. Vuoden 1696 Liuksialan kartanon tiluksia kuvaavassa kartassa kohteen sijaintipaikalla on niin ikään kaksi rakennusta, mutta niiden ei ilmoiteta olevan Liuksialan torppia. Kiinteän muinaisjäännöksen rajat perustuvat isojakokartan mukaan tehtyyn asemoitiin.

Paikalla on nykyään tilakeskus, johon kuuluvassa pienessä, asumattomassa metsikössä kiinteä muinaisjäännös sijaitsee. Kohde on tilan päärakennuksen välittömässä läheisyydessä, sen kaakkoispuolella. Tilan päärakennuksen kohdalla ja sen luoteispuolella on niin ikään isojakokartan mukaan sijainnut torppaan liittyviä rakennuksia, mutta tätä aluetta ei ole rajattu mukaan muinaisjäännösalueeseen, koska tila päärakennuksineen on yhä asuttu. Päärakennus on osin kevyesti perustettu, mutta sen uudempi hallitseva osa on rakennettu 1980-1990-luvuilla. Muinaisjäännösalueen ulkopuolella on tilan pihapiirissä myös noin 1950-luvulla rakennettu navetta sekä muutamia uudempia, raskasperustaisia ulkorakennuksia.

Asumattomassa metsikössä tilan päärakennuksen kaakkoispuolella on kolme mahdollisesti torppaan liittyvää rakennetta: kaksi kiuasta sekä yksi rajakivi. Kivirakenne 1 sijaitsee loivassa rinteessä noin 15 metrin päässä tilan päärakennuksesta kaakkoon. Rakenne on muodoltaan pitkänomainen ja sen mitat ovat 2 x 4 metriä. Rakenne koostuu halkaisijaltaan 20 - 30 cm olevista kivistä. Kivet ovat sammaloituneita. Kyseessä ovat mahdollisesti kiukaan jäännökset.

Rakenne 2 sijaitsee noin 10 metriä kaakkoon rakenteesta 1. Rakenne on muodoltaan pitkänomainen ja kaareva. Sen mitat ovat 2 x 4 metriä. Rakenne koostuu kivistä, joiden halkaisija on 20 - 30 cm. Kyseessä voivat olla kiukaan jäännökset.

Isojakokartan mukaan asemoidun torpan tonttimaan koilliskulmassa, noin 40 metriä tilan päärakennuksesta länteen, sijaitsee pieni pystykivi. Tämä on mahdollisesti vanhan torpan tonttimaan kulmaa merkitsevä rajakivi. Kivi on korkeudeltaan noin 40 cm. Pystykiven vieressä oli havaittavissa kooltaan 7 x 4 metriä oleva kumpare, joka saattaa olla vanhan rakennuksen jäännös tai luonnonmuodostuma. Kumpareen luonnetta ei saatu vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä tarkennettua.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset: inventointiajankohtana (20.11.2009)satoi kaatamalla vettä.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 2100 neliometriä. Kohteen rajausta perustuu torpan isojakokartan (1785) mukaan asemoituun tonttiin.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, vuonna 1740 perustettu torpanpaikka. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulki mahdollisesti torpan tonttimaasta noin 270 metrin päässä pohjoisessa.

Lähistön kohteet

Kohteen lkoillispuolella, noin 270 metrin päässä, sijaitsee Liuksialan vanha torpapaikka nimeltään Suontaka (ks. Kirsi Luodon (2009) inventointikertomuksen kohde numero 9). Noin 900 metrin päässä idässä sijaitsee puolestaan Liuksialan kappeli, rautakautinen hautapaikka (211 010 022) ja 850 metrin päässä kaakossa Liuksialan historiallinen kartanonpaikka (1000001945).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 17.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Kuvat 28 - 31, KY 32:16 - 18.

Kartat

Kansallisarkisto:

Liuksialan isojakokartta vuodelta 1785, J. Florin & A.C.J. Fattenborg. sig. H34 13/2-10.
Kartta Liuksialan kartanon tiluksista vuodelta 1696. sig. H34 13/1. Saman kartan toista,
paremmin säilynyttä kappaletta säilytetään Liuksialan kartanossa.

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 70

Liuksialan Lerun (10) torpanpaikka. Torpanpaikoista kiinteäksi muinaisjäännekseksi luokiteltu sijaitsee päärakennuksen itäpuolella olevassa metsikössä. Kuvattu länsilounaasta. Digit. kuvatallenne 28. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksiala, Leru (10) rakenne 1. Kuvattu lounaasta. Digit. kuvatallenne 29. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksiala, Leru (10) rajakivi. Kuvattu kaakosta. Digit. kuvatallenne 30. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

Liuksiala, Leru (10) rakenne 2. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatallenne 31. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

11. OHTOLA (OCHTOLA)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Ohtola
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Ohtola (Ochtola)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	11
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 11
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6812 389
X2-koordinaatti	6812 490
Y1-koordinaatti	2499 790
Y2-koordinaatti	2499 864
Z1-koordinaatti	0087
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6816 082
P2-koordinaatti	6816 179
I1-koordinaatti	3339 644
I2-koordinaatti	3339 723
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit
Kiinteistötunnus	211-433-1-3
Kiinteistönimi	Paukkala
Kiinteistötunnus	211-433-2-37
Kiinteistönimi	Mattila
Kiinteistötunnus	211-433-3-14
Kiinteistönimi	Lisämaa

Kiinteistötunnus 211-433-4-8
Kiinteistönimi Perttula

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin kuusi kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Roineen rannalla. Matkaa kylätontilta on tielle noin 300 metriä ja järvenrantaan noin 160 metriä. Paikalla on nykyäänkin Ohtola-niminen kylä. Kohde sijaitsee mäellä, mäen päällä ja luoteisrinteessä, nykyisen kyläkeskuksen alueella. Kylämäellä sijaitsee nykyään yhteensä kolme tilaa (Perttula, Mattila ja Paukkala). Kylämäkeä ympäröivät sirpaleiset pellot, joiden välissä on metsäalueita.

Kohteen kuvaus

Ohtolan kylässä tiedetään vuoden 1540 maakirjan mukaan olleen neljä taloa: Mattila, Paukkala, Klemola ja Perttula. Samaiset neljä taloa ovat kylässä vielä isonjaonkin aikaan 1770 - 1780 -luvulla. Nykyäänkin taloista vain Klemola ei sijaitse vanhalla kylämäellä, vaan tästä noin 300 metriä lounaanpana olevalla mäenkumpareella.

Ohtolan kylän isojakokartta (1785) oli asemoitu Hanna-Leena Salmisen karttaselvityksessä (2009). Kun paikalla käytiin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä herätti alueen topografia kysymyksiä koskien asemointia ja asemointi päätettiin tehdä uudelleen. uusittu asemoinnin sijainti poikkesi hieman Salmisen asemoinnista. Tässä raportissa on päädytty käyttämään muinaisjäännösalueen rajauksen apuna Kirsi Luodon vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä tekemää uutta asemointia. Korostaa täytyy, että asemointi ei ollut yksiselitteistä isojakokartan mittasuhteiden epätarkkuudesta johtuen. Tässä raportissa käytetty isojakokartan asemointi on tehty verraten eritoten vanhoja ja nykyisiä peltokuvioita ja teitä jättäen rantaviivan muoto toissijaiseksi asemointiperusteeksi. Asemoitaessa kartta puhtaasti rantaviivan perusteella, toki rannansiirtymä huomioon ottaen, saadaan tulokseksi Salmisen esittämä kylätontin sijainti.

Asemoinnin mukaan kylätontti sijaitsee mäellä, mäen päällä ja luoteisrinteessä, nykyisen kyläkeskuksen alueella ja sen pohjoisluoteispuolella. Alueella sijaitsee kolme erillistä, asuttua tilaa. Tiloista läntisimmän, Perttulan tilan, päärakennus lienee 1800-luvun lopulta kuten niin ikään muinaisjäännösalueella sijaitsevat aitta, vanha navetta ja ulkorakennus. Kaikki rakennukset ovat perustukseltaan kevyitä. Muinaisjäännösalueen länsipuolella sijaitsee vielä Perttulan tilan uudempia talusrakennuksia kuten uusi navetta rehuvarastoineen sekä konesuoja.

Mattilan tila sijaitsee kylämäen korkeimmalla kohdalla. Tilan rakennuksista vain 1800-luvun alusta oleva päärakennus sijaitsee muinaisjäännösalueella. Paukkalan tilan pihapiiri kuuluu lähes kokonaan muinaisjäännösalueeseen. Tilan päärakennus lienee 1900-luvun puolivälissä ja on raskasperustainen. Pihapiirissä on vielä vanha riihi 1800-luvun lopulta tai 1900-luvun alusta, kevyesti perustettu 1900-luvulla rakennettu saharakennus sekä navetta 1950-luvulta. Päärakennuksesta luoteeseen sijaitsevat muinaisjäännösalueella vielä 1800-luvun lopulta peräisin oleva riihi sekä uusi siilo. Kaikkien kolmen tilan pihapiirit olivat nurmella. Pihoiilla oli kevyitä istutuksia. Kaiken kaikkiaan on mahdollista, että vanhan kylätontin alueella on maan alla jäljellä vanhempaan asutukseen liittyviä kulttuurikerroksia ja/tai rakenteita.

Lyhyt kuvaus (muinaisjäännösluettelo varten)

Ohtolan kylässä oli vuoden 1540 maakirjan mukaan neljä taloa. Isojakokartan (1785) mukaan asemoitu kylätontin alue on nykyäänkin asuttu.

Havaintomahdollisuudet

Hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 18170 neliometriä. Kylätontin muinaisjäännösalueerajaus perustuu isojakokartan (1785) asemointiin ja sisältää suoja-alueen.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Ei ole.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 500 metriä etelään sijaitsee Wihtisen yksinäistalo (ks. Kirsi Luodon inventointiraportin (2009) kohde numero 12).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 18 ja 19.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 40 - 46, KY 32:22 - 25.

Kartat

Kansallisarkisto:

Ohtola isojakokartta vuodelta 1785. J. Florin ja C.A.J. Fattenborg. sig. H34 21/1-5.

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 82

Ohtolan kylätonttia, Perttulan tila. Kuvattu luoteesta. Digit. kuvatalenne 40. 23.11.2009, Kirsi Luoto.

Ohtolan kylätonttia, Mattilan tila. Kuvattu itäkaakosta. Digit. kuvatallenne 42. 23.11.2009, Kirsi Luoto.

Ohtolan kylätontti. Kuvattu luoteesta. Digit. kuvatallenne 46. 23.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Ohtola (Ochtola) (11) ja Vihtinen (Vihtinen) (12)

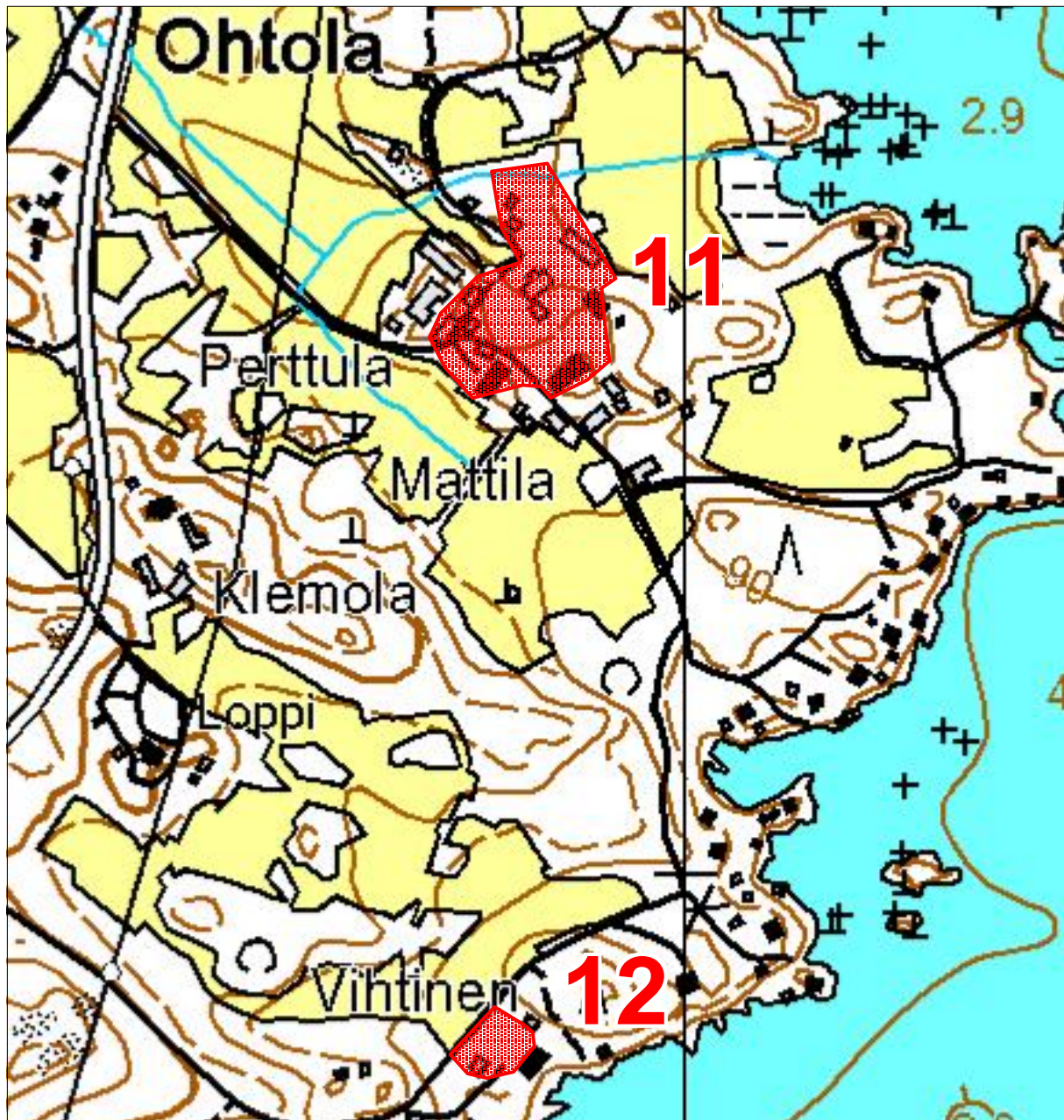
MK 1: 5500

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2123 11 ja 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

 Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

12. WIHTINEN (VIHTINEN)

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Ohtola
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Wihtinen (Vihtinen)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	12
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	yksinäistalot
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 11
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6811 828
X2-koordinaatti	6811 890
Y1-koordinaatti	2499 806
Y2-koordinaatti	2499 873
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6815 521
P2-koordinaatti	6815 579
I1-koordinaatti	3339 634
I2-koordinaatti	3339 704
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötunnus 211-464-1-36
Kiinteistönimi Wihtinen

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 6,9 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Roineen rannalla. Matkaa kohteelta on tielle noin 470 metriä ja järvenrantaan noin 40 metriä. Paikalla sijaitsee nykyäänkin Vihtisten asuttu tila. Kohde sijaitsee tilan päärakennuksen luoteispuolella, rakennuksen pihapiirissä.

Kohteen kuvaus

Wihtisen yksinäistalo mainitaan vuoden 1540 maakirjassa. Tuolloin tilan omisti Mikel Vichtis (SAY Kangasala/Vihtinen 1540). Vuoden 1785 Ohtolan kylän isojakokartan mukaan Vihtisen yksinäistalo sijaitsee nykyisen Wihtisen tilan pihapiirissä, päärakennuksen (rakennettu 1890) vieressä, sen luoteispuolella. Alue on pääasiassa heinikkoista ja nurmella olevaa piha-aluetta. Muinaisjäännösalueen sisäpuolelle jää 1900-luvulla rakennettu piharakennus. Muinaisjäännösalueen koillispuolella, alueen vieressä sijaitsee tilan 1800-luvun lopussa tai 1900-luvun alussa rakennettu aitta. Wihtisen nykyiseen tilaan kuuluu lisäksi muita ulkorakennuksia muun muassa 1900-luvulla rakennettu navetta.

Muinaisjäännösalueella sijaitsee sireenipöheikko, jonka kohdalla on kooltaan noin 3 x 5 metriä oleva kumpare. Pöheikko sijaitsee nykyisen päärakennuksen luoteispuolella noin 20 metrin päässä rakennuksesta. Tilan nykyisen isännän mukaan kyseessä saattaisivat olla nykyistä päärakennusta vanhemman päärakennuksen jäänteet. Paikka tarkastettiin, mutta kumpareen luonteeseen ei saatu varmuutta inventoinnin aikana.

Ohtolan kylän isojakokartta (1785) oli asemoitu jo Hanna-Leena Salmisen karttaselvityksessä (2009). Kun Ohtolan kylätontin paikalla käytiin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä herätti alueen topografia kysymyksiä koskien asemointia ja asemointi päätettiin tehdä uudelleen. Uusittu asemoinnin sijainti poikkesi hieman Salmisen asemoinnista. Tässä raportissa on päädytty käyttämään muinaisjäännösalueen rajauksen apuna Kirsi Luodon vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä tekemää uutta asemointia. Korostaa täytyy, että asemointi ei ollut yksiselitteistä isojakokartan mittasuhteiden epätarkkuudesta johtuen. Tässä raportissa käytetty isojakokartan asemointi on tehty verraten eritoten vanhoja ja nykyisiä peltokuvioita ja teitä jättäen rantaviivan muoto toissijaikseksi asemointiperusteeksi. Asemoitaessa kartta puhtaasti rantaviivan perusteella, toki rannansiirtymä huomioon ottaen, saadaan tulokseksi Salmisen esittämä yksinäistalon sijainti. joka tapauksessa tässä inventoinnissa muinaisjäännösalueen rajauksessa apuna käytetty asemointi on loogisempi paikan topografiainkin kannalta.

Havaintomahdollisuudet

Kohtalaiset. Pihalla kasvanut syreenipensas esti osin alueen havainnointia.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 254 neliometriä. Suoja-alue sisältyy kohteen muinaisjäännösrajaukseen.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 5 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia (koekaivauksia).

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Ei ole.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 500 metriä pohjoiseen sijaitsee Ohtolan historiallisen ajan kylänpaikka (ks. kirsi Luodon inventointiraportin (2009) kohde numero 11).

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 20.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 47 = KYY 32:26

Kartat

Kansallisarkisto:

Ohtola isojakokartta vuodelta 1785. J. Florin ja C.A.J. Fattenborg, sig. H34 21/1-5.

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 82

Wihtisen yksinäistalon sijaintipaikka. Kuvattu lounaasta. Digit. kuvatallenne 47. 23.11.2009, Kirsi Luoto.

LÖYTÖPAIKAT

13. LIUKSIALAN RANTA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan ranta
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	13
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 477
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2503 121
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0085
Z2-koordinaatti	0088
P1-koordinaatti	6819 014
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3343 114
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan keskikoordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2 kilometriä etelälounaaseen Kangasalan kirkosta, noin 120 metriä lounaaseen Kirkkojärven rannasta, alavan lettomaisen metsäalueen vieressä luoteispuolella. Löytöpaikalla on viljeltyä peltoa, joka tutkimusajankohtana oli sängellä.

Kohteen kuvaus

Paikalta on löydetty kyntämisen yhteydessä Liuksialan isännän kertoman mukaan "kiuaskiviä". Paikan tarkastuksen yhteydessä oli sängellä olevalla pellolla havaittavissa siellä

täällä palaneita kiviä. Pellolta löydettiin pintapoiminnassa tiilenkappaleita sekä yksi punasavikeramiikan kappale. löytöjä ei otettu talteen.

Lyhyt kuvaus (muinaisjäännösluettelo varten)

Paikalta on löydetty kyntämisen yhteydessä Liuksialan isännän kertoman mukaan "kiuaskiviä". Paikan tarkastuksen yhteydessä oli sängellä olevalla pellolla havaittavissa siellä täällä palaneita kiviä. Pellolta löydettiin pintapoiminnassa tiilenkappaleita sekä yksi punasavikeramiikan kappale.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet löytöpaikalla olivat heikot. Kohde sijaitsee pellolla, joka inventointiajankohtana oli sängellä.

Kohteen laajuus

Palaneita kiviä ja tiilenkappaleita oli havaittavissa pellolla noin 15 x 15 metriä kokoisella alueella.

Löydöt

Pellolta löydettiin vuoden 2009 inventoinnissa tiilenkappaleita, palaneita kiviä sekä yksi punasavikeramiikan kappale. Löytöjä ei otettu talteen.

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 48.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 90

Liuksiala, Liuksialan ranta (13). Kuvattu länsilounaasta. Digit. kuvatallenne 48. 25.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Liuksialan ranta (13), Äijälä (14) ja Liuksialan haka (15)

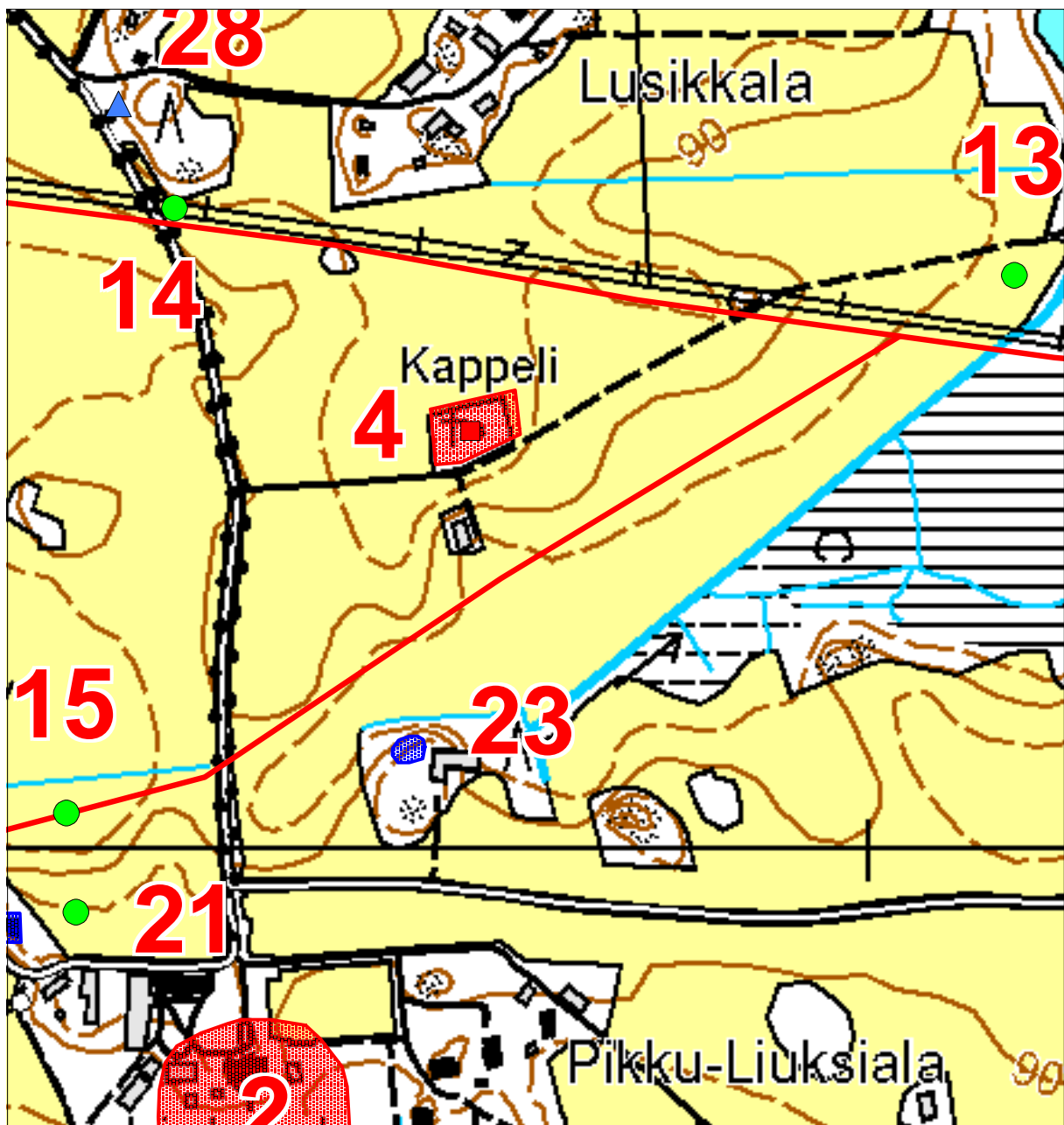
MK 1: 5500

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

14. ÄIJÄLÄ

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Äijälä
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	14
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	ajoittamaton
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 533
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 422
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6819 102
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 419
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 2,3 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentie itäpuolella, Liuksialaan vievän koivukujan varrella, lähellä pienen metsälampareen reunaa.

Kohteen kuvaus

Paikalta on vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä löydetty Liuksialan koivukujan viereisestä ojaileikkauksesta yksi pala palanutta tai palamatonta luuta (KM 2009096:1).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet paikalla olivat kohtuulliset. Ojaleikkaus oli paljas, mutta pelto löytöpaikan vieressä sängellä.

Löydöt

KM 2009096:1 palanutta tai palamatonta luuta.

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 24 = KYY 32:15.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 90

Liuksiala, löytöpaikka Äijälä (14) auton kohdalla tien oikealla puolella. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatallennet 24. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

15. LIUKSIALAN HAKA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan haka
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	15
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	esihistoriallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 030
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 332
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0085
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 604
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 305
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 2,8 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Liuksialan kartanon pellolla, noin 240 metriä luoteeseen kartanon päärakennuksesta.

Kohteen kuvaus

Paikalta on löydetty vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä (rautanaula, fajanssia, posliinia sekä tiilen paloja) sekä kvartsikaavin sekä kaksi palaa palanutta luuta. Kvartsikaavin ja palaneet luut on luetteloitu KM-numerolla 38098:1 ja 2. Historiallisen ajan löytöjä ei otettu talteen.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Inventointiajankohtana pelto oli tuoreella kynnöksellä.

Pintapoiminta

Pelto pintapoimittiin suunnitellun maakaasuputkilinjan kohdalta sekä sen pohjois- ja eteläpuolelta yhteensä noin 60 x 90 metriä laajuiselta alueelta noin viiden metrin levyisissä kaistoissa.

Löydöt

KM 38098:1 ja 2, kvartsikaavin ja palanutta luuta

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 90

16. LERUNTIE

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Leruntie
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	16
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 501
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2501 311
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6819 122
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3341 307
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan keskikoordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 3,2 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien länsipuolella, noin 600 metriä tiestä. Löytöpaikka on kallioisen metsäalueen lounaispuolella, pellolla. löytöpaikan vieressä noin 10 - 20 metrin päässä koillisessa kulkee Leruntie.

Kohteen kuvaus

Kallioisen metsäalueen lounaispuolella olevalta pellolta, noin 10 - 20 metrin päästä löytöpaikan koillispuolella kulkevasta Leruntiestä, on löydetty pieni määrä historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä. Löydöt käsittävät liitupiipun kopan katkelman, palanutta piitä sekä palanutta luuta.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Inventointiajankohtana pelto löytöpaikalla oli kynnöksellä.

Pintapoiminta

Löytöpaikan ympäristöä pintapoimittiin noin 60 x 120 metriä laajuiselta alueelta 90 m mpy korkeuskäyrän yläpuolelta. Pintapoiminta tehtiin viiden metrin kaistoissa otoksittain joka toinen kaista.

Löydöt

KM 2009097: 1 - 3 historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 97

KANGASALA

Leruntie (16)

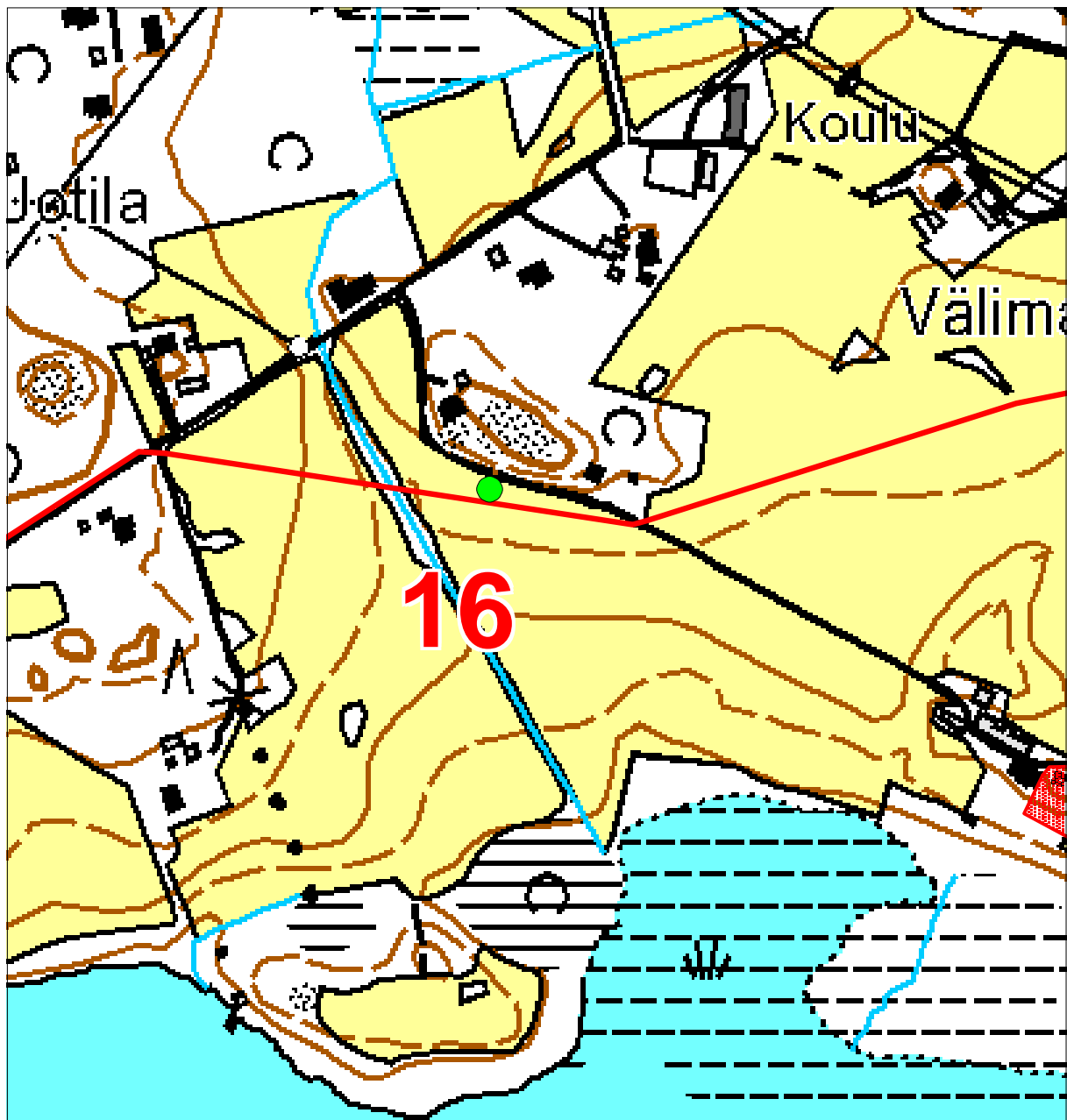
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

- Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen
- Löytöpaikka
- Maakaasuputken suunniteltu linjaus

17. UOTILA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Hyppärilä
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Uotila
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	17
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 800
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2500 867
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6819 441
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3340 877
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Historiallisen ajan löytöjen löytöpaikan koordinaatit

Aiemmat löydöt

Hyppärilän Uotilan tilan mailta on löydetty viikinkiaikaisen miekan kahva, jota säilytetään Liuksialan kartanossa. Esineen löytösuhteita tai tarkempaa löytöpaikkaa ei tunneta (Nurminen 1994, s 157, irtolöytö nro 57).

Tutkimukset

Nurminen Teija 1994: inventointi

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 3,4 kilometriä länsilounaaseen Kangasalan kirkosta, Saarenmaantien eteläpuolella noin 1,2 kilometriä Saarenmaantien ja Kaarina Maununtyttärentien risteyksestä. Vuoden 2009 inventoinnissa tehdyt löydöt saatiin Hyppärilän Uotilan tilan päärakennuksen koillispuolella sijaitsevalta kivikkoiselta mäen laelta, mäen itäosasta.

Kohteen kuvaus

Uotilan päärakennuksenluoteispuolella olevan mäen laella on laajahko, halkaisijaltaan pääosin 25 - 50 senttimetriä olevista kivistä koostuva, luontainen kivikko. Tämän kivikon kaakkoispäästä, muuta mäen lakea tasaisemmalta alueelta saatiin löytöinä kolmesta koekuopasta historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä; posliinia, tiilimurskaa, esinelasia sekä palanutta luuta. Löydöistä vain palanut luu otettiin talteen ja luetteloitiin. KOekuoppia kaivettiin mäen laelle yhteensä viisi kappaletta, joista kahdesta löydettiin myös tummanruskeaa likamaata ja palaneita kiviä. Koekuopat kaivettiin ainoastaan tasoon, jossa löytöjä ja likamaata alkoi esiintyä.

Vaikka löydöt viittaavat historialliseen aikaan, ei kohteen esihistoriallisuutta voida sulkea pois. Mikäli alueelle suunnitellaan muutosta vallitsevaan maankäyttöön tulee löytöpaikalla suorittaa tarkempia tutkimuksia.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Suosittelavat jatkotoimenpiteet

Vaikka löydöt viittaavat historialliseen aikaan, ei kohteen esihistoriallisuutta voida sulkea pois. Mikäli alueelle suunnitellaan muutosta vallitsevaan maankäyttöön tulee löytöpaikalla suorittaa tarkempia tutkimuksia.

Koekuopat

Mäen laelle tehtiin yhteensä viisi koepistoa, joista kaksi (koekuopat 4 ja 5) lakiosan kivikkoon. Pistot kaivettiin pääsääntöisesti tasoon, jossa löytöjä ja likamaata alkoi esiintyä. Seuraavassa kuvaus koepistoissa havaituista maannoksista ja ilmiöistä:

Koepisto 1

humus 0 - 5 cm

tummanruskea likamaa 5 cm -

- likamaan seassa palaneita, halkaisijaltaan 10 - 20 cm olevia kiviä
- löytöinä karkeasekoitteista tiilimurskaa ja yksi pala vihreää esinelasia

Koepisto 2

humus 0 - 5 cm

tummanruskea likamaa 5 cm -

- likamaan seassa palaneita, halkaisijaltaan 10 - 20 cm olevia kiviä
- löytöinä karkeasekoitteista tiilimurskaa, kaksi palaa resenttiä posliinia ja pala palanutta luuta (KM 2009098:1)

Koepisto 3

Koepisto 2

humus 0 - 5 cm

ruskea likamaa 5 cm -

- likamaan seassa palaneita, halkaisijaltaan 10 - 20 cm olevia kiviä
- löytöinä karkeasekoitteista tiilimurskaa

Koepistot 4 ja 5

humus 0 - 5 cm

humuksen sekainen kivikko 5 - 30 cm

multa 30 - 35 cm

hiekkä 35 cm -

Löydöt

KM 2009098:1 palanutta luuta

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Neg. 21.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Kuvat 49 ja 50, KY 32:27.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 102

Kangasala, Uotila (17), kivitumpareen lakea. Koepisto 1 lapion kohdalla. Kuvattu lännestä.
Digit. kuvatalenne 49. 25.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Uotila (17)

MK 1: 5000

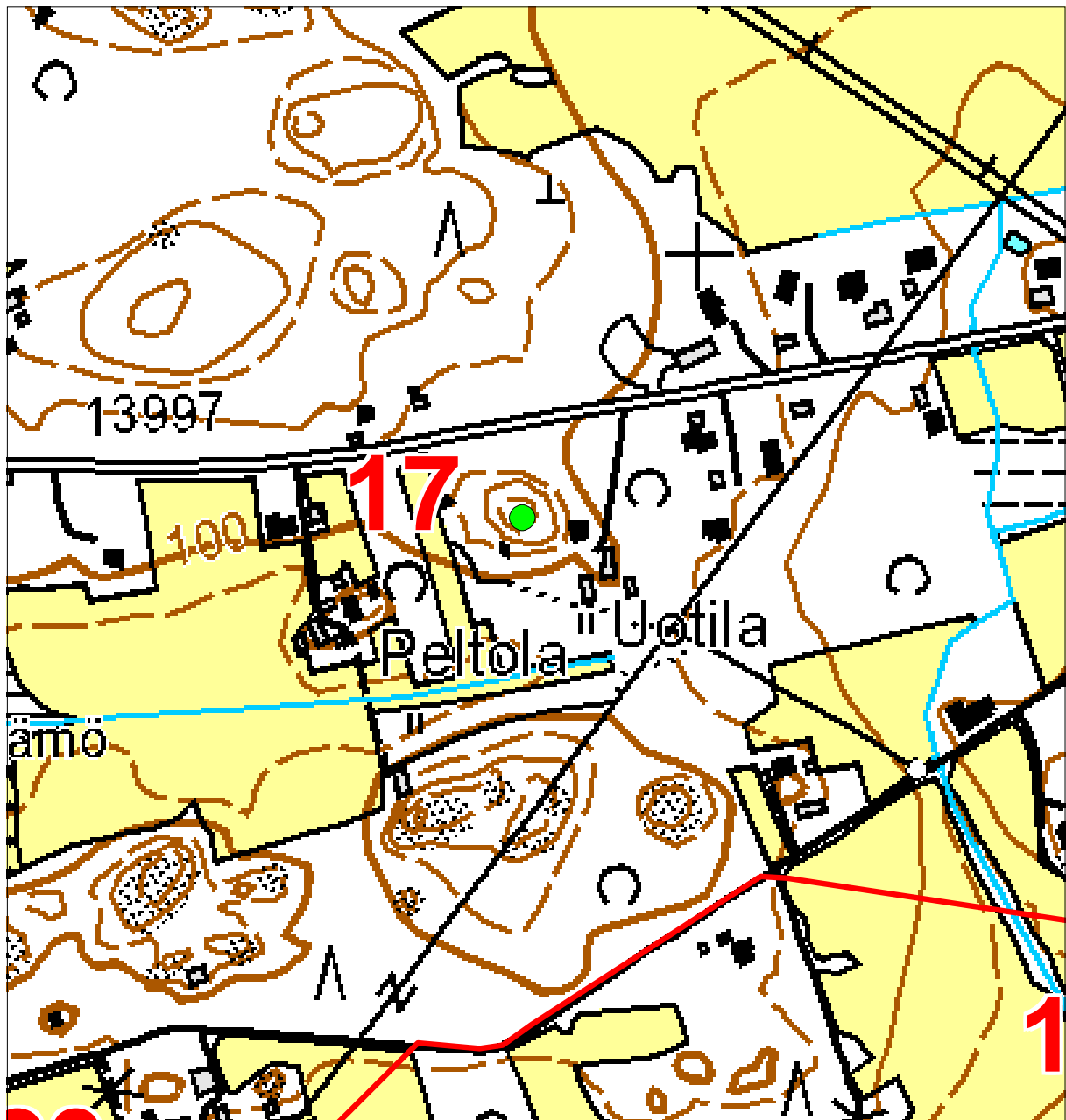
Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

 Löytöpaikka

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

18. LEPISTÖNTIE

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Huutijärvi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Lepistöntie
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	18
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	irtolöytöpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6816 171
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2507 021
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6819 528
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3347 043
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 3,3 kilometriä kaakkoon Kangasalan kirkosta, Kangasala - Sahalahti -tien eteläpuolella ja Vääksyn kartanon kaakkoispuolella, pellolla noin 350 metriä kartanon päärakennuksesta kaakkoon.

Kohteen kuvaus

Paikalta löydettiin vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä pintapoiminnassa historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä; tiilenkappaleita, esinelasia sekä seltteripullon katkelma. Seltteripullon palaa lukuun ottamatta ei löytöjä otettu talteen.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät; pelto oli inventointiajankohtana kynnöksellä.

Pintapoiminta

Pelto Lepistöntien koillispuolella pintapoimittiin suunnitellun maakaasuputkilinjan kohdalta ja vierestä noin 350 x 20 metriä laajalta alueelta. Alue pintapoimittiin kahdessa noin 10 metriä leveässä kaistassa.

Löydöt

KM 2009099: 1 seltteripullon palanen

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 105

KANGASALA

Lepistöntie (18)

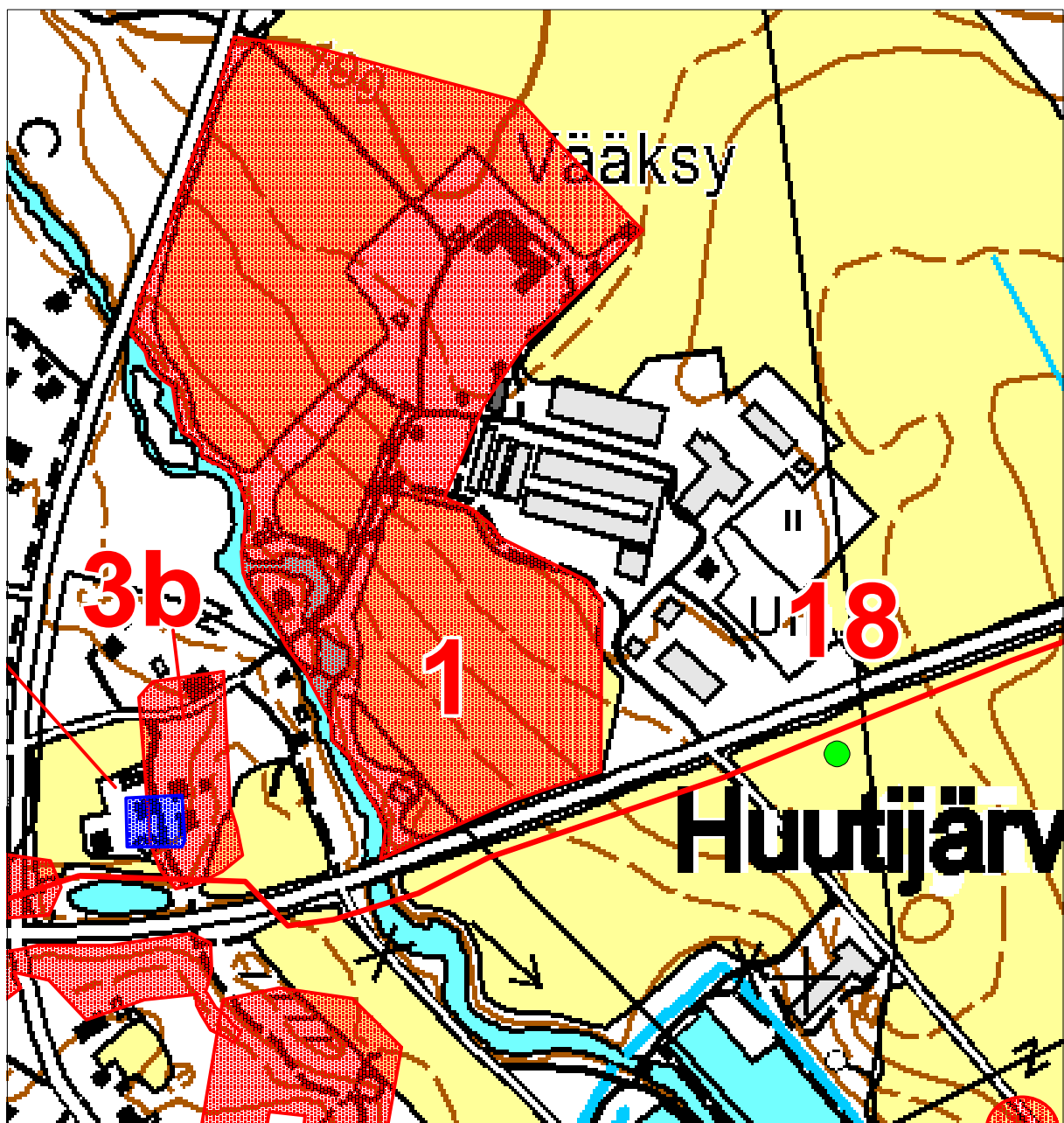
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

19. SARANPÄÄ

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Suntinmäki
Kohdenimi	Saranpää
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	19
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	irtolöytöpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 219
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2500 224
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0087
Z2-koordinaatti	0090
P1-koordinaatti	6818 890
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3340 208
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 4,2 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Ahulijärven luoteispuolella, pellolla noin 300 metriä Ahulijärven rannasta luoteeseen. Löytöpaikasta noin 120 metriä pohjoisluoteeseen sijaitsee Saranpään tilan päärakennus.

Kohteen kuvaus

Pelloilta löytyi uoden 2009 inventoinnin yhteydessä pintapöiminnassa tuluspiin kappale.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät; pelto oli inventointiajankohtana kynnöksellä.

Pintapoiminta

Saranpään tilan eteläpuolella oleva pelto pintapoimittiin suunnitellun maakasuputkilinjan kohdalta ja vierestä noin 180 x 30 metriä laajuiselta alueelta. Pintapoiminta tehtiin kahdessa kaistassa.

Löydöt

KM 2009100:1 tuluspiitä

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 108

KANGASALA

Saranpää (19) ja Paavola (20)

MK 1: 5000

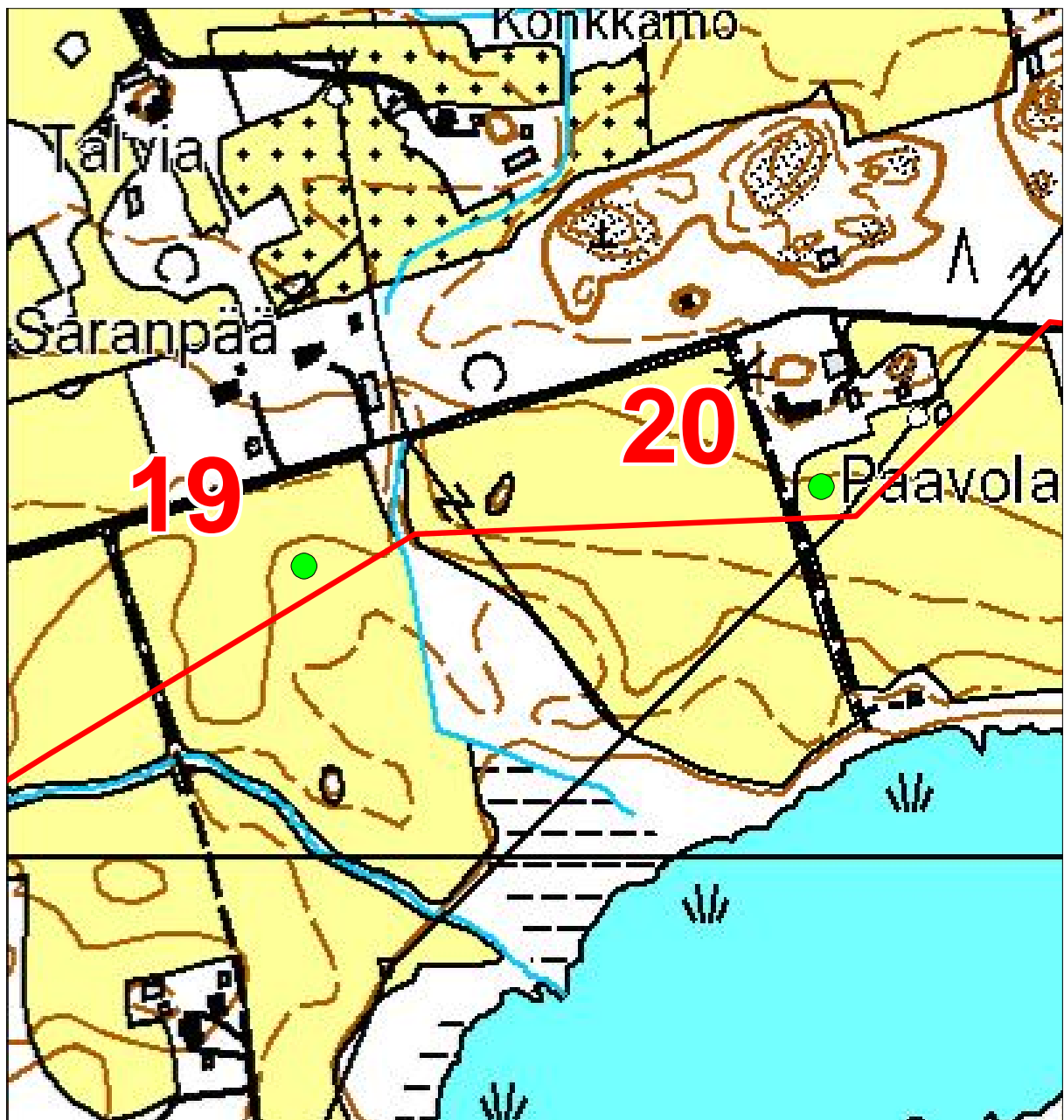
Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

 Löytöpaikka

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

20. PAAVOLA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	Suntinmäki
Kohdenimi	Paavola
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	20
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	irtolöytöpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 279
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2500 615
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6818 932
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3340 601
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöpaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 3,9 kilometriä Kangasalan kirkosta lounaaseen, Ahulijärven pohjoispuolella, noin 150 metriä järven rannasta pohjoiseen, Paavolan tilan eteläpuolella. Löytöpaikka on Paavolan päärakennuksen eteläpuolisella pellolla, noin 150 metriä päärakennuksesta eteläkaakkoon.

Kohteen kuvaus

Pellolta on vuoden 2009 inventoinnissa löydetty pintapoiminnassa punasaviastian kappale ja tasolasia (KM 2009101:1 ja 2).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät; inventointiajankohtana pelto oli kynnöksellä.

Pintapoiminta

Paavolan tilan eteläpuolinen peltoalue pintapoimittiin suunnitellun maakaasuputkilinjan kohdalta noin 100 x 30 metriä laajuiselta alueelta. Pintapoiminta tehtiin kahdessa linjassa.

Löydöt

KM 2009101: 1 ja 2 historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 108

21. KALLIONPÄÄ

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Kallionpää
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	21
MJ-tyyppi	löytöpaikat
MJ-tyypin tarkenne	irtolöytöpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 947
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 340
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0093
P1-koordinaatti	6818 521
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 310
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Löytöalueen keskikoordinaatit

Sijainti ja maasto

Löytöpaikka sijaitsee noin 2,8 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, pellolla Liuksialan kartanon mailla, noin 150 metriä kartanon päärakennuksesta luoteeseen.

Kohteen kuvaus

Pellon länsiosasta löydettiin pintapoiminnassa historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä kuten fajanssia, posliinia, tiilenkappaleita, rautavartaiden katkelmia, liitupiipun kopan katkelma sekä palanutta luuta. Palanut luu ja liitupiipun kopan katkelma on luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin (KM 2009102:1 ja 2), muita löytöjä ei otettu talteen.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Inventointiajankohtana pelto oli kynnöksellä.

Pintapoiminta

Inventointiajankohtana kynnöksellä ollut pelto pintapoimittiin kaikkiaan noin 90 x 90 metriä laajuiselta alueelta. Pintapoiminta tehtiin kahdeksassa kaistassa. Kaistat olivat leveydeltään noin kymmenen metriä.

Löydöt

KM 2009102:1 ja 2 historiallisen ajan asuinpaikkalöytöjä

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN
INVENTOINTI 2009: Kuva 20 = KYY 32:11.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 113

Liuksiala, löytöpaikka Kallionpää (21). Kuvattu kaakosta. Digit. kuvatalenne 20. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Kallionpää (21)

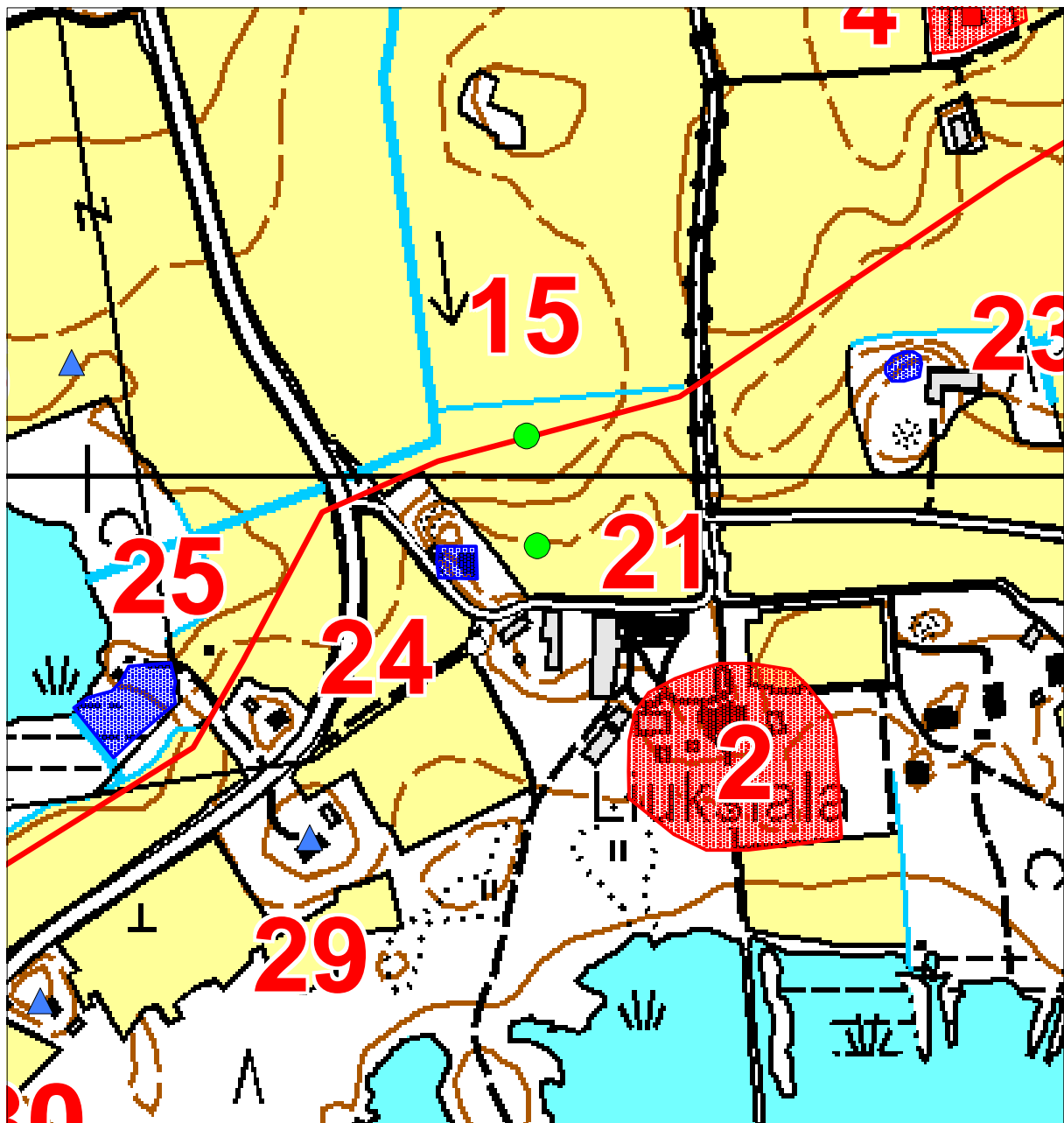
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

MUUT KOHTEET

22. LENTOLA 4

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Vääksy
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Lentola 4
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	22
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6816 123
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2506 510
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6819 504
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3346 531
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Asemoidun torpan sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Vääksyn torpan, Lentolan, isojakokartan mukainen sijaintipaikka sijaitsee noin 2,8 kilometriä kaakkoon Kangasalan kirkosta, Kangasala - Sahalahti -tien vieressä pohjoispuolella, Huutijärven asuinalueella. Matkaa itään Vääksynjoelle on kohteelta noin 150 metriä. Kohde sijaitsee osin Huutijärven kivikautiseen asuinpaikkakompleksiin kuuluvan Elomaan asuinpaikan alueella. Kohteen ympäristössä sijaitsee 1950-luvulla rakennettuja, yhä asuinkäytössä olevia omakotitaloja puutarhoineen.

Kohteen kuvaus

Lentola on yksi Vääksyn kartanon vanhimmista torpista; torppa mainitaan ensimmäisen kerran 1730-luvun lähteissä (Jutikkala 1939, 149). Torpan sijainti esitetään vuodelta 1821 peräisin olevassa isojakokartassa (Vääksy, tiluskartta v. 1821 Kangasala 7: a-d). Itsenäiseksi tilaksi Lentola itsenäistyi vuonna 1918, jolloin tilan omistajiksi tuli siellä jo ennestään asunut Vuolteen perhe (Vuolle 2005, 160). Torpan sijaintipaikalla asutaan yhä, joten se ei ole kiinteä muinaisjäänös.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat heikot. Alue on omakotialuetta, joiden puutarhat ovat nurmella.

Kohteen laajuus

Kohde on asemoitu ja rajattu rajattu vuoden 1821 isojakokartan mukaan (Salminen 2009) ja on laajuudeltaan noin 40 x 40 metriä.

Luokitusehdotus

Torpan paikalla asutaan yhä, siksi sille ei esitetä statusta kiinteänä muinaisjäänöksenä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen etelärajan välittömässä läheisyydessä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 10.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 117

Kangasala, Huutijärvi. Vääksyn torpan paikka. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatallenne 10.
17.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Lentola 4 (22)

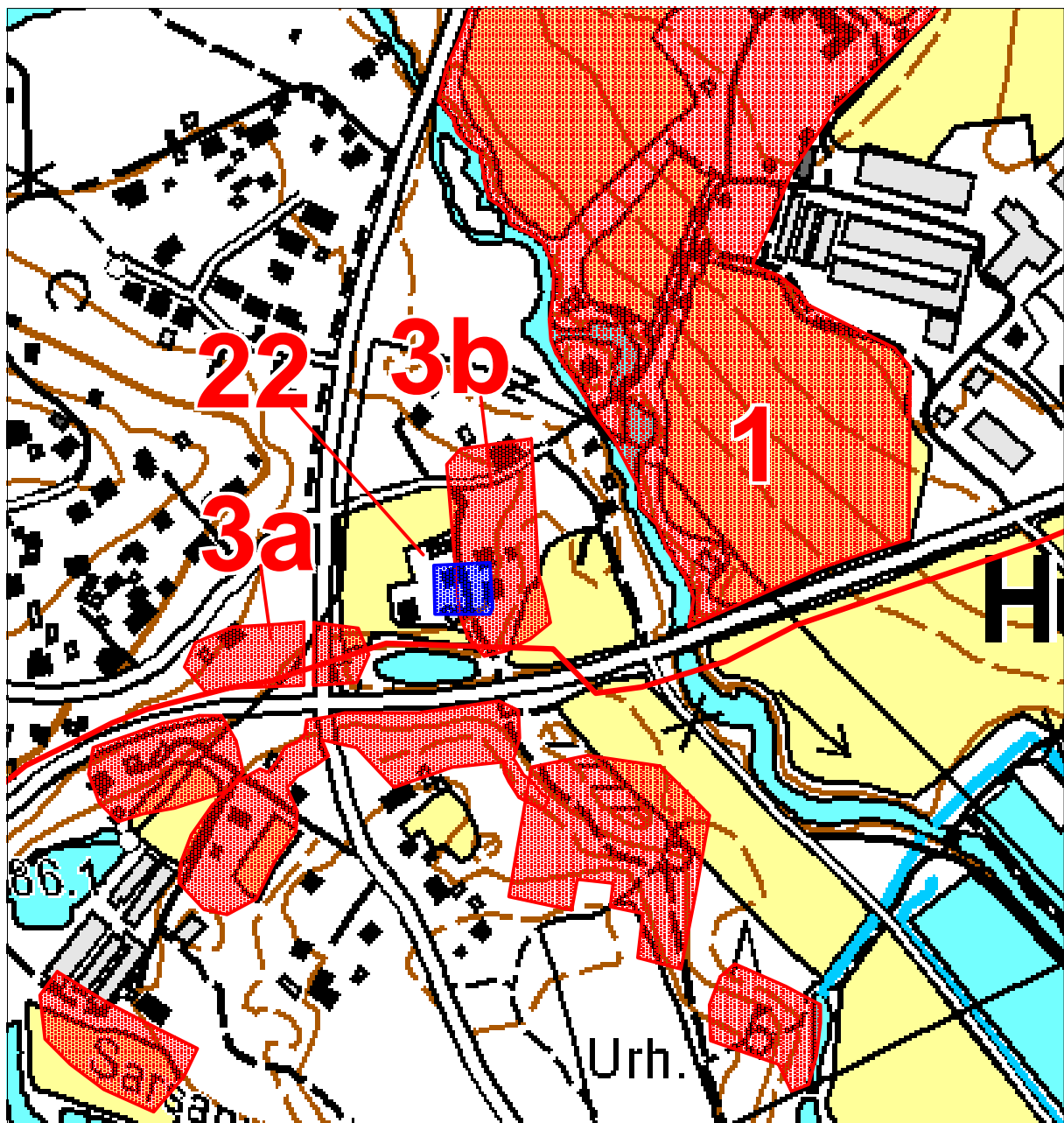
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

- Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen
- Rajattu muu kohde
- Maakaasuputken suunniteltu linjaus

23. LIUKSIALAN KIVIMYLLY

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan kivimylly
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	23
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	ei määritelty
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1900-luku
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 086
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 618
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 647
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 594
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Väkipyörän sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,5 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Liuksialan kartanon mailla. Kohde on pienellä, Liuksialan peltojen ympäröimällä, metsäisellä mäellä. Mäellä on yhä käytössä oleva tilan ulkorakennus. Kohde sijaitsee ulkorakennuksen luoteispuolella, rakennuksen välittömässä läheisyydessä.

Kohteen kuvaus

Ulkorakennuksen luoteispuolella, rakennuksen välittömässä läheisyydessä on kallioon pultattu rautainen väkipyörä. Pyörän halkaisija on noin 70 senttimetriä ja se seisoo rautaisella jalustalla. Väkipyörän vieressä on korkeudeltaan noin 1,2 metriä korkea kasa

tiiltä, kiveä ja betonia. Kivi- ja tiilikasa liittyyne väkipyörään. Jäänteet lienevät merkkejä paikalla vielä 1950-luvulla toimineesta kivimyllystä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

kohde on rajattu sisältämään sekä väkipyörän jäänteet että sen vieressä olevan tiili- ja kivikasan. Kohteen laajuus on noin 23 x 25 metriä.

Luokitusehdotus

Kohde on nuori elinekinohistoriallinen kohde, eikä sille esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen pohjoisrajasta luoteeseen noin 70 metrin päässä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 34.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 121

Liuksialan kivimylly (23). Kuvattu pohjoisesta. Digit. kuvatallenne 34. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Liuksialan kivimylly (23), Kuskinmäki (24), Liuksialan saha (25), Liuksialan tiiliruukki (26) ja Suontaka 2 (27)

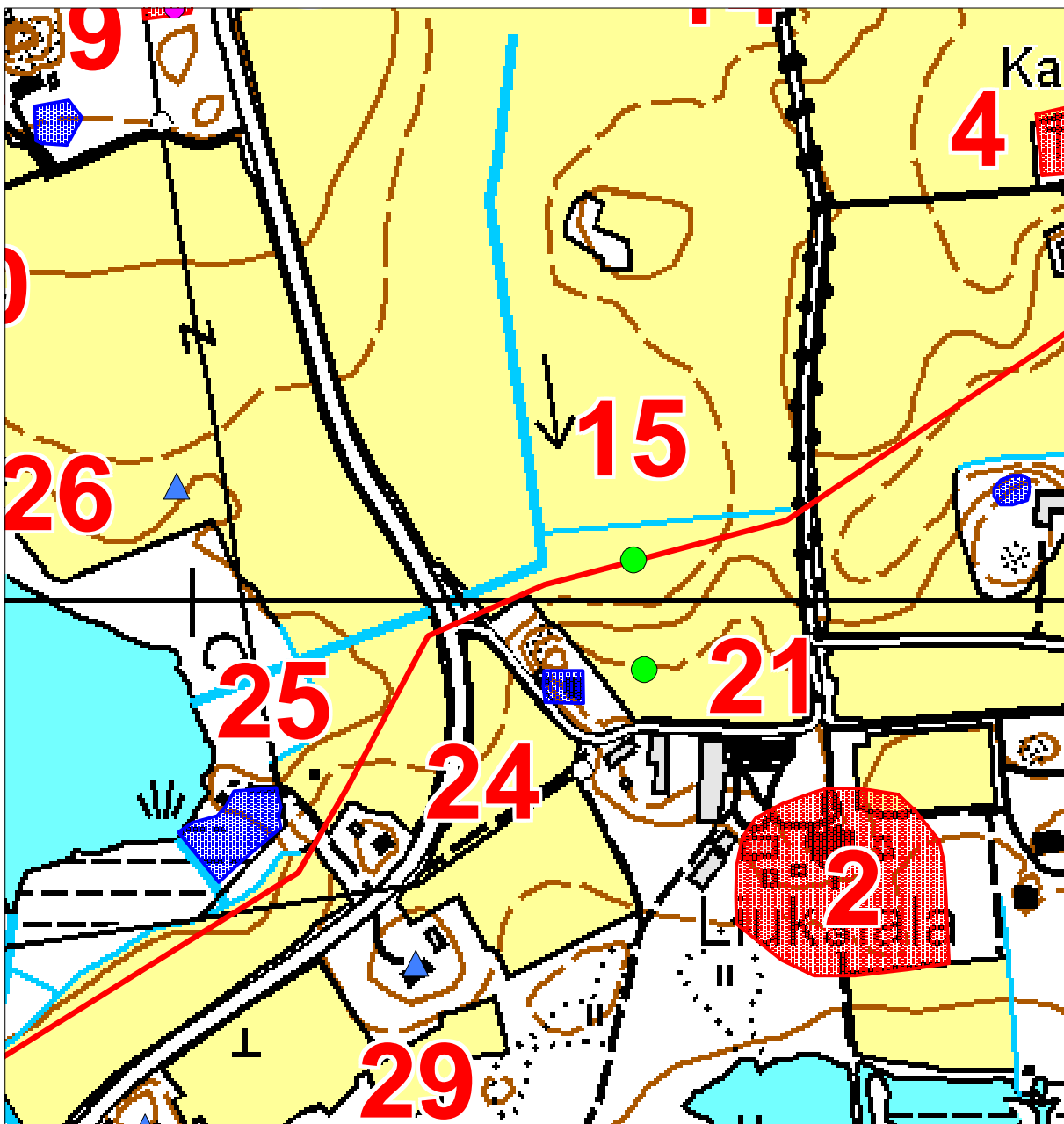
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

24. KUSKINMÄKI

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	Kangasala
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Kuskinmäki
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	24
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 932
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 285
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 508
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 254
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Nykyisen rakennuksen sijaintipaikan koordinaatit

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,8 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Liuksialan kartanon pihapiirin välittömässä läheisyydessä noin 230 metriä luoteeseen kartanon päärakennuksesta.

Kohteen kuvaus

Paikalla sijaitsee vuoden 1785 isojakokartan mukaan Liuksialan kartanoon kuuluva rakennus (Salminen 2009, 14 - 16). Paikalla on Liuksialan isännän mukaan sijainnut Liuksialan ajurin asuinrakennus. Siellä on nykyäänkin asuinrakennus, joka on kausittaisessa käytössä. Paikkaa kutsutaan myös Kallionpääksi.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on asemoitu ja rajattu vuoden 1785 isojakokartan mukaan ja on laajuudeltaan noin 33 x 24 metriä.

Luokitusehdotus

Kohteelle ei esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulkisi kohteen pohjoisrajasta luoteeseen noin 50 metrin päässä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 16.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 121

Liuksiala, kohde Kuskinmäki (24). Kuvattu etelästä. Digit. kuvatalenne 16. 18.11.2009, Kirsi Luoto.

25. LIUKSIALAN SAHA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan saha
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	25
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 837
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 052
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0085
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 424
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 017
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Rakenteen 1 sijaintikoordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,1 kilometriä lounaaseen Knagasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien luoteispuolella, Ahulijärven rannassa, ryteikköisessä metsikössä.

Kohteen kuvaus

Paikka tarkastettiin vihjeen perusteella, jonka mukaan siellä olisi vielä 1920-luvulla sijainnut Liuksialan saha. Rantametsiköstä, vajaan kahdenkymmenen metrin päässä rannasta havaittiin itäkoillis - länsilounas -suuntainen, turpeen ja pajukon peittämä rakennuksen jäännös, rakenne 1. Rakenne oli pituudeltaan noin 20 metriä ja leveydeltään 5 metriä. Yhdessä kohtaan rakenteen luoteisosassa oli pintamaassa havaittavissa harmaakivinen paasi.

Rakenteen länsilounaispääty sijaitsee vain muutamien metrien päässä rannassa olevasta saunamökistä.

Rakenteeseen 1 tehtiin kaksi koepistoa, joissa molemmissa oli havaittavissa turpeen alla tummassa mullassa vihreää tasolasia ja tiilimurskaa. Rakenne 1:stä noin 40 metriä lounaaseen havaittiin Ahulijärveen vievän, 2 metriä leveän ojan itärannalla pituudeltaan noin 20 metriä ja leveydeltään 4 - 8 metriä oleva, suurista kivistä ladottu rakenne 2. Rakenteen päällä kasvoi tiheästi pajua.

Rakenne 1:stä noin 15 metriä kaakkoon oli havaittavissa pienen, kellarillisen rakennuksen jäänteet. Neljän muotoinen rakenne 3 oli laajuudeltaan 3,5 x 3,5 metriä. Rakenteen keskellä olevan kellarikuopan syvyys on noin 0,5 metriä ja laajuus 1,5 x 1,5 metriä. Rakenteen seinävallit ovat leveydeltään noin metrin.

Rakenteet liittyvät mahdollisesti paikalla sijainneeseen Liuksialan sahaan. Hilma Aakkulan (1913, 46) kirjoittamassa kotiseutukuvauksessa mainitaan kartanolla olleen sahan 1910-luvulla. Toisen kirjallisen lähteen mukaan Liuksialaan perustettiin saha vuonna 1897, mutta tämän sahan mainitaan sijainneen suuren, kolmen kiviparin myllyn yhteydessä. Alueella, jossa rakenteet 1 - 3 sijaitsevat ei kuitenkaan ollut havaittavissa myllynjäänteitä eikä paiasta kertonut informantti myöskään kertonut siellä sellaista sijainneen. Saha oli höyrystys- ja muuttui pian vuokraajalle siirryttyään kotitarvesahasta liikeyritykseksi. Sahan toiminta oli kuitenkin melko pienimuotoista. (Anttila 1987, 99 ja 100)

Mikäli rakenteet 1 - 3 liittyvät Liuksialan sahaan, saattaa rakenne 1 olla jäännös itse saharakennuksesta. Rakenne 2 saattaa olla puolestaan jonkinlaisen laiturirakenteen, mölsän, jäännös. Rakenne 2 on mahdollisesti pienen asuinrakennuksen jäännös.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset. Alue kasvoi inventointiajankohtana melko tiheää koivikkoa ja pajukkoa.

Kohteen laajuus

Kohteeseen on rajattu kuulumaan rakenteet 1 - 3 ja sen laajuus on noin 68 x 40 metriä.

Luokitusehdotus

Kohteelle ei ehdoteta kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Suhteellisen nuorena elinkeinohistoriallisena kohteena se ei täytä kiinteälle muinaisjäänökselle asetettuja kriteerejä. Kohteen mahdollinen teollisuushistoriallinen arvo ei puolestaan ole Liuksialan kylän alueen kannalta merkittävä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Gasum Oy suunnittelee maakaasuputkilinjaa välille Lempäälä - Kangasala (Sahalahti). Suunniteltu putkilinja kulki noin 30 metrin päässä kohteen kaakkoisrajasta.

Koekuopat

Rakenteeseen 1 tehtiin yhteensä kaksi koepistoa, toinen rakenteen laelle ja toinen sen itäreunaan. Koepistot olivat vain 10 - 20 cm syviä. Molemmista tuli turpeen alta esiin tummanruskeaksi värjäytynyt multakerros, josta saatiin löytöinä vihreää tasolasia sekä tiilimurskaa.

Löydöt

Kohteeseen tehdyistä koepistoista löydettiin vihreää tasolasia sekä tiilimurskaa. löytöjä ei ole luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin.

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg. 22 - 24.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuvat 33, 51 ja 52, KYY 32: 28 ja 29.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 121

Liuksialan saha (25), rakenne 1. Kuvattu lounaasta. Digit. kuvatallenne 51. 30.11.2009, Kirsi Luoto.

26. LIUKSIALAN TIILIRUUKKI

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Liuksialan tiiliruukki
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	26
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	tiiliruukit
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 086
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2501 989
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0085
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 676
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3341 965
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Tiiliruukin oletettu sijaintipaikka

Sijainti ja maasto

Tiiliruukin oletettu sijaintipaikka sijaitsee noin 3 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien länsipuolella, Ahulijärven itäpuolella olevalla pellolla. Matkaa sijaintipaikalta järvenrantaan on noin 100 metriä.

Kohteen kuvaus

Paikalla kerrotaan sijainneen Liuksialan tiiliruukin vielä 1900-luvun alussa. Kirjallisten tai karttalähteiden perusteella ei tietoa ole pystytty verifioimaan. Inventoinnissa kyseinen kohta pellolla tarkastettiin, mutta mitään tiiliruukkiin viittaavaa ei havaittu.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat heikot. Inventointiajankohtana tiiliruukin oletetun sijaintipaikan kohdalla oleva peltoalue oli sängellä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 32.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 121

Liuksialan tiiliruukin (26) oletettu sijaintipaikka. Kuvattu etelästä. Digit. kuvatallenne 32. 20.11.2009, Kirsi Luoto.

27. SUONTAKA 2

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Suontaka 2
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	27
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 356
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2501 899
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	0093
P1-koordinaatti	6818 950
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3341 888
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Asemoidun torpan sijaintipaikan koordinaatit

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,8 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien länsipuolella ja Ahulijärven koillispuolella. Matkaa kohteelta on järvenrantaan noin 300 metriä. Kohde sijaitsee kahden nykyään asutun tontin alueella.

Kohteen kuvaus

Paikalla on Hanna-Leena Salmisen karttaselvityksen (2009) mukaan sijainnut Liuksialan Suontaka-nimiseen torppaan liittyvä rakennus. Torpan rakennukset (3 kpl) esiintyvät jo vuodelta 1696 peräisin olevassa kartassa. Rakennukset on asemoitu peruskartalle vuoden 1785 isojakokartan mukaan. Kohdalla, jossa kyseinen torppaan liittyvä rakennus on sijainnut, asutaan yhä. Kohta jakautuu kahden erillisen asutun tontin alueille.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat heikot. Omakotitalojen puutarhat olivat nurmella.

Kohteen laajuus

Kohteen rajaus perustuu peruskartalle asemoituun isojakokarttaan. Kohde on laajuudeltaan noin 30 x 30 metriä.

Luokitusehdotus

Kohteelle ei esitetä kiinteän muinaisjäänneksen statusta, koska torpan sijaintipaikka on yhä asuttu.

Löydöt

-

Negatiivit

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Neg 15 ja 16.

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 25.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 121

Liuksiala, Suontaka 2 (27). Kuvattu lounaasta. Digit. kuvatallenne 25. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

28. VERÄJÄNSUU

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Veräjänsuu
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	28
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1731 -
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 619
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 376
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	0095
P1-koordinaatti	6819 191
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 377
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,3 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien itäpuolella, Ahulijärven ja Kirkkojärven väliin jäävällä maa-alueella. Matkaa Ahulijärven rantaan on kohteelta noin 830 metriä. Liuksialan koivukuja kulkee välittömästi kohteen länsipuolella.

Kohteen kuvaus

Paikalla on suullisen tiedonannon mukaan sijainnut Liuksialan Veräjänsuu-niminen torppa. Torpan sijaintia ei pystytty verifioimaan kirjallisista tai karttalähteistä. Torpan summittainen sijainti tuli ilmi vasta inventoinnin kenttätöiden päätyttyä, eikä paikalla ole näin ollen tehty maastotarkastusta. Veräjänsuun torppa esiintyy kirjallisissa lähteissä vuonna 1731.

Lyhyt kuvaus (muinaisjäännösluettelo varten)

Paikalla on suullisen tiedonannon mukaan sijainnut Veräjänsuun torppa. Torppa on kirjallisten lähteiden mukaan perustettu 1731. Paikalla ei ole tehty maastotarkastusta.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2009 inventoinnissa.

Kohteen laajuus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta. Kohteen laajuutta tai luonnetta ei tunneta.

Luokitusehdotus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, eikä kohteen varmaa sijaintia pystytty verifioimaan kirjallisista tai karttalähteistä. Kohteelle ei näin ollen esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Mikäli alueelle suunnitellaan muutoksia vallitsevaan maankäyttöön, tulisi kohteen mahdollinen arvo muinaisjäännöksenä tutkia tarkemmin.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 136

KANGASALA

Veräjänsuu (28)

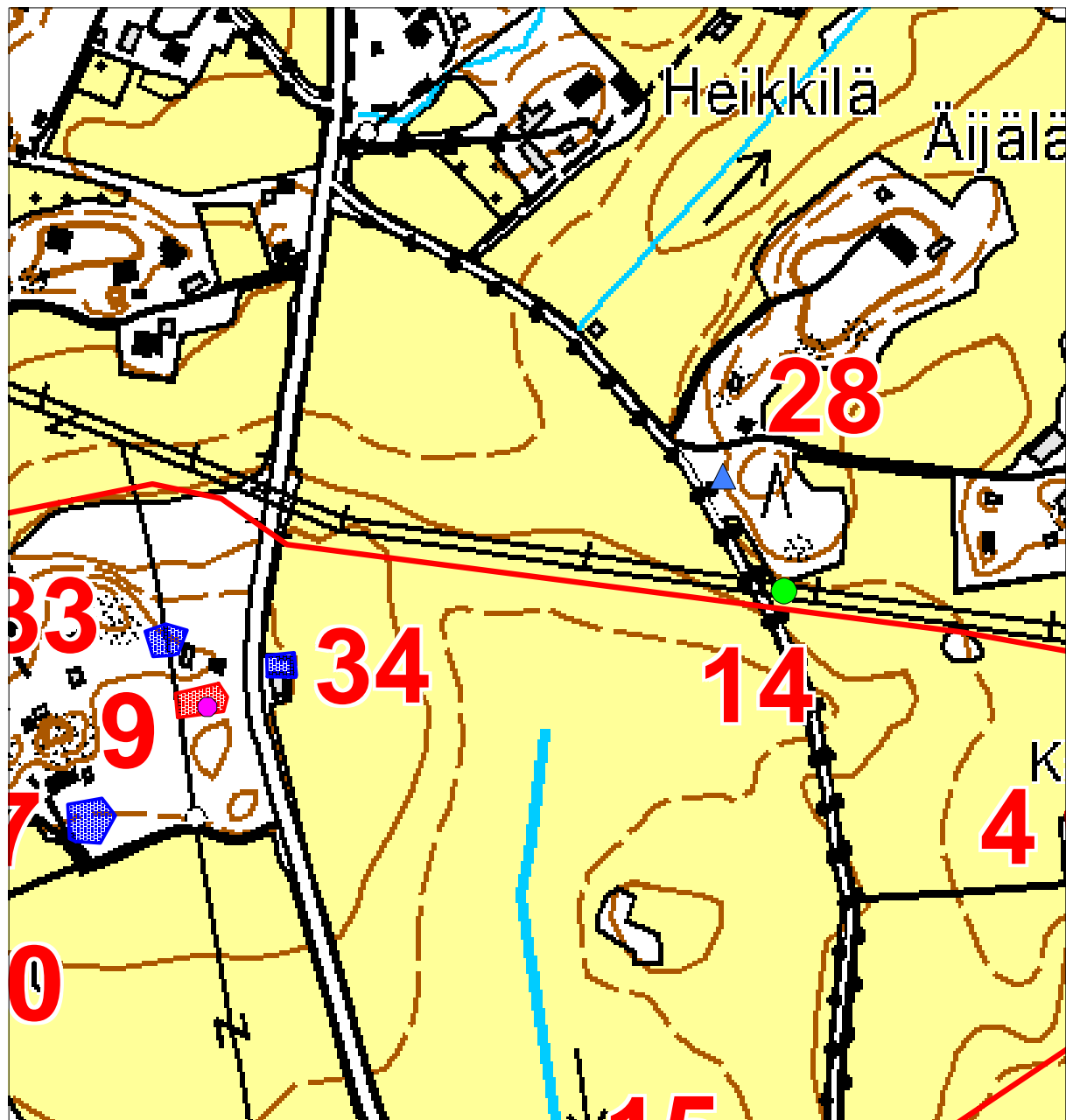
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

29. RATA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Rata
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	29
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 726
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2502 168
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 308
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3342 128
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan summittaisen sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,1 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien kaakkoispuolella, noin 100 metriä tiestä ja noin 320 metriä länsilounaaseen Liuksialan kartanon päärakennuksesta. Paikalla on nykyään makotitalo.

Kohteen kuvaus

Paikalla on vuoden 1696 kartan mukaan sijainnut Liuksialan Rata-niminen torppa. Torpan arvioidulla sijaintipaikalla sijaitsee nykyään omakotitalo. Karttaa, josta torpan sijainti käy ilmi, säilytetään Liuksialan kartanossa. Karttalähde tuli tietoon ja siihen tutustuttiin vasta inventoinnin kenttätyövaiheen jo päätyttyä. Kohteella ei siksi ole tehty maastotarkastusta.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2009 inventoinnissa.

Kohteen laajuus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, joten kohteen laajuutta tai luonnetta ei tunneta.

Luokitusehdotus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, eikä kohteen varmaa sijaintia pystytty verifioimaan kirjallisista tai tarkasti asemoitavissa olevista karttalähteistä. Kohteelle ei näin ollen esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Mikäli alueelle suunnitellaan muutoksia vallitsevaan maankäyttöön, tulisi kohteen mahdollinen arvo muinaisjäännöksenä tutkia tarkemmin.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 139

KANGASALA

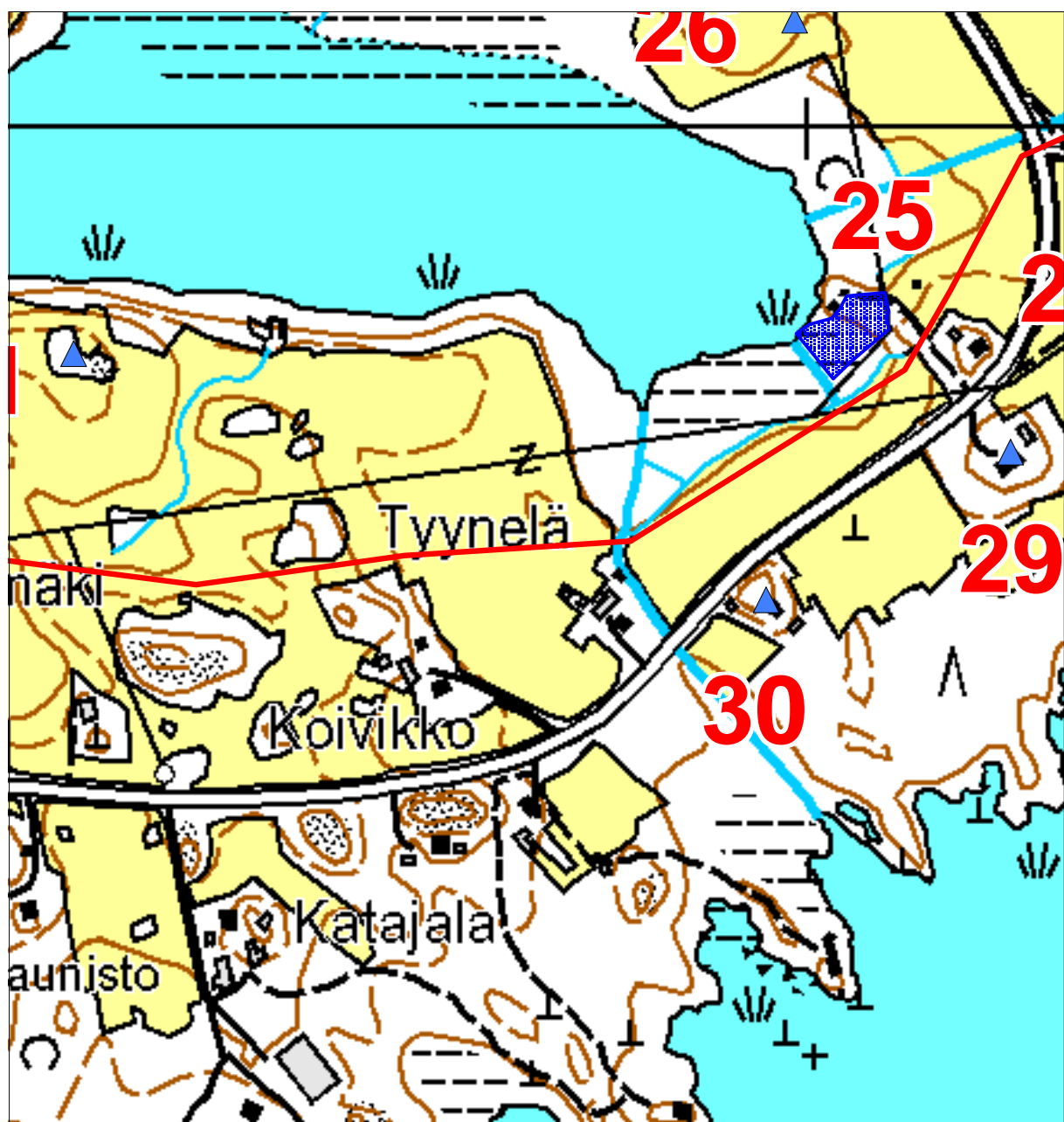
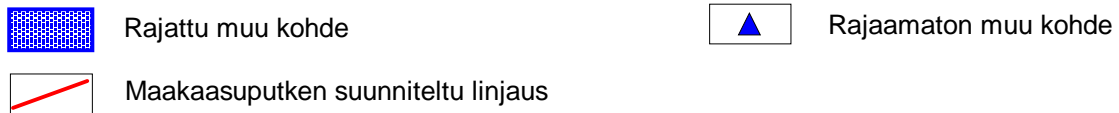
Rata (29), Smedens (30) ja Wanha torppa (31)

MK 1: 5500

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

30. SMEDENS

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Smedens
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	30
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 603
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2501 965
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0087
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 194
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3341 919
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan summittaisen sijaintipaikan koordinaatit.

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,3 kilometrin päässä luoteeseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien ja Ahulijärven eteläpuolella, noin 550 metriä länsilounaaseen Liuksialan kartanon päärakennuksesta. Paikalla sijaitsee nykyään omakotitalo.

Kohteen kuvaus

Paikalla on vuoden 1696 kartan mukaan sijainnut Liuksialan Smedens-niminen torppa. Torpan arvioidulla sijaintipaikalla sijaitsee nykyään omakotitalo. Karttaa, josta torpan sijainti käy ilmi, säilytetään Liuksialan kartanossa. Karttalähde tuli tietoon ja siihen tutustuttiin vasta inventoinnin kenttätyövaiheen jo päätyttyä. Kohteella ei siksi ole tehty maastotarkastusta.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä.

Kohteen laajuus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, joten kohteen laajuutta tai luonnetta ei tunneta.

Luokitusehdotus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, eikä kohteen varmaa sijaintia pystytty verifioimaan kirjallisista tai tarkasti asemoitavissa olevista karttalähteistä. Kohteelle ei näin ollen esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Mikäli alueelle suunnitellaan muutoksia vallitsevaan maankäyttöön, tulisi kohteen mahdollinen arvo muinaisjäännöksenä tutkia tarkemmin.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 139

31. WANHA TORPPA

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Wanha torppa
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	31
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6814 809
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2501 388
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 427
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3341 352
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan summittaisen sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,6 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Ahulijärven etelä- ja Kaarina Maununtyttärentien pohjoispuolella. Matkaa järvenrantaan on kohteelta noin 60 metriä ja Liuksialan kartanon päärakennukselle itään noin 1,1 kilometriä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on 1696 kartan kopion mukaan sijainnut Liuksialan Wanha torppa. Lähteenä käytettyä karttaa säilytetään Liuksialan kartanossa. Karttalähde tuli tietoon ja siihen tutustuttiin vasta inventoinnin kenttätyövaiheen jo päätyttyä. Kohteella ei siksi ole tehty maastotarkastusta. Alkuperäisessä, niin ikään Liuksialan kartanossa säilytettävässä vuoden

1696 kartassa ei inventoija kuitenkaan havainnut merkintää Wanhasta torpasta. Tietoon tulee siis suhtautua kriittisesti.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2009 inventoinnissa.

Kohteen laajuus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, joten kohteen laajuutta tai luonnetta ei tunneta.

Luokitusehdotus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, eikä kohteen varmaa sijaintia pystytty verifioimaan kirjallisista tai tarkasti asemoitavissa olevista karttalähteistä. Kohteelle ei näin ollen esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Mikäli alueelle suunnitellaan muutoksia vallitsevaan maankäyttöön, tulisi kohteen mahdollinen arvo muinaisjäännöksenä tutkia tarkemmin.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 139

32. RAITINPÄÄ

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Raitinpää
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	32
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 010
X2-koordinaatti	
Y1-koordinaatti	2503 296
Y2-koordinaatti	
Z1-koordinaatti	0090
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6818 540
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	3343 268
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan summittaisen sijaintipaikan koordinaatit

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,4 kilometriä etelälounaaseen Kangasalan kirkosta, Liuksialan kartanolta itään Leipin kylään vievän Leivintien pohjoispuolella. Matkaa Liuksialan päärakennukselta on kohteelle noin 800 metriä itäkoilliseen.

Kohteen kuvaus

Paikalla on vuoden 1696 kartan mukaan sijainnut Liuksialan Toli- eli Raitinpää-niminen torppa (tieto nimestä: Markku Meurman, suullinen tiedonanto). Ilmeisesti Raitinpää esiintyy myös muodossa Raitinperä (vrt. Poppius 1954, 305). Raitinperä-niminen torppa mainitaan kirjallisissa lähteissä ensimmäisen kerran vuonna 1729. Karttaa, josta torpan sijainti käy ilmi

säilytetään Liuksialan kartnossa. Karttalähde tuli tietoon ja siihen tutustuttiin vasta inventoinnin kenttätyövaiheen jo päätyttyä. Kohteella ei siksi ole tehty maastotarkastusta.

Havaintomahdollisuudet

Kohdetta ei tarkastettu vuoden 2009 inventoinnin yhteydessä.

Kohteen laajuus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, joten kohteen laajuutta tai luonnetta ei tunneta.

Luokitusehdotus

Kohteella ei ole tehty maastotarkastusta, eikä kohteen varmaa sijaintia pystytty verifioimaan kirjallisista tai tarkasti asemoitavissa olevista karttalähteistä. Kohteelle ei näin ollen esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta. Mikäli alueelle suunnitellaan muutoksia vallitsevaan maankäyttöön, tulisi kohteen mahdollinen arvo muinaisjäännöksenä tutkia tarkemmin.

Lähistön kohteet

Kohde sijaitsee Leipin (Leifwi) historiallisen kylätontin (vuoden 2009 inventointikertomuksen kohde numero 8) välittömässä läheisyydessä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 146

KANGASALA

Raitinpää (32)

MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

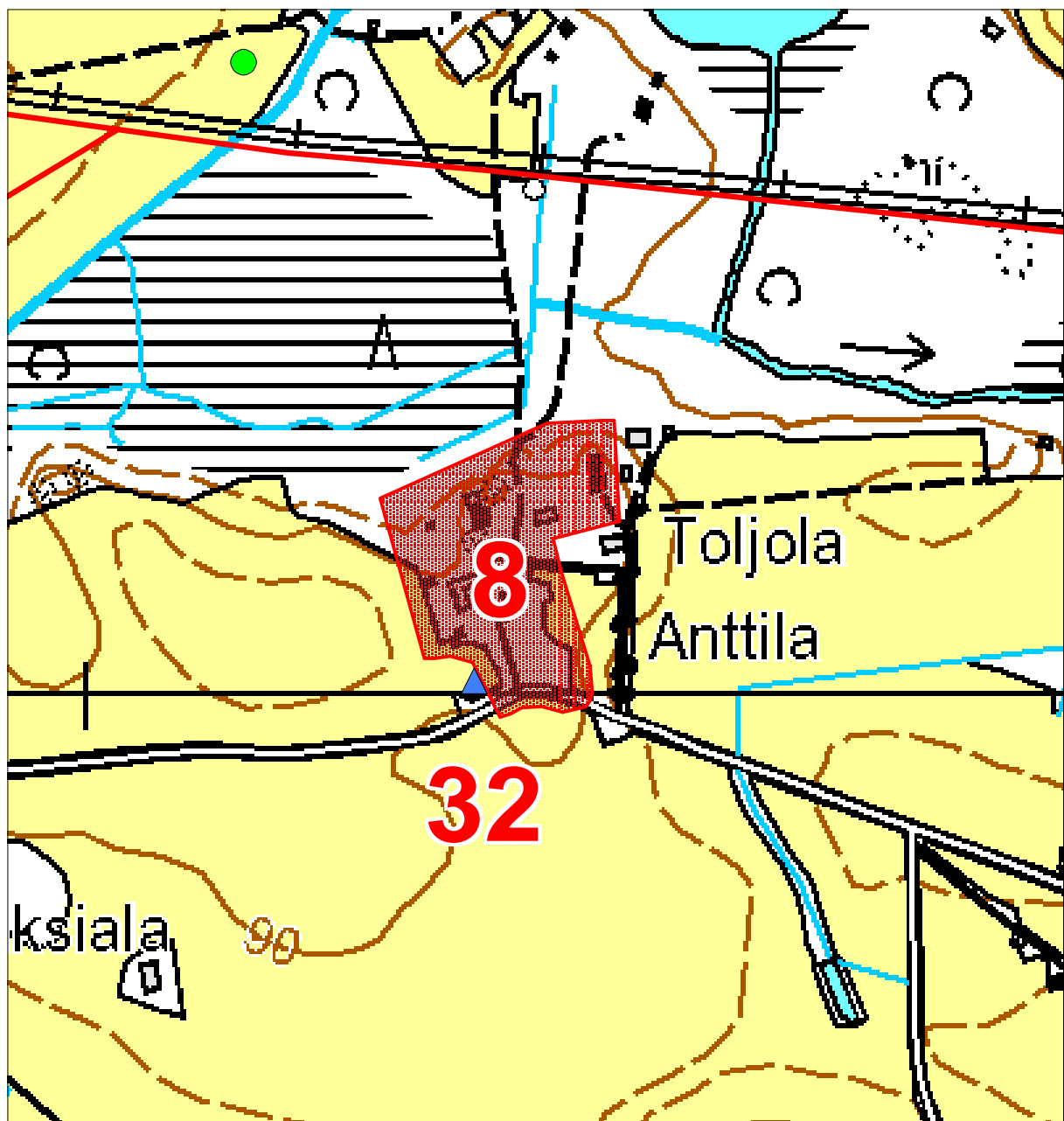
(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

 Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

 Löytöpaikka

 Maakaasuputken suunniteltu linjaus

 Rajaamaton muu kohde

33. SUONTAKA 3

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Suontaka 3
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	33
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 483
X2-koordinaatti	6815 508
Y1-koordinaatti	2501 941
Y2-koordinaatti	2501 971
Z1-koordinaatti	0095
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpanpaikan äärikoordinaatit

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,5 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, metsäisellä pienellä mäellä Kaarina Maununtyttärentien länsipuolella, noin 50 metrin päässä tiestä. Paikan välittömässä läheisyydessä on asuttu omakotitalo.

Kohteen kuvaus

Paikalla on Hanna-Leena Salmisen karttaselvityksen (2009) mukaan sijainnut Liuksialan Suontaka-nimiseen torppaan liittyvä rakennus. Torpan rakennukset (3 kpl) esiintyvät jo vuodelta 1696 peräisin olevassa kartassa. Rakennukset on asemoitu peruskartalle vuoden 1785 isojakokartan mukaan. Rakennuksen sijaintipaikan välittömässä läheisyydessä on asuttu omakotitalo ja navetta.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen rajaus perustuu peruskartalle asemoituun isojakokarttaan. Kohde on laajuudeltaan noin 21 x 22 metriä.

Luokitusehdotus

Kohteelle ei esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta, koska torpan sijaintipaikka on yhä asuttu.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 26.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 150

Liuksiala, Suontaka 3. Torppaan kuulunut rakennus on sijainnut navetan takana. Kuvattu kaakosta. Digit. kuvatallenne 26. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

KANGASALA

Suontaka 3 (33) ja Suontaka 4 (34)

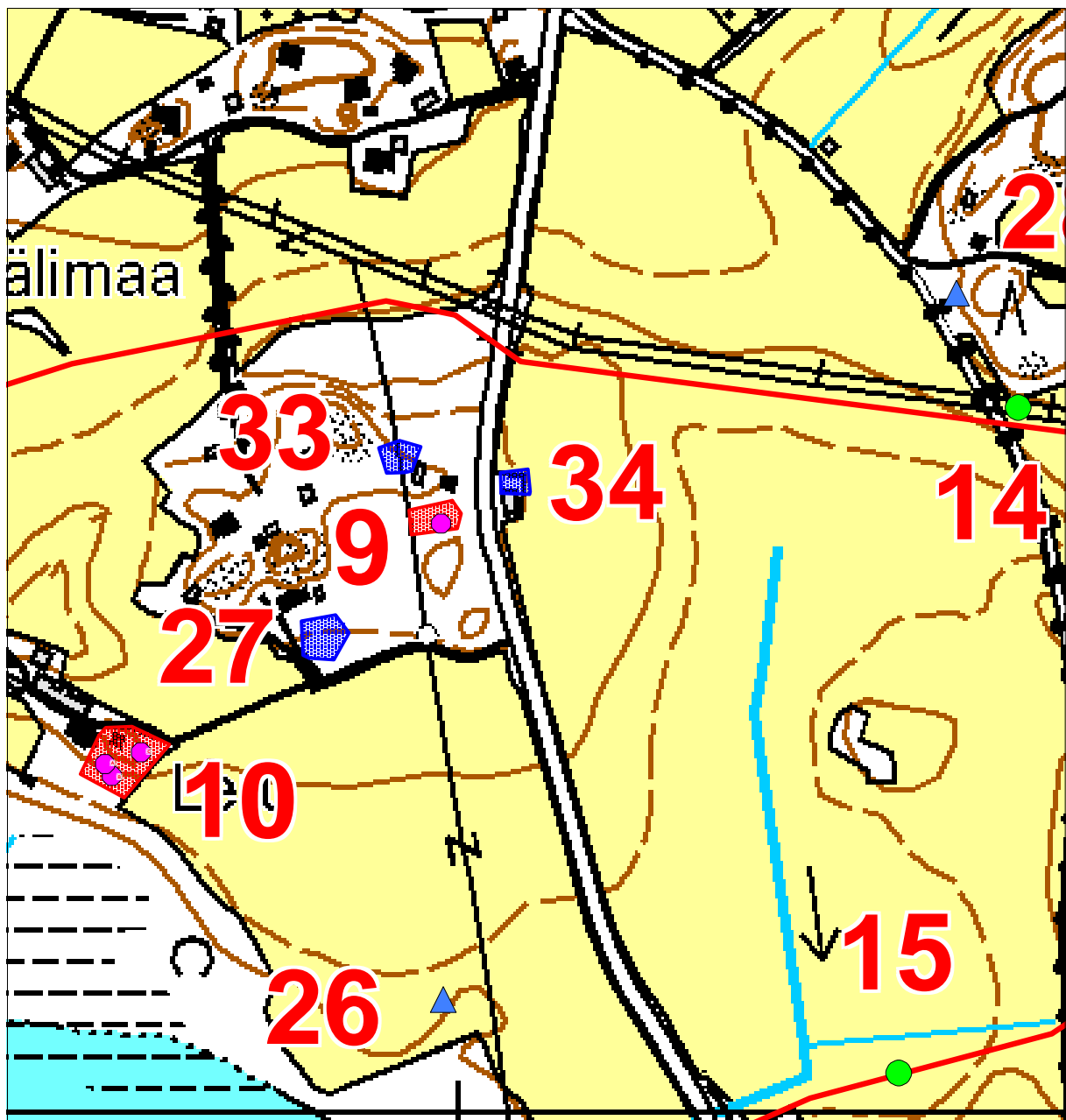
MK 1: 5000

Piirt. Kirsi Luoto

PK 2141 02

(c) Maanmittauslaitos, lupa PISA/020/2006

	Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen		Löytöpaikka
	Rajattu muu kohde		Rajaamaton muu kohde
	Maakaasuputken suunniteltu linjaus		

34. SUONTAKA 4

Kunta	Kangasala
Vanha kunta	
Kylä	Liuksiala
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Suontaka 4
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	34
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	uusi aika
Selkeä ajoitus	1600-luvun loppu
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2141 02
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6815 466
X2-koordinaatti	6815 486
Y1-koordinaatti	2502 032
Y2-koordinaatti	2502 053
Z1-koordinaatti	0092
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	
P2-koordinaatti	
I1-koordinaatti	
I2-koordinaatti	
Koordinaattiselite	Torpan sijaintipaikan äärikoordinaatit

Tutkimukset

Hanna-Leena Salminen 2009, karttaselvitys

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,6 kilometriä lounaaseen Kangasalan kirkosta, Kaarina Maununtyttärentien välittömässä läheisyydessä, pellon reunassa, tien itäpuolella. Paikalla on nykyään käytössä oleva lato. Matkaa kohteelta on Liuksialan kartanon päärakennukselle kaakkoon noin 800 metriä.

Kohteen kuvaus

Paikalla on Hanna-Leena Salmisen karttaselvityksen (2009) mukaan sijainnut Liuksialan Suontaka-nimiseen torppaan liittyvä rakennus. Torpan rakennukset (3 kpl) esiintyvät jo vuodelta 1696 peräisin olevassa kartassa. Rakennukset on asemoitu peruskartalle vuoden 1785 isojakokartan mukaan. Paikan, jossa kyseinen torppaan liittyvä rakennus on sijainnut, eteläpuolella ja osin kohdalla sijaitsee käytössä oleva lato. Ladon ympäristön maannokseen näyttäisi olevan kajottu; paikalle on tuotu maakasa ja sepeliä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen rajaus perustuu peruskartalle asemoituun isojakokarttaan. Kohde on laajuudeltaan noin 20 x 20 metriä.

Luokitusehdotus

Kohteelle ei esitetä kiinteän muinaisjäännöksen statusta, koska rakennuksen sijaintipaikka on yhä käytössä.

Löydöt

-

Negatiivit

-

Digitaalikuvat

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009: Kuva 27.

Kartat

Inventointi 2009: Kohdekartta MK 1:5000, s. 150

Liuksiala, Suontaka 4. Kuvattu lounaasta. Digit. kuvatalenne 27. 19.11.2009, Kirsi Luoto.

LÄHTEET

KARTAT:

Maanmittaushallituksen arkisto Jyväskylä (MHA) :
Jokioinen, isojakokartta v. 1760-luku Kangasala 12:a
Leipi, isojakokartta v. 1760-luku Kangasala 25:-
Lentola, tiluskartta v. 1795 Kangasala 4:-
Vääksy, tiluskartta v. 1821 Kangasala 7: a-d
Rautio, tiluskartta v. 1887 Sahalahti 15:-g karttalehti 1
Rautio, isojakokartta v. 1768 Sahalahti 15: - b/-

Kansallisarkisto, Helsinki (KA) :

Kerppola v. 1781 H34 5/1-7
Ohtola v. 1777–1785 H34 21/1-5
Tiihala v. 1792 H35 27/1-6
Saarioinen v 1687 H69 5/1

PAINAMATTOMAT LÄHTEET:

Jussila, Timo (Mikroliitti Oy) 2002. Pirkanmaan historiallisen ajan muinaisjäännökset. 2. Muinaisjäännökset, havaintopaikat sekä tarinapaikat ja tarkastamattomat paikat. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Jussila, Timo (Mikroliitti Oy) 2007. Kangasala. Maaseutualueiden yleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2007. Kangasalan kunta. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.

Nurminen Teija, 1993. Kangasalan inventointi. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Sipilä, Marja & Vuorinen, Juha-Matti 1994. Lempäälän inventointi. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

PAINETUT LÄHTEET:

Aakkula, Hilma 1913. Liuksialan kartanon vaiheet. Kansanvalitusseuran Kotiseutukuvauksia 20 – 21

Anttila, Olavi 1987. 110 kehityksen ja kasvun vuotta. Kangasalan historia III 1865 - 1975. Kangasala.

Hytönen, Pentti 1995. Kangasalan kirkko ja sen palvelijat. Kangasalan seurakunta. Kangasala.

Jutikkala, Eino 1939. Vääksyn kartanon historia. Helsinki.

Jutikkala, Eino 1957: Väestö ja asutus – isojako. Längelmäveden seudun historia II. Sahalahden historia II. Hämeenlinna.

Jutikkala, Eino & Jokipii, Mauno & Soininen, Arvo M. & Orrman, Eljas 1973. Suomen asutus 1560-luvulla. Kartasto. Suomen historiallinen seura. Käsikirjoja VII.

Poppius, Liisa 1954. Torpat. Längelmäveden seudun historia II. Kangasalan historia II. Hämeenlinna.

Raitio, Raine 2001. Maatalouspitäjistä Suomen teollistuneimmaksi kunnaksi. Sahalahden historia III 1867–1999. Gummerus Kirjapaino Oy Jyväskylä.

Suvanto, Seppo 1949. Keskiäika. Längelmäveden seudun historia I. Forssan kirjapaino Oy. Forssa. 1949. s. 78–731

Suvanto, Seppo 1973. Satakunnan historia III. Keskiäika. Satakunnan Maakuntaliitto r.y.

Virkkala, K. & Luho, Ville & Suvanto, Seppo 1949. Längelmäveden seudun historia I. Forssan kirjapaino Oy. Forssa. 1949.

Vuolle, Pertti 2005. Maantie Sarsan yli. Tarinaa Huutijärven Lentolasta.

MUUT LÄHTEET:

Liuksialan kartanossa säilytettävät kartat:

Kartta Liuksialan kuninkaankartanoon kuuluvista tiluksista vuodelta 1696.

Suulliset tiedonannot:

Meurman Markku, suullinen tiedonanto joulukuu 2009.

Liite 1. MUSTAVALKONEGATIIVILUETTELO

KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Kuvannut Kirsi Luoto

Negatiivit on talletettu Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistoon.

Nro	Negatiivin Nro	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm
Filmi 1:				
1	7	Sahalahti, Raution kylänpaikka.	koillinen	12.11.
2	8	Sahalahti, Raution kylänpaikka.	koillinen	12.11.
3	9	Sahalahti, koekuopitusalue E, koekuoppa 30. Huomaa ruskea kulttuurimaakerros.		12.11.
4	13	Kangasala, Kerppolan historiallinen kylänpaikka.	luode	17.11.
5	14	Kangasala, Vääksyn historiallinen kylätontti ja kuninkaankartanonpaikka.	etelä	17.11.
6	15	Kangasala, Huutijärvi.	pohjoisluode	17.11.
7	16	Kangasala, Huutijärvi. Vääksyn torpan paikka.	etelä	17.11.
8	18	Kangasala, Huutijärvi.	pohjoinen	17.11.
9	19	Kangasala, Huutijärvi.	etelä	17.11.
10	20	Liuksiala, Kartanon alue.	?	18.11.
11	22	Liuksiala, Kartanon alue.	?	18.11.
12	26	Liuksiala, kartano.	etelä	18.11.
13	27	Liuksialan kappeli.	pohjoisluode	19.11.
14	28	Liuksialan kappeli.	etelä	19.11.
15	31	Liuksialan torpanpaikka Suontaka 2 (27).	lounas	19.11.
16	32	Liuksialan torpanpaikka Suontaka 2 (27).	koillinen	19.11.
17	33	Liuksialan Lerun torpanpaikka.	lounas	20.11.
18	35	Ohtolan kylätonttia, Perttulan tila.	luode	23.11.
19	36	Ohtolan kylätonttia, Mattilan ja Paukkulan tilat.	koillinen	23.11.
Filmi 2:				
20	1	Wihtisen yksinäistalo.	lounas	23.11.
21	3	Liuksiala, Uotila.	kaakko	25.11.
22	6	Liuksialan sahan paikka.	lounas	30.11.
23	7	Liuksialan saha, rakenne 1.	lounas	30.11.
24	10	Liuksialan saha, rakenne 2.	kaakko	30.11.

Liite 2. LUETTELO INVENTOINNIN YHTEYDESSÄ OTETUISTA DIGITAALISISTA KUVATALLENTEISTA
KANGASALA – LEMPÄÄLÄ MAAKAASUPUTKEN SUUNNITTELUALUEEN ARKEOLOGINEN INVENTOINTI 2009

Kuvannut Kirsi Luoto

Osa kuvista on luetteloitu Tampereen museoiden käyttämään Siiri-kuvatietokantaan (KYY xx). Kaikki kuvat on talletettu CD:llä Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistoon.

Nro	Kuva Siiri Nro	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm
1_DSCN1511	KYY 32:1	Sahalahti, koekuoppa 30, kaakkoisprofiili. Huomaa tummanruskea likamaakerros.	-	12.11
2_DSCN1513	KYY 32:2	Sahalahti, Rautian kylänpaikka.	koillinen	12.11.
3_DSCN1514	KYY 32:3	Sahalahti, Rautian kylänpaikka.	koillinen	12.11.
4_DSCN1517		Sahalahti, Rautian historiallisella kylänpaikalla sijaitsevia rakennuksia.	koillinen	16.11.
5_DSCN1521	KYY 32:4	Kangasala, Kerppolan historiallinen kylänpaikka.	luode	17.11.
6_DSCN1522	KYY 32:5	Kangasala, Vääksyn historiallinen kylätontti ja kuninkaankartanonpaikka.	etelä	17.11
7_DSCN1525		Kangasala, Huutijärvi. Elomaan asuinpaikkaa.	pohjoisluode	17.11.
8_DSCN1526		Kangasala, Huutijärvi. Elomaan asuinpaikkaa.	luode	17.11.
9_DSCN1527		Kangasala, Huutijärvi. Elomaan asuinpaikkaa.	länsiluode	17.11.
10_DSCN1528		Kangasala, Huutijärvi. Vääksyn torpan paikka.	etelä	17.11.
11_DSCN1535		Kangasala, Huutijärvi. Autio-Lundénin asuinpaikka.	etelä	17.11.
12_DSCN1537	KYY 32:6	Liuksiala, Kartanon pihapiiriä.	koillinen	18.11.
13_DSCN1538	KYY 32:7	Liuksiala, Kartanon pihapiiriä.	länsi	18.11.
14_DSCN1539	KYY 32:8	Liuksiala, Kartanon pihapiiriä.	lounas	18.11.
15_DSCN1540	KYY 32:9	Liuksiala, Kartanon pihapiiriä.	etelä	18.11.
16_DSCN1542		Liuksiala, kohde Kuskinmäki (24)	etelä	18.11.
17_DSCN1552	KYY 32:10	Liuksiala, kartano.	etelä	18.11.
18_DSCN1555		Liuksialan kartano, vanhan kasvihuoneen harmaakiviperustus.	kaakko	18.11.
19_DSCN1560		Liuksialan kartanon päärakennusta ja etupihaa.	koillinen	18.11.
20_DSCN1561	KYY 32:11	Liuksiala, löytöpaikka Kallionpää (21)	kaakko	19.11.
21_DSCN1564	KYY 32:12	Liuksialan kappelin metsälampare.	pohjoisluode	19.11.
22_DSCN1568	KYY 32:13	Liuksialan kappeli.	etelälounas	19.11.
23_DSCN1573	KYY 32:14	Liuksialan kappelin metsälampare.	itä	19.11.

24_ DSCN1576	KYY 32:15	Liuksiala, löytöpaikka Äijälä (14) auton kohdalla tien oikealla puolella.	etelä	19.11.
25_ DSCN1577		Liuksiala, Suontaka 2 (27)	lounas	19.11.
26_ DSCN1580		Liuksiala, Suontaka 3. Torppaan kuulunut rakennus on sijainnut navetan takana.	kaakko	19.11.
27_ DSCN1581		Liuksiala, Suontaka 4.	lounas	19.11.
28_ DSCN1586	KYY 32:16	Liuksialan Lerun (10) torpanpaikka. Torpanpaikoista kiinteäksi muinaisjäänökseksi luokiteltu sijaitsee päärakennuksen itäpuolella olevassa metsikössä.	länsilounas	20.11.
29_ DSCN1589	KYY 32:17	Liuksiala, Leru (10) rakenne 1.	lounas	20.11.
30_ DSCN1590	KYY 32:18	Liuksiala, Leru (10) rajakivi.	kaakko	20.11.
31_ DSCN1595		Liuksiala, Leru (10) rakenne 2.	etelä	20.11.
32_ DSCN1596		Liuksialan tiiliruukin (26) oletettu sijaintipaikka.	etelä	20.11.
33_ DSCN1600		Liuksialan saha (25), rakenne 3.	koillinen	20.11.
34_ DSCN1602		Liuksialan kivimylly (23)	pohjoisesta	20.11.
35_ DSCN1607	KYY 32:19	Leipin historiallisen ajan kylätontin alueella olevia rakennuksia.	etelä	20.11.
36_ DSCN1608		Leipin historiallisen ajan kylätontin alueella olevia rakennuksia.	etelä	20.11.
37_ DSCN1610		Leipin historiallisen ajan kylätontin alueella olevia rakennuksia.	itä	20.11.
38_ DSCN1618	KYY 32:20	Leipin historiallisen ajan kylätontin alueella olevia rakennuksia.	länsi	20.11.
39_ DSCN1621	KYY 32:21	Leipin historiallisen ajan kylätontin alueella olevia rakennuksia.	etelä	20.11.
40_ DSCN1622	KYY 32:22	Ohtolan kylätonttia, Perttulan tila.	luode	23.11.
41_ DSCN1631		Ohtolan kylätonttia, Perttulan tila.	länsi	23.11.
42_ DSCN1633	KYY 32:23	Ohtolan kylätonttia, Mattilan tila.	itäkaakko	23.11.
43_ DSCN1637		Ohtolan kylätonttia, Paukkulan tila.	lounas	23.11.
44_ DSCN1639		Ohtolan kylätonttia, Paukkula tila.	kaakko	23.11.
45_ DSCN1640	KYY 32:24	Ohtolan kylätonttia, Mattilan tila.	koillinen	23.11.
46_ DSCN1646	KYY 32:25	Ohtolan kylätontti.	luode	23.11.

47_ DSCN1648	KYY 32:26	Wihtisen yksinäistalo.	lounas	23.11.
48_ DSCN1657		Liuksiala, Liuksialan ranta (13)	länsilounas	25.11.
49_ DSCN1659	KYY 32:27	Kangasala, Uotila (17), kivikumpareen lakea. Koepisto 1 lapion kohdalla	länsi	25.11.
50_ DSCN1661		Kangasala, Uotila (17), löytöpaikka rakennuksen luoteispuolella olevalla kumpareella.	etelä	25.11.
51_ DSCN1666	KYY 32:28	Liuksialan saha (25), rakenne 1.	lounas	30.11.
52_ DSCN1670	KYY 32:29	Liuksialan saha, rakenne 2.	kaakko	30.11.
53_ DSCN1582	KYY 32:30	Liuksialan torppa Suontaka (9), rakenne 1.	pohjoinen	19.11.

Liite 3. Löytöluettelot

2009

KM 38098

Kangasala Liuksialan haka

KM 38098

Inventointilöytöjä, jotka Pirkanmaan Maakuntamuseon tutkija Kirsi Luoto otti talteen Kangasalan Liuksialan kartanon haasta Kangasala-Lempäälä maakaasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologisen inventoinnin yhteydessä 2009. Ks. Kirsi Luodon kaivauskertomus Pirkanmaan maakuntamuseon arkistossa.

Diar. 14.12.2009

Luetteloinut Kirsi Luoto

1. Kvartsikaavin 1 kpl 3,5 g
Terässä mahdollisia käyttöjälkiä.

2. Palanutta luuta 2 kpl 1,0 g

Kangasala Äijälä						
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2009						
Kirsi Luoto						
Löytöluettelo						
KM 2009096						
Luetteloinut Kirsi Luoto						
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuv aus
1	palanut luu	1	7 x 15	0,2	ojaleikkaus	

Kangasala Leruntie						
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualan arkeologinen inventointi 2009						
Kirsi Luoto						
Löytöluettelo						
KM 2009097						
Luetteloinut Kirsi Luoto						
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuvaus
1	liitupiipun kopan katkelma	1	22 x 13	1,1	kynnetty pelto	Kopassa koristekuvioita: mahdollisesti kasviornamentiikkaa.
2	pii	1	17x14x7	1,6	kynnetty pelto	Palanutta.
3	palanutta luuta	1	-	0,4	kynnetty pelto	

Kangasala Uotila						
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2009						
Kirsi Luoto						
Löytöluettelo						
KM 2009098						
Luetteloinut Kirsi Luoto						
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuv aus
1	palanut luu	1	16x10	0,4	koepisto 2	

Kangasala Lepistöntie						
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2009						
Kirsi Luoto						
Löytöluettelo						
KM 2009099						
Luetteloinut Kirsi Luoto						
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuvaus
1	kivisaviastian kappale	1	paksuus 5	20,1	pelto, kaista 2	seltteripullosta

Kangasala Saranpää								
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelun arkeologinen inventointi 2009								
Kirsi Luoto								
Löytöluettelo								
KM 2009100								
Luetteloinut Kirsi Luoto								
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuvaus		
1	pii	1	34x25x7	9,6	pelto	harmaata tuluspiitä		

Kangasala Paavola							
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2009							
Kirsi Luoto							
Löytöluettelo							
KM 2009101							
Luetteloinut Kirsi Luoto							
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuvaus	
1	punasaviastian kappale	1	paksuus 9	9,4	pelto	sisäpinta lasitettu, koristeena keltaisia ja ruskeita viivoja	
2	tasolasia	1	paksuus 1	0,5	pelto	väritöntä	

Kangasala Kallionpää						
Kangasala - Lempäälä maakasuputkilinjan suunnittelualueen arkeologinen inventointi 2009						
Kirsi Luoto						
Löytöluettelo						
KM 2009102						
Luetteloinut Kirsi Luoto						
Alanro	Laji	Kpl	Mitat (mm)	Paino (g)	Konteksti	Muuta/kuvaus
1	palanutta luuta	1	-	0,1	pelto, kaista 4	
2	palanutta luuta	1	-	0,2	pelto, kaista 6	